

Asun Wankláán Aní Luka Lówanlín

¹ Onumnyampu Tiofilo:

Ahá tsətsətsə babó mbódí wanlín tśá ileba anitə tswi. ² Bəwanlín tśá ahá á múú bəbə unu tsú mú nfiasí, bəgyi mú asúmpó amu bowun, dá mú əkan amu bebláa anı pépéépé. ³ Onumnyampu Tiofilo, mí é nabó mbódí kwí mótó wankláán tsú mú nfiasí. Mú su ndekléá nówanlín mú pépéépé há fú, ⁴ mənı fəbíá ató á múú basúná fú ámu igyi ənəkwalı.

Asú Əbəpó Yohane Kwí Asún

⁵ Bréá Herode dé iwíe gyí Yudea əmátó á, Bulu igyi əhapó əku létsiá, bətətí mu Sakaria. Otsú Bulu igyi ahapó əpasua kvá bətətí mú Abiatə. Mu ka gyí Elisabet, otsú Bulu igyi əhapó Aaron abı-anátó. ⁶ Mva mu ka asún da əkpa Bulu ansító. Bətegyi anı Wíe Bulu mbla pó mu nhıhıé féesú pépéépé. ⁷ Buma obı, tsúfə Elisabet mégyı ətsı kwı́pó. Mva mu kulu fée bahıé dan.

⁸ Eke əku ıltə Sakaria aná əpasua ání amú əbéha Bulu igyi. Sakaria lóyə əbu Bulu ansító əde mu agyómá yə. ⁹ Abı bətətswi pulé əhá ání obébitıwíe Əwankıkpá unu yówa əhıén ogyá, igyi ahapó ámu amándıé ənó. Bətswi a, ıleyı Sakariasu. ¹⁰ Bréá əde əhıén ámu ogyá wa á, ədəm ání bəyə ətswékpa unu fée bulı kpankpá bude mpái bə.

¹¹ Bulu-əbəpu əku lébelı afədıe-asubwi ámu gyəpısu, lé ıwı əwan súná Sakaria. ¹² Bréá olowun Bulu-əbəpu amu a, əlwan, ifú lowie mu ayetə.

13 Inu Bulu-ɔ̀bɔ̀pɔ̀ amu lébláa mu ɔ̀béé, “Sakaria, mánya ifú! Bulu lanú fú isú. Fú ká obénya ɔ̀mé kwíí obi yinhé há fú. Dinka mu dá ‘Yohane.’” 14 Obí ánfí kwíí bówa mli ɔ̀dwe, wá mli ansigyí. Ibówa ahá tsɔ̀tsɔ̀tsɔ̀ é ansigyí. 15 Tsúfé kebi ámu ɔ̀bóbwe ɔ̀ha kpɔ̀nkpɔ̀nti Bulu ansító. Nta bɔ̀hé kuku máda mu ɔ̀nɔ̀ ekekeeke. ɔ̀he Wankíhé ɔ̀bóbɔ̀lá mutɔ̀ tsú bréá ɔ̀bu mu yin iwɔ̀tɔ̀. 16 ɔ̀béha Israelfɔ̀ tsɔ̀tsɔ̀tsɔ̀ bédamli klɔ̀ntɔ̀ ba amú Wíe Bulu wá. 17 Bulu ɔ̀nɔ̀sú ɔ̀tɔ̀púElia túmi pú mu ɔ̀hé bétsiá mutɔ̀. Obégya aní Wíe nkpa bá. ɔ̀béha abí así bódwe amú abí, ɔ̀bédamli ahá aní bɔ̀tɔ̀kúsú líí Bulusu agywuɔ̀n, ibwe fé yilé abwepú klé, méní ɔ̀béla ahá yáí wankláán há aní Wíe.”

18 Sakaria léfité Bulu-ɔ̀bɔ̀pɔ̀ amu ɔ̀béé, “Ntɔ̀ nɔ̀pɔ̀bí aní asún ánfí ibéba mótó? Tsúfé mía mí ká anlapɔ̀n.”

19 Inu Bulu-ɔ̀bɔ̀pɔ̀ amu lébláa mu ɔ̀béé, “Mí dá gyí Gabriel. Bulu ansító ɔ̀lípú ngyi. Muláwá mí ɔ̀béé, mbébláa fɔ̀ asɔ̀n wankláán ánfí. 20 Tsú nde púya ekeá asún ánfí ibéba mótó á, fɔ̀tɔ̀ omúmu, tsúfé fɔ̀mɔ̀hɔ̀ mí asɔ̀n blíhé anfi ibéba mú brétó anfisɔ̀ gyí.”

21 Uɔ̀bwe alí á, imɔ̀wánkí ahá ámuú bulí bɔ̀gyo Sakaria amu t́sá svá alawá ɔ̀pá ɔ̀swékpá obutótó inu alí. 22 Bréá ɔ̀ledali ba a, alató omúmu. Mú sv bowun aní alawun t́kɔ̀ obutótó inu. Iníá ɔ̀metáli t́sá sv á, ɔ̀bɔ̀pɔ̀ mu ibí ḿa mu nwun bláa amú asún.

23 Sakaria létsiá ɔ̀swékpá inu yófon ekeá ɔ̀leha Bulu igyí tá, oleyinkí yó wóyí. 24 Nke ámu ɔ̀ma a, Elisabet lénya ɔ̀mé, tsíá ńáín iwí alu tsra anu kéké. 25 Elisabet lébli ɔ̀béé, “Iní mí Wíe Bulu labwé há mí ní. Alawun mí nwe, dínkí nsópa lé ḿsú ahátɔ̀.”

Yesu Kwí Iwi Asón

²⁶ Bréá Elisabet omé lohɔ tsra asie á, Bulu lówa mu obɔɔv Gabriel wúlu kvá ibu Galilea omátó, butetí mú Nasaret. ²⁷ Bulu lówa mu obitebí okvá omakódí oyin wá ki, butetí mu Maria wá. Alí bré ámutɔ buɔɔv obitebí ámu há oyin okvá butetí mu Yosef, ogyi owíe Dawid mu na beɛ otsía. ²⁸ Bulu-obɔɔv amu léba Maria wóyító beha mu itsiá, bláa mu obéɛ, “Bulu lagyi fu buale, alahíe yúlá fú!”

²⁹ Asón ánfí leha Maria légyigyáa, ɔlefíté mu iwí obéɛ, “Ngya ntɔ itsiá odu ohá ánfí lahá mí alí?” ³⁰ Bulu-obɔɔv amu lébláa mu obéɛ, “Maria, mánya ifú. Bulu lahié yúlá fú! ³¹ Ki, fénya omé kwíí obi yinhé. Dínka mu dá ‘Yesu.’ ³² Obóbwe oha yilé. Bétí mu Osúsúsú Bulu mu Bi. Aní Wíe Bulu obéyaí mu mu nain Owíe Dawid obíasú. ³³ Obégyi iwíe Yakob* wóyísú bré féétó. Mu iwíegyí móomɔ onó ekkekεεεε.”

³⁴ Maria léfíté Bulu-obɔɔv amu obéɛ, “Nkálí ibóbwe asa íni ibéba mótó, tsúfé mmeyín oyin.”

³⁵ Bulu-obɔɔv amu léle mú onó obéɛ, “Ohe Wankíhé obéba fɔsv. Osúsúsú Bulu ámu túmi bóbun fɔsv. Iní sv ahá bétí Obi wankíhé amúú fókwi ámu beɛ, ‘Bulu mu Bi.’ ³⁶ Ki, fú obusuanyin Elisabet kóráá obá bɔkwíí obi yinhé mu tsidhen anfitɔ. Ahá beɛ, megyí ɔtsi kwíípy ogyi, táme mu omé lohɔ tsra asie dodo. ³⁷ Tsúfé tɔtɔ mɔdón Bulu bwe!”

³⁸ Inu Maria lébláa Bulu-obɔɔv amu obéɛ, “Bulu osúmbi ngyi. Ibá mótó ha mɔ fé alíá fablí.” Inu á, Bulu-obɔɔv amu lénatí sí mu.

Maria Léyesiná Elisabet

* **1:33** Israelfɔ gyí Yakob abí-aná.

39 Nke ámotò á, Maria lókulá ató, wa òsa yó Yudea abusu wúlu kutò. 40 Múú olowie Sakaria wóyítò há Elisabet itsiá. 41 Elisabet lénya nú itsiá ámu alí kebi ámu lékan iwí mu iwíto, Ọ̀ye Wankíhé lóbulá motò. 42 Inu òlòkplón blí òbée, “Bulu layúlá fò atsi féeétó. Alayúlá fò iwíto obí ámu é. 43 Iyé! Mí Wíe mu yin onutó lába mí wá á? Ntogyi só Bulu lawá mí numnyam anfi odu? 44 Kí, nenyánú fò itsiá ámu alí obí ámuú òbu mí iwíto ámu lékan iwí ansigyísó. 45 Bulu layúlá fò, tsúfé fahogyi ání tóá alahíé há fò íbèba mótó.”

Maria Bulu Kanfò Iw

46 Inu Maria lówa iw òbée,
 “Mí òkláa dé mí Wíe Bulu kanfò.
 47 Mí Nkpa Ọ̀hópú Bulu lahá ansí de mí gyí.
 48 Tsúfé alakáín mí mu osúmbi ání òma tótò
 bwetósó, wun mi nwe.
 Tsú séi póya a, abí-aná féeé béblí bée, Bulu layúlá mí.
 49 Bulu Otúmípu amu labwé ató kponkponti há
 mí.
 Ọ̀lowankí.
 50 Otowun lín kugyíkoto
 ahá ání butenyá mu ifú nwe.
 51 Alapú mu túmi bwé ató akponkponti,
 pódá iwí atsupó nwuntò asún sáín.
 52 Alakplí awíe mbíásó,
 tsú ahá ání buma tótò bwetó fòá.
 53 Alahá ahiánfò bamlí iwí anyapó,
 há iwí anyapó banátí iwí kpan.
 54-55 Alakpá mu asúmpó Israelfò.
 Ọ̀metan ání òleblí òbée, mówun aní anáin Abra-
 ham
 mu a mu abí-aná nwe bré féeé,

fé alíá òlebláa amó.”

Alí Maria lómò mu ìbú ámu onó ní. ⁵⁶ Oletsíá Elisabet wá fé tsra asa asa oleyinkí yó wóyí.

Asú Ɖòpó Yohane Kwí

⁵⁷ Bréá Elisabet lóbòkwí á, òòkwí obi yinhé.

⁵⁸ Mu abusuanfò pò mu aba bonu ání aní Wíe Bulu lahíé wun mu nwe. Mú sù ansí légyi amó féé.

⁵⁹ Obí ámu lénya ndawótswí á, mu iwísu ahá beba mu obuto òlekpa, abutin mu keté, ònka mu dá. Teki beé abubu mu si dá Sakaria ònka mu, ⁶⁰ táme mu yin lébláa amó òbéé, “O-o! Mlìdínka mu Yohane.”

⁶¹ Ahá ámu bebláa mu beé, “Anumókónú abuti fò obusuanyin òkoku alí ki.” ⁶² Inu bóbwe mu si ibi, fíté mu alíá butí kebi ámu.

⁶³ Sakaria lóbwe ibi òbéé bòtsúu tòku ha mu amowanlín mú ònka mósú, òlòwanlín òbéé, “Mu dá gyí ‘Yohane.’ ” Ilofwie amó féétó. ⁶⁴ Inu mu òdandò lesankí, òlòtòí kánfó Bulu. ⁶⁵ Ifú lekítá apíó aba ámu féé. Alí asún ánfí lekíé wá Yudea abusu awúlu amó féétó. ⁶⁶ Ɖhagyíha ání olonu asún ánfí léfité mu iwí òbéé, “Ntò obí kebi ánfí òbóbwe ekekó?” Tsúfé òlòwankí amó ání Bulu ibi dín mu.

Sakaria Bulu Kanfó Iw

⁶⁷ Inu á, Ɖhe Wankíhé lóbólá Sakariatò, òlòwa asún ání Bulu lapóhá mu blí bi.

⁶⁸ Ɖbéé,

“Mlìha akanfò aní Wíe Israel Bulu.

Tsúfé alabele mu ahá, há anlagyi iwí.

⁶⁹ Alalé Ɖhópò Ɖwonlínpó òku

tsú mu osúmpó Owíe Dawid abusuantò há aní.

⁷⁰ (Fé alíá òleblí tsun mu onósú atáipó wankíhé amusu tswi dododo.)

⁷¹ Ɖbéé, méle aní tsú aní alupó

pó ahá ání butamafia anı ıbitə.

72-73 Ɖbéε, mówun anı anáın nwe.

Ɖméetan mu ntam wankíhé amóú ɔleka há anı náın Abraham amusu.

74 Ɖbéε, méle anı tsú anı alupó ıbitə,

méni abétalı súm mu, anıméenya adón ifú.

75 Ɖbéha abóbwe mu ahá,

bwé yilé mu ansísú anı nkpatə fée.

76 Mı bí, fú mú á, ahá bétı fú beε, ‘Ɖsúsúúsú Bulu ámu ɔnósú ɔtáıpó.’

Tsúfé fégya anı Wıe nkpa,

lá ɔkpa há mu.

77 Fébláa mu ahá feε, Bulu ɔbétalı hɔ amú nkpa

tsun lakpansikíésú.

78 Anı Wıe Bulu nwewúun su

Kristo amu ɔbédalı fé owı tsú ɔsúsú ba anı wá.

79 Ɖbówankı wólı ahá amóú butsie oklúntə pú lowu ɔkpasu ámu féeésú.

Ɖbékpa anı tsun iwilwii ɔkpasu.”

Inı Sakaria lópumó mu asún ɔnó ní. ⁸⁰ Kebi ámu lédan, nya Ɖhétó ɔwunlın. Oletsıá dimbısú alı yófɔn ekéá ɔlele ıwi ɔwan súná Israelfə.

2

Yesu Kristo Kwıı (Mateo 1:18-25)

¹ Alı bré ámutə á, Roma owıe dehen Augusto lówa mbla ɔbéε, bukłáa ahá ání bubu Romafə ası fée, abuwunlın amú adá. ² Múgyı ahákla gyankpapu ni. Alı bré ámutə á, oyin ɔkpa butetı mu Kirenio dé Siria ɔmású gyı. ³ Inı su ɔhagyıɔha lóyo dá ɔwanlınkpa mu onutó wúluto.

⁴ Yosef é lókúṣó tsú Nasaret wúlu ání ɪ̀bu Galilea ɔ́mátó dṓ yó Yudea ɔ́mátó, Owíe Dawid wúlutṓ Betlehem. Tsúfḗ Owíe Dawid mu na ógyi. ⁵ M̀ba Maria amóú bapóhá mu bεε otsía, ɔ́na odwinsu ámu nyṓ lóyṓ dá ámu ɔ́wanlínkpá. ⁶ Bréá bubu Betlehem ɪ̀nu á, ɪ̀kwíi lēkan Maria, ⁷ ɔ́lɔkwíi mu bití, ogyi oyin. Ɖlɛkíklí mu wá tatidatṓ, pṓ mu tswi mbwi atogyihe dákátṓ, tsúfḗ bumenya otsiákpá afṓṓ ɔ́swíkpá.

Akúfa Akpapó Pó Bulu-abṓpu

⁸ Alí bré ámutṓ á, akúfa akpapó aku bubu ɪ̀nu fón dimbití, buɔe amó akúfa ɪ̀wi gyo onyé. ⁹ Bulu-abṓpu lélé ɪ̀wi ɔ́wan súná amó, Bulu numnyam lówankí wólí amósó. Mó su ifú lēhie kítá amó. ¹⁰ ɪ̀nu á, Bulu-abṓpu amu lébláa amó ɔ́béε, “Mlímánya ifú! Mliki, napó ason wankláán ání ɪ̀bówa mlia ɔ́yító ahá fḗé ansigyí ba mli. ¹¹ Nde bakwíi nkpa Ɖhṓpu, aní Wíe Kristo, (ɔ́há amóú Bulu ladá mu ofúli amu) há mli Owíe Dawid wúlutṓ! ¹² Tṓá mlṓpubí mu gyí, mlówun kebi bṓbwe ɔ́kúá bapó tatida kíklí mu ɪ̀wi, ɔ́da mbwi atogyihe dákátṓ.”

¹³ Ɖtsáwule pé á, Bulu-abṓpu tsɔtsɔtsṓ beba bεtsiá Bulu-abṓpu amotṓ, buɔe Bulu kanfó bεε,

¹⁴ “Mliha apu numnyam ha Buluá ɔ́bu ɔ́súsúsó!

ɪ̀wi ilwii ahá ání Bulu ansí tegyi amó ɪ̀wi ɔ́sulṓsu.”

¹⁵ Bréá Bulu-abṓpu amu beyinkí yó ɔ́súsú á, akúfa akpapó ámu bebláa aba bεε, “Mliha ayṓ Betlehem, ayekí ɪ̀tṓ ánfí ilaba, Bulu lalé súná aní ánfí.”

¹⁶ ɪ̀ni su bṓwa ɔ́sa yó. Lélé á, bowun Maria m̀ba Yosef pṓ kebi bṓbwe amu, ɔ́da mbwi atogyihe dákátṓ. ¹⁷ Bréá bowun kebi ámu a, bεε mu ɪ̀wi asún amóú bonu ámu blí. ¹⁸ Akúfa akpapó asún ánfí

lɔwa ahá aní bonu mú fée wánwan. ¹⁹ Táme Maria mú lékitá asón ámu fée wá nwuntɔ, tsíá gywíin mú iwí. ²⁰ Bréá akúfa akpapó ámu beyinkí bɔyó á, bɔna bɔde Bulu adábi da, kánfó mu, asón ámóó bonu pó itó ámóó bayówun fé alí ámóó Bulu-ɔbɔpu amu lébláa amó ámu su.

Yesu Idá Dínká

²¹ Kebi ámu obuto ɔleké á, betin mu keté, dínká mu dá Yesu. Idá anfi Bulu-ɔbɔpu amu léha mu asa mu yin lénya mu ɔmé ní.

Yesu Pɔya Bulu ɔtswékpa

²² Bréá mu akwípu bógyuráa iwí Mose Mbla ɔnó lɔfun a, bɔpu mu dú yó Yerusalem, pú mu yópu wá Bulu ibitɔ. ²³ (Tsúfé bɔwanlín wá Mose Mbla ámutɔ bɛɛ, “Ilehián aní Israelfɔ bɔpu amó bití okugyíɔku há Bulu.”) ²⁴ Mú su bɔyóbɔ afɔdie ámu Mbla ámu ɔnó. Abróduma anyɔ ntée aklobi anyɔ bɔpuɔbó alí afɔdie anfi há Bulu.

²⁵ Alí bré ámutɔ á, oyin dehen ɔku bu Yerusalem, bɔtetí mu Simeon. Yilé ɔbwepu ógyi, otenyá Bulu ifú. ɔɛ Wankíhé bu musu, otsie ogyo bréá Bulu ɔbɔpu ɔlepó ba mu ahá Israelfɔ. ²⁶ ɔɛ Wankíhé amu léle súná mu aní omóowu, yófun bréá alawun Kristo, (ɔhá ámóó Bulu ladá mu ofúli amu) asa. ²⁷ ɔɛ Wankíhé amu léha Simeon lóyɔ Bulu ɔtswékpa wunsínésó. Alí bré ámutɔ á, Yesu akwípu baba mu amándíé anfi ɔbwekpá fé alíá Mose Mbla ámu lɛblí. ²⁸ Inu Simeon lóhɔ kebi bɔbwe amu, ɔlekanfó Bulu ɔbée,

²⁹ “Mí Wíé! Asón ámóó feblí tswi amu ilaba mútɔ.

Séi mó á, mí fú osúmbi anfi nétalí wú iwilwiitɔ ngya.

³⁰ Tsúfé mí onutó napó mí ansíbi wun ɔlepó ámu.

³¹ Fó onutó falá mu bwé ahá fée ansító.

³² Wanki ogyi, ὀβέε fó súná ahá ání bomegyí Israelfo,

pó numnyam ba fó ahá Israelfo.”

³³ Asón ánfí Simeon léblí tsú kebi bᵔbwe anfi iwí lēha onó lobwie mu akwíró. ³⁴ Simeon lóyulá amó, ᵔlebláa obí mu yin Maria ᵔbée, “Ina kebi ánfí su Israelfo ᵔfan bédida, ᵔfan é béli. Osúna ogyi tsú Bulusu, ahá bókusú líi musu. ³⁵ Iní su Bulu ᵔbéha ahá tsᵔtsᵔtsᵔ klonsu asón béliu ᵔwan. Fó é á, awireho béhie kítá fó klon. Ibóho fu ᵔsin fé ᵔdayí iya anyᵔ bakpié yi fu.”

³⁶ ᵔtsi dehen ᵔkuá ogyi Bulu ᵔnósú ᵔᵔró é bu inu. Mu dá gyí Hana. Mu si gyí Fanuel, otsú Asa abusuantᵔ. ᵔtsi dehen anfi muᵔa mu kulu betsiá aba nfinsienᵔ, mu kulu lówu. ³⁷ Olosu isura alu bᵔfon bréá ᵔloho nfi adukwe-na (84). ᵔᵔᵔᵔ Bulu ᵔtswékpa wunsinésú inu mlí mu ᵔdikpa, ᵔde Bulu sým, klí onó, bó mpái ᵔpa móa onyé. ³⁸ Mu é ᵔledalı ba bekanfó Bulu, blí kebi bᵔbwe amu iwí asón súná ahá ámúᵔ bude Yerusalemfo iwígyí ᵔkpa kí amu.

Yesu Yinkia Ya Nasaret Wuluta

³⁹ Bréá Yesu akwíró bᵔbwe amándié ámu tá Bulu mbla ámu onó á, beyinkí kplí yó amú wuluta Nasaret, Galilea ᵔsolósu. ⁴⁰ Kebi ámu lédan, nyá ᵔwᵔnlín, nyá nyánsa, Bulu é lóyulá mu.

Yesu Bu Bulu ᵔtswékpa

⁴¹ Yesu akwíró butetsiá yó Yerusalem yégyi Israelfosu Katsun Nke ofifigyíofi. ⁴² Bréá Yesu lóho nfi dúanyᵔ á, muᵔa amónyᵔ bᵔyᵔ nke ámu ogyíkpa fé alíá butᵔyᵔ yái. ⁴³ Bréá begyi nke ámu tá beyinkí á, Yesu akwíró bᵔmebi ání alasin inu. ⁴⁴ Buki beᵔ muᵔa mu abanyᵔ ná. Mú su benatí ekewóle owító asa

bowa mu dunká apíó abatɔ bi. ⁴⁵ Bréá bodunká mu kásíán á, beyinkí yó Yerusalem, yódunká mu. ⁴⁶ Eke sáásí a, boyówotií muṣu Bulu ɔtswékpa wunsínésó inu. Otsie Mose mbla asunápó wá, ɔde asu yáa amó asóntó, ɔde amó asón fité. ⁴⁷ Onó lobwie ahá ání bubu inu fée, tsú alíá ɔde asón ámu asi nu pú alíá ɔde mú onó le. ⁴⁸ Onó lobwie mu akwípó bréá bowun mu. Mu yin léfité mu ɔbéε, “Mí bí, ntogyi su fabwé aní alí? Mía fú sínyɔ ansí lapé anidé fú dunká.”

⁴⁹ Inu Yesu léfité amó ɔbéε, “Ntogyi su mlidé mí dunká? Ilehíán ání mlébi ání mí Sí wóyító nétsiá.” ⁵⁰ Táme mu akwípó buṃonu asón ání ɔde amó bláa asi.

⁵¹ Mwa amónyɔ beyinkí yó Nasaret, ɔleba iwiasí há amó. Maria lékitá asón ámu fée wá kpawunutɔ, tsíá gywín mú iwí. ⁵² Yesu lédan, wa ɔwɔnlín, nyá nyánsa, Bulu múa anyánkpósa fée ansí legyi mu iwí.

3

Asú Ɖɔpó Yohane Bulu Asón Ɖkanda (Mateo 3:1-12; Marko 1:1-8; Yohane 1:19-28)

¹⁻² Roma owíε dehen Tiberio iwígyí ofi dúanusitɔ á, Bulu lébláa mu igyí ɔhapó Sakaria mu bi Yohane dimbísó ɔbéε, ɔdáa mu asón ɔkan. (Alí bré ámɔtɔ á, Pontio Pilato dé Yudea ɔmású gyí. Herode dé Galilea ɔmású gyí. Herode mu dehen Filipo é dé Iturea pú Trakoniti ɔmású gyí, Lisania é dé Abilene ɔmású gyí. Bulu igyí ahapó dehen ání bubu inu alí bré ámɔtɔ é gyí Hana mwa Kaiafa.) ³ Mú su Yohane léki Yordan bunṅpa onó, ɔde ɔkan da blí

ᾠέε, “Mlɪdamli klɔntɔ, amlɪsi lakpan bwe. Bulu osikie mli, ambɔ mli asú.”

⁴ Bulu ɔnɔ́sú ɔtɔ́ipó Yesaia lówanlín Yohane iwɪ asún wá mu ɔwɔlótó ᾠέε,

“Ɔkɔ dékplɔn dimbísú ᾠέε,

‘Mlɪla anɪ Wíe ɔkpa.

Mlɪtswii ikpa ha mu!

⁵ Mlɪtin bunƙpa kugyíkɔ, amlɪbwiebwie abɔ móa nkúku fée.

Mlɪtswíi ikpa,

amlɪla mósú wankláán.

⁶ Ahá fée bówun Bulu nkpahó.’ ”

⁷ Ɔɔɔm beba Yohane wá beε, ᾠó amó asú. Ɔlefíté amɔ ᾠέε, “Abε abí-aná, ntɔ gyá mli, mlɪsrí Bulu ɪsɔbití ámúú ɪhá ámu? ⁸ Mómú mlɪswie abí oduá ɪbósuná ání lélé mlɪladámli klɔntɔ. Mlɪmákɪ mlɪaa, mli náin gyí Abraham. Nde mli bláa mbée, Bulu ᾠétalí há abwi ánfɪ ɪbédamli Abraham abí-aná. ⁹ Séí á, Bulu lapó efé yi nyí-atsitsitɔ. Oyígýíoyí ání imoswie abi wankláán á, bókun mú dá, wá mú fée ogyá.”

¹⁰ Ɔɔɔm amɔ befité Yohane beε, “Ntɔ mεε abwée?”

¹¹ Yohane lébláa amó ᾠέε, “Fúá fɔbɔ atadiε anyɔ á, pɔ kulε ha ɔhá ání ɔma kuku. Fúá fɔbɔ atogyihε é bwe mú alɪ.”

¹² Lampóo ahópɔ akɔ é beba asú ɔɔkpa. Befité Yohane beε, “Osunápó, ntɔ ilehián ání abóbwe?”

¹³ Yohane lébláa amó ᾠέε, “Mlɪmátswɪ dɪnká ahá. Mlɪhɔ tóá beε mlɪhó.”

¹⁴ Isá akɔpó akɔ é befité Yohane beε, “Anɪ é mé, ntɔ abwée?”

Yohane lébláa amó ᾠέε, “Mlɪmáɔ ɔwɔnlín swíi ɔhaa kóba, ntée wá afunu dɪnká ɔhaasɔ. Mli akatua igyí mli ansí.”

15 Iniá amó ansí dɪn Kristo amɔsɔ, bɔdɛ mɔ ɔkpa kí sɔ á, ɪmɔwánkí amó ní Yohane gyí Kristo amɔ.

16 Mú sɔ Yohane lébláa amó ɔbéɛ, “Ɔkɔá ɔdɔn mɪ bɔ ɔma ɔbá. Mmɔfɔn ání nésankí mɔ ntɔkɔta ɔfé kóráá. Mí mó á, ntsu ndɛpɔbó mɪ asú. Mɔ ɔbɔpɔ Ɔɲɛ Wankíhé pɔ ogyá bó mɪ asú ní. 17 Ɔdɛ mɔ ɪlín, ɔbɔpɔfúní ntéte lé ayó ámɔtɔ. Ɔbékpa ayó ámɔ wá mɔ odudutɔ. Táme ɔbéféi ofuníkpa ɪmɔ wankláán, kpá ntéte amɔ wá ogyá ání ɪtamaduntɔ.” 18 Yohane léda asɔn wankláán ámɔ ɔkan, bláa ahá ámɔ asún tsɔtsɔtsɔ ɔbéɛ, bɔdámɪ klɔntɔ.

19 Ɔsɔ ogyípó Herode laswí mɔ dɛhɛn Filipo mɔ ka Herodia tsía, trá bwe lalahe tsɔtsɔtsɔ tsía mótó. Mú sɔ Yohane lékiná há mɔ. 20 Múá ɪdɔn kóráá gyí, Herode léha bekítá Yohane wá obu.

Yesu Asúbɔ

(Mateo 3:13-17; Marko 1:9-11)

21 Bréá Yohane dé ahá ámɔ asú bɔ á, Yesu é léba, Yohane lóbɔ mɔ asú. Bréá Yesu dé mpái bɔ á, nɔwɔlótáa lefinkí, 22 Ɔɲɛ Wankíhé lédamɪ fé abrɔdɔma, kpɪ bogyonká mɔsɔ. Ɔme kɔ lotsu ɔsósó ɔbéɛ, “Fúgyí mí bíá ntɔdwé, mɪ ansí tɛhíé gyi fú ɪwɪ ní.”

Yesu Anáin Ɔlɪntɔ

(Mateo 1:1-17)

23 Bréá Yesu lóhɔ fé nfi adɔasa á, olefi Bulu asún ɔkanda asɪ. Ahá mú bɔyɪn ání Yosef mɔ bi ní. Yosef mɔ sɪ gyí Eli. 24 Eli mɔ sɪ gyí Martat. Martat mɔ sɪ gyí Lewi. Lewi mɔ sɪ gyí Melki. Melki mɔ sɪ gyí Yanai. Yanai mɔ sɪ gyí Yosef. 25 Yosef mɔ sɪ gyí Martatia. Martatia mɔ sɪ gyí Amos. Amos mɔ sɪ gyí Nahum. Nahum mɔ sɪ gyí Hesli. Hesli mɔ sɪ gyí Nagai. 26 Nagai mɔ sɪ gyí Mahat. Mahat mɔ sɪ gyí

Martatia. Martatia mᵛ sɪ gyí Semein. Semein mᵛ sɪ gyí Yosek. Yosek mᵛ sɪ gyí Yoda. ²⁷ Yoda mᵛ sɪ gyí Yohanan. Yohanan mᵛ sɪ gyí Resa. Resa mᵛ sɪ gyí Serubabel. Serubabel mᵛ sɪ gyí Sealtiel. Sealtiel mᵛ sɪ gyí Neri. ²⁸ Neri mᵛ sɪ gyí Melki. Melki mᵛ sɪ gyí Adi. Adi mᵛ sɪ gyí Kosam. Kosam mᵛ sɪ gyí Elmadam. Elmadam mᵛ sɪ gyí Er. ²⁹ Er mᵛ sɪ gyí Yosua. Yosua mᵛ sɪ gyí Elieser. Elieser mᵛ sɪ gyí Yorim. Yorim mᵛ sɪ gyí Martat. Martat mᵛ sɪ gyí Lewi. ³⁰ Lewi mᵛ sɪ gyí Simeon. Simeon mᵛ sɪ gyí Yuda. Yuda mᵛ sɪ gyí Yosef. Yosef mᵛ sɪ gyí Yonam. Yonam mᵛ sɪ gyí Eliakim. ³¹ Eliakim mᵛ sɪ gyí Melea. Melea mᵛ sɪ gyí Mena. Mena mᵛ sɪ gyí Martata. Martata mᵛ sɪ gyí Natan. Natan mᵛ sɪ gyí Owíe Dawid. ³² Owíe Dawid mᵛ sɪ gyí Yisai. Yisai mᵛ sɪ gyí Obed. Obed mᵛ sɪ gyí Boas. Boas mᵛ sɪ gyí Salmon. Salmon mᵛ sɪ gyí Nahson. ³³ Nahson mᵛ sɪ gyí Aminadab. Aminadab mᵛ sɪ gyí Admin. Admin mᵛ sɪ gyí Arni. Arni mᵛ sɪ gyí Hesron. Hesron mᵛ sɪ gyí Peres. Peres mᵛ sɪ gyí Yuda. ³⁴ Yuda mᵛ sɪ gyí Yakob. Yakob mᵛ sɪ gyí Isak. Isak mᵛ sɪ gyí Abraham. Abraham mᵛ sɪ gyí Tera. Tera mᵛ sɪ gyí Nahor. ³⁵ Nahor mᵛ sɪ gyí Serug. Serug mᵛ sɪ gyí Reu. Reu mᵛ sɪ gyí Peleg. Peleg mᵛ sɪ gyí Eber. Eber mᵛ sɪ gyí Sala. ³⁶ Sala mᵛ sɪ gyí Kainan. Kainan mᵛ sɪ gyí Arfaksad. Arfaksad mᵛ sɪ gyí Sem. Sem mᵛ sɪ gyí Noa, Noa é mᵛ sɪ gyí Lamek. ³⁷ Lamek mᵛ sɪ gyí Metusela. Metusela mᵛ sɪ gyí Enok. Enok mᵛ sɪ gyí Yared. Yared mᵛ sɪ gyí Mehalaleel. Mehalaleel mᵛ sɪ gyí Kenan. ³⁸ Kenan mᵛ sɪ gyí Enos. Enos mᵛ sɪ gyí Set. Set mᵛ sɪ gyí Adam. Adam é mᵛ sɪ gyí Bulu.

4

Yesu Isóki

(Mateo 4:1-11; Marko 1:12-13)

¹ Bréá Yesu léyinkí tsú Yordan ntsu onó á, Dje Wankíhé lɔbulá mutɔ, ilekpa mu ya dimbísó. ² Bréá ɔbu inu á, Ɖbunsám létsiá bɔsɔ mu ki nke advana kéké. Yesu mégyíi tɔtɔ nke ámutɔ fée. Mú su bréá nke ámu ilɔmɔ onó á, akón híe de mu.

³ Inu Ɖbunsám lébláa mu ɔbé, “Ní Bulu mu Bi fɔgyi á, mómó ha ibwi ánfɔ idamli bodobodo.”

⁴ Yesu léle mú onó ɔbé, “Bɔwanlín wá Bulu asón ámutɔ be, ‘Megyí atogyihe wole nyankpɔsa ogyíi tsia nkpa.’ ”

⁵ Ɖbunsám lɔpu mu ya ibu fúáhé kɔsu. Olosuná mu ɔyítɔ iwíe ogyíkpa fée ɔtsáwɔle pé. ⁶ Mú ɔlebláa mu ɔbé, “Nɔpu ɔmá ánfɔ fée túmi pó amó numnyam há fú, tsúfé mí ibitɔ bapówá. Ɖhá ání ndeklé a, mu nɔpuhá. ⁷ Mú su ní fosúm mí á, nɔpu mú fée há fú.”

⁸ Yesu lébláa mu ɔbé, “Bɔwanlín wá Bulu asón ámutɔ be, ‘Da akpawunu ha fú Wíe Bulu. Mu nkɔle fɔ súm.’ ”

⁹ Ɖbunsám lékpa mu ya Yerusalem, ɔlɔpu mu yélí Bulu ɔtswékpa obu ámu ɔántra. Inu ɔlebláa Yesu ɔbé, “Ní Bulu mu Bi fúgyi lélé á, tu kpayi. ¹⁰ Tsúfé bɔwanlín wá Bulu asón ámutɔ be, ‘Bulu ɔbéha mu abɔpu békɔ fɔsu. ¹¹ Békpatá fú ibitɔ, ménɔ fú yabi méeda ibwi kɔkɔsu.’ ”

¹² Yesu léle mú onó ɔbé, “Betrá wanlín be, ‘Mákapó fú Wíe Bulu ki.’ ”

¹³ Bréá Ɖbunsám lómɔ isóki anfi fée onó á, ɔlɔku náti sí mu asa.

Yesu Gyumagyihɛ Asítsuá Galilea Ɖmátɔ

(Mateo 4:12-17; Marko 1:14-15)

14 Ɖɛ Wankíhé túmi lekpa Yesu, oleyinkí yó Galilea ɔmátó. Mv iwí asún lekléi wa ɔmá ámv fээ́tó.
 15 Oletsia súná ató Yudafo ofiakpa, ahá ámv fээ́ bekanfó mv.

*Buməho Yesu Mv Wúluto
 (Mateo 13:53-58; Marko 6:1-6)*

16 Inu Yesu léyinkí bá Nasaret, ɔtínéá oletsia dan. Fé alhá otetsia bwe á, ɔɔyɔ Yudafo ofiakpa ɔkpónó ɔdaké. Bréá ɔɔkɔsú yélu amó ansító ɔbékla Bulu asún á, 17 botsu Bulu ɔnósú ɔtɔ́pú Yesaia ɔwoló há mv. Ɖlesankí mú á, olowun ɔtinekuá bəwanlín wá beɛ,

18 “Ani Wíe Bulu ladá mí ofúli.

Ini sv mv Ɖhé bv misv.

Alalé mí ɔbéɛ, ndáa ason wankláán ámv ɔkan suna ahá ání buma tɔtɔ.

Ɖbéɛ, mbébláa nkpábi mbéɛ, masí amó iwí há amó.

Mí ambla ansibi abwiepó mbéɛ, mabwíí amó ansíbi.

Ɖbéɛ mbébláa ahá ání buɔe amó ipiantɔ wa é mbéɛ, malé amó ipiantɔ.

19 Fówun mí ambli mbéɛ,
 ani Wíe ahá nwewúunbi lafon.”

20 Inu olokuntá ɔwoló ámv, yínkia ha mósú ɔkípu, ɔɔwɔí tía asi. Ahá amóú bubu ofiakpa inu ámv fээ́ besi buɔe mv kí díín. 21 Inu Yesu lébláa amó ɔbéɛ, “Nɔe, Bulu ason wanlínhé anfi laba mótó. Mú mlílanú á.”

22 Ahá ámv fээ́ bonu ason wankláán amóú ɔɔɔɔɔ mv ɔnó ámv. Ɖnó lobwie amó, befité beɛ, “Megyí Yosef mv bi ámv ni?”

23 Yesu lébláa amó ɔbéɛ, “Nyin ání mléha mí yébi anfi mlíaa, ‘lɔ ɔtsapó, tsa fú iwí!’ Mlélabláa m

mliaa, ‘Bwe ató ámúb anlanú ání fúdebwε Kaper-naum amv fú wúlutə nfi é.’ ” ²⁴ Inu oleyinkí bláa amú ɔbéε, “Ɖnəkwali nde mli bláa. Butamahə Bulu ɔnósú ɔtəípú ɔkukv asón mu wúlutə.

²⁵ “Mlɪnu, Bulu ɔnósú ɔtəípú Elia bísú á, nyankpv mótswie nfinša móa ifun kéké. Akón lehiε ba Israel ɔmátó fée. Ibv mótó ání asurapv tsətsəətsə betsiá Is-rael ɔmátó alɪ bré ámɔtə, ²⁶ táme Bulu méha Elia ɔyɔ amótó ɔkukv wá. Ɖsurapv ɔkúá ɔbv Sarefat wúlutə, Sidon ɔmátó nkule wá ɔleha mu ɔlɔyɔ. ²⁷ Iɔ pεpε aləpú tsətsəətsə é betsiá Israel ɔmátó Bulu ɔnósú ɔtəípú Elisa bísú. Táme ɔmeha ɔkukv iwɪ meplí, dɔn Naaman ání otsú Siria nkule.”

²⁸ Ɖblé lehiε kítá ahá ámúb bubv ofiakpa inu ámu, bréá bonu Yesu asvɔn blíhé anfi. ²⁹ Bəkusú gya mu dáli amú wúlutə. Wúlu amv idɪn bubv. Begya mu alɪ yówie wúlu amv ɔnó, bεε abɔwuta mu wa tsonkolitə. ³⁰ Yesu lénatí tsvɔn amótó yó ɔtínéá ɔyó.

Yesu Ɖhe Laláhe Gyáa (Marko 1:21-28)

³¹ Inu Yesu lékplí yó Kapernaum, Galilea wúlu kvɔtə. Olosuná amú ató amú ofiakpa ɔkpónú ɔdaké.

³² Mu atosunáhé lobwie amú ɔnó, tsúfé olosuná amú ató túmisv. ³³ Oyin ɔkv bu ofiakpa inu, ɔhe laláhe bu musv. Ɖəkpłón blí ɔbéε, ³⁴ “Kɪ mɪ! Yesu Nasaretyin, amansv bu ania funyɔ nsɪné? Ntée anɪ ɔhɪkpá febá lóó? Nyin ɔhá oduá fúgyi. Fúgyí Bulu Ɖha Wankíhé amv nɪ!”

³⁵ Yesu lókpłɔn wa ɔhé ámu ɔbéε, “Kpa ɔnó bun, afɔdali mɔtə.” Inu ɔhe laláhe amv léfin oyin ámu dá ahá ámɔtə inu, dáli mɔtə. Tətə məbwe mu.

³⁶ Ɖnó lobwie amú fée, befité aba bεε, “Amansv nɪ? Oyin ánfɪ bu túmi, ɔdekplón wa ɔhe laláhe, ide mu

bu, dáli ahátó?” ³⁷ Mv ɪwɪ asón lekkeí wá ɔmá ámu fěéto.

Aləpɔ Tsətsətsə Tsa

(Mateo 8:14-17; Marko 1:29-34)

³⁸ Yesu lédali Yudafɔ ofiakpa ɪnɔ yó Simon wóyító. Ɖɔyɔ á, owísó lakítá Simon mv sia tsíhé, ɔda kinkíínkín. Bebláa Yesu beɛ, ogyíi mv buale.

³⁹ Yesu lókpukpé tó ɔtsi ámu, ɔlɔkplón wa owísó ámu ɔbéɛ, ɪkósu musu. ɪnɔnɔ ɪlɔkɔsú musu, ɔtsi ámu lókusú bwé amó afóto.

⁴⁰ Bréá owí deta á, ahá bɔsɔrá amó ahá ání buɔɔ ɪlɔ ɔtsan-ɔtsan lɔ ba, Yesu lópv ɪbɪ dínká amósú tsá amótó okugyíɔku ɪlɔ. ⁴¹ Ɖɛ laláhe bu amótó akɔto. Yesu lókpɔn wa ɔɛ laláhe amv. Bedali, buɔɔ okitikíti beɛ, “Fógyí Bulu mv Bi ámu nɪ.”

Táme Yesu lówa mbla wá ɔɛ laláhe amv ání bu mátoí, tsúfé buyin ání mɔgyí Kristo, (ɔhá amóú Bulu ladá mv ofúli amv) nɪ.

Bulu Asón Ɖkanda Yudafɔ Ofiakpa

(Marko 1:35-39)

⁴² Mú ɔyi kehe bake a, Yesu lédali wúlu amoto yó itsétó ɔtɪneku. Ahá bodunká mv alu yóto mv, bokokóli mv beɛ ɔmánatí sí amó. ⁴³ Táme ɔlebláa amó ɔbéɛ, “ɪlehían ání néda Bulu iwígyí ɪwɪ ason wankláán ámu ɔkan awúlu atráhe amv ésó. Tsúfé mó ɔbwekpá Bulu lówa mí ní.”

⁴⁴ ɪnɪ sɔ oleki Yudea ɔmátó fěé, dá Bulu ason wankláán amv ɔkan amó ofiakpa.

5

Yesu Akasípó Gyankpapɔ Tɪ

(Mateo 4:18-22; Marko 1:16-20)

1 Εκε οκν Yesu líi Genesaret paati* ονό, ahá tsatsəotsə beba boputá mu aní bónu Bulu asón. 2 Olowun nklon anyə paati ámu ονό. Aye alepú ámu bakplí yó bude amú asawutə da. 3 Yesu lódu wíe kuleá igyi Simon klétə. Múú əlebláa Simon əbéε, osún mú kpalobí dínka ntsusu. Inu oletsiá mótó súná ahá ámu ató.

4 Bréá ələtói tá á, əlebláa Simon əbéε, “Mlɪpla əklon amu ya okluklúkpá, amliyətswi asawu le aye.”

5 Múú Simon lébláa mu əbéε, “Owíε, aniləbwe kásián igye onyé féε, anuménya tətə. Táme iníá féε ayó, su nóyətswi asawu amu.” 6 Bréá bəyətswi asawu amu a, beε aye tsətsəotsə. Mú su asawu amu lówa tití bi. 7 Inu bəbwe ibi tí amú agyómá ayəbá amúú bubu əklon nyəəsítə ámu beε bubétsa amú. Beba betsa amú, beε aye amu búlá nklon anyə ámu dédéédé, ideklé ime. 8 Bréá Simon Petro lówun mú ali á, əleda akpawunu Yesu ayabitə, bláa mu əbéε, “Mí Wíε, mákpəkπέ mantáa mi! Lakpan əbwepú ngyi.”

9 Tsúfé aye amúú balé ámu lówa muva mu aba ámu wánwan. 10 Ali kén lówa Sebedeo abí Yakobo muva Yohane, bugyi Simon agyómá ayəbá ámu é wánwan ní.

Múú Yesu lébláa Simon əbéε, “Mánya ifú! Tsú ndε púya a, anyánkposá féε.” 11 Simon muva mu aba ámu benya plá nklon amu besi osubúnə ali, besi tógyító tswi, kplá buo Yesu.

*Ilə Pεpe Ələpú Əkn Tsa
(Mateo 8:1-4; Marko 1:40-45)*

* 5:1 Genesaret paati: Mú kén gyí Galilea əpu ni.

12 Eke aku Yesu bu wulu kusu, lo pepe elapu aku lowun mu. Inu elbeda akpawunu, pu osokpi yi osoloto, kokoli mu abee, "Owie, ni fotsula a, fetali ha mi iwi bepli."

13 Yesu letinki ibi da mu, blaa mu abee, "Natsula, fu iwi ipli." Inonu lo amu lena le mu iwi. 14 Inu Yesu lada mu ala abee, "Mabla ohaa. Nati laa afupu fu iwi yosuna Bulu igyi ohapo, afuha mu iwiyorato amou Mose mbla losuna tsu lo pepetsa iwi amu. Igyi adansi suna aha ani fu iwi lapli."

15 Tame Yesu iwi ason letra keli yo ntine dinka muso. Odam beba mu atosunahé onukpa, ota amoto alapo e lo. 16 Tame oletsia dali amoto bre ku yo dimbisu otineku mu nkule yobo mpa.

Tsukule Osinpu Tsa

(Mateo 9:1-8; Marko 2:1-12)

17 Eke aku Yesu de ato suna. Farisifo, Mose mbla asunapo akua botsu Galilea pu Yudea amatu pu Yerusalem beba betsia asi unu. Bulu tumi bu Yesuto ha latsa. 18 Inu a, ayin aku basura tsukule osinpu akpasu ba. Beklea bopu mu wije woyito, pu mu tswi Yesu ansito. 19 Odam amu su bumenya akpa. Inu su boyodu obu amu awunso, da mu otineku ti, bekplia akpa amu tswi aha amuto Yesu ansito unu. 20 Brea Yesu lowun ani baha mu gyi a, eleblaa tsukule osinpu amu abee, "Opio, nasi fu lakpan kie fu."

21 Mose mbla asunapo pu Farisifo amu bebli wa nwuntaba ee, "Ma gyi oyin anfi ode abususu bli anfi? Ma abetalu si lakpan kie aha dun Bulu nkule?"

22 Yesu lebi amu agywun. Mu su elefite amu abee, "Ntogyi so mlide inu odu gywin? 23 Momo lapon ha bli? 'Nasi fu lakpan kie fu.' loo, ntee 'Kusu tsu

fú akpa afonati?’ ²⁴ Táme ndekléá mlibíí aní mí, Nyankpusa-Mu-Bi anfi mbu túmi ayí anfito sí ahá lakpan kíé amó.” Inu òlebláa tsukole osínpu amu òbéé, “Nde fú bláa mbéé, kusu. Tsu fú akpa afonati yò wóyí!”

²⁵ Inonunnu tsukole osínpu amu lókusó líí amú féeé ansító, tsú mu akpa, òlòpu òkpa ayó wóyí òde Bulu kanfó. ²⁶ Onó lobwie ahá ámu féeé. Ifú lowie amó féeé, bekanfó Bulu beé, “Nde anilawun ofúla!”

Lewi Ti

(Mateo 9:9-13; Marko 2:13-17)

²⁷ Mú òma bréá Yesu lédali inu á, olowun lampóo òhòpu òkóá butetí mu Lewi, tsie mu lampóo òhákpa. Yesu lébláa mu òbéé, “Bobuo mi.” ²⁸ Inu Lewi lókusó, sí mu tógyító òmagyáa, yóbuo mu.

²⁹ Mú òma a, Lewi lótswi òpónú mu wóyító há Yesu. Lampóo ahòpu tsòtsòtsò pú aha bambá é beba ató ámu ogyíkpa. ³⁰ Farisifó pú Mose mbla asunápú aní bubu Farisifó ámutò befité Yesu akasípú amu beé, “Ntogyi sù mlia lampóo ahòpu pú lakpan abwepú mlidé ibi wa gyi ató, mlidé ntá nú?”

³¹ Yesu léle mú onó òbéé, “Alòpu léhián òò òtsapó, megyí ahá aní iwí bu amú onlin. ³² Mmèba aha wankláán òtikpá. Mboun lakpan abwepú òtikpá neba, ménì bédamlí klòntò.”

Onóklí Iwí Asun Fitéhé

(Mateo 9:14-17; Marko 2:18-22)

³³ Aha aku bebláa Yesu beé, “Asú Òòpò Yohane akasípú butetsiá klí onó bó mpáí. Farisifó akasípú é butòbwé alì, támé fú akasípú mú bodegyí, budenúu.”

³⁴ Yesu léfité amú òbéé, “Òtsi òkpaínpu anyawie béklí onó bréá òbu amú wá? Ekékeké! ³⁵ Táme eke

okv béba ání békpa mv náti sí amó. Alí nke ámotò békli onó ní.”

³⁶ Inu oloha amó yébi obéé, “Ohaa tamapó tati pòpwe tan tati dada. Ní obwé mú alí á, alayíntá pòpwe amu, pòpwe amu pó dada amu ansí é iméekanáa aba. ³⁷ Alí kén butamapó nta pòpwe wá owulò-kpákpá kente wuhétó ní. Nta pòpwe amu ibófu fá kente amu tsítsá, yíntá kente amu é. ³⁸ Inu su owulò-kpákpá kente pòpwetò bótópó nta pòpwe wá. ³⁹ Ohaa tamafíté nta pòpwesu bréá alanu dánhe. Tsúfè otebli obéé, ‘Idánhe amu bu alé don.’ ”

6

Okpónú Odaké Mv Wie

(Mateo 12:1-8; Marko 2:23-28)

¹ Yesu mva mv akasípú bòtsun ayó ndò kutò okpónú odaké. Mv akasípú amu bòpròsun ató-abí ámu kv, bòpusáa mú wí. ² Farisifò ámu aku befíté amó beé, “Ntogyi só mlidé tóá aní mbla meha okpa ání bubwéé okpónú odaké bwe?”

³ Yesu léfíté amó obéé, “Mlímókókla nu tóá Owíe Dawid lóbwe bréá akón de mva mv abúorpu kí? ⁴ Olebitíwíé Bulu osúmka yótsu bodobodoá bapóhá Bulu igyí ba, mva mv abúorpu amu begyí. Bulu igyí ahapó nkole bele okpa bótegyi alí bodobodo amu.”

⁵ Múy Yesu olomò mv asún onó obéé, “Mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfí gyí okpónú odaké mv wie.”

Ilòtsa Okpónú Odaké

(Mateo 12:9-14; Marko 3:1-6)

⁶ Yesu lóyo ató osunákpá Yudafò ofiakpaokpónú odaké bámbá. Oyin okv́á mv gyòpí ibi lawú bu unu.

⁷ Mose mbla asunápú pó Farisifò aku bete Yesu kí

bεε, εβέτσα ιλο εκπόνου εδακέ, μένι βένυα μου ιωι ασόν, πύγένατί μουσιν σúnά ahandε. ⁸ Yesu yin amú nwuntε ασόν. Mú su ελεβλάα oyin ámúú mu ibi kule lawú ámu εβέε, “Kusu belí amú ansító nfi.” Inu oyin ámu lókusu belí amú ansító. ⁹ Múú Yesu lébláa amú εβέε, “Nde mli fité, ntε mbla ámu léha εkpa ání abwée εκπόνου εδακέ? Yilé lóó, ntée lalahε? Ahóo εha nkpa lóó, ntée amóo mu?” ¹⁰ Inu εledamlí ki amú fée fiá. Múú ελεβλάα oyin ámu εβέε, “Tinkí fú ibi amú.” Olenya tinkí ibi amú ali pé, εηέ lowie móótó.

¹¹ Obló lekítá amú, befité aba bεε, “Ntε kóúnn abéhiε bwé Yesu anfi?”

Akasípú Amu Adá

(Mateo 10:1-4; Marko 3:13-19)

¹² Eke εku Yesu lódu yó ibusu yóbo mpái há Bulu tsú onyé yéha εyi kehe. ¹³ Mú εyi kehe a, εleti mu akasípú, εlele amótó dúanyε, εleti amú mu sumbí ayεpú. ¹⁴ Amúgyí, Simon ání εledunká mu Petro muva mu pio Andrea; Yakobo muva Yohane; Filipino, Bartolomeo, ¹⁵ Mateo, Toma, Alfeo mu bi Yakobo, Simon ání ogyi iwisotsiá adunkápú εpasuatε εha; ¹⁶ Yakobo εku mu bi Yuda pú Yuda Iskariot ání εlebele Yesu há.

Yesu Atósund Múa Ilo Tsa

(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Yesu muva sumbí ayεpú ámu beklí tsú ibu ámusu ba εsulúu tantasu. Mu abúopu tsatsεtsε pú εdεm kponkponkpontiá botsú Yudea εmátó, Yerusalem pú εpu εnó awúlu Tiro múa Sidonsu beba inu. ¹⁸ Beba beε beba bonu mu asun blíhé, εtsa amú ιλο. Ahá ání εηε laláhe de amú háan é beba, olegya εηε laláhe lé amótó. ¹⁹ Amú fée bekleá bópu ibi da mu, tsúfé εηé dedali muε, εletsa amú fée ιλο.

Oyúla Asón
(Mateo 5:1-12)

²⁰ Yesu lótsu ansí kɪ mʊ akasípó, ɔlebláa amó ɔbée,
“Bulu layúlá mlhá mlímá tɔtɔ,

tsúfɛ mlíbó mʊ iwíegyí amʊ ní.

²¹ Bulu layúlá mlhá akón de mli séi,
tsúfɛ mléba begyi mʊwe.

Bulu layúlá mlhá mlídésú séi,
tsúfɛ mléba bɔmɔsí.

²² “Bulu layúlá mlhá bʊde mli lu, bʊde mli gyáa le
amótó, síá mli, tí mli ida laláhe mí, Nyankpɔsa-Mu-
Bi ánfɪ sʊ. ²³ Ansí igyí mli eke ámʊ, amlifuli kpayi
ansigyísó, tsúfɛ mli ikɔká tsɔ ɔsósú. Alí amó anáin
bɔbʊwe Bulu ɔnósú atáipó amʊ ní.

²⁴ Táme mli ání mlilanyá iwɪ séi, mligyɔwɪ ní.
Tsúfɛ mli ansigyí fée mlilanyá á.

²⁵ Mli ání mlilamwé séi, mligyɔwɪ ní.
Tsúfɛ akón béba bekítá mli.

Mli ání mlídémɔsí séi, mligyɔwɪ ní.
Tsúfɛ mléba begyi awɪrɛhɔ, sʊ.

²⁶ “Mli ání ahá fée bʊde mli kanfó, mligyɔwɪ, tsúfɛ
alí mli anáin bekanfó Bulu ɔnósú atáipó afunupʊ
amʊ é ní.

Alupódwe
(Mateo 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Táme nde mli ání mlónu bláa mbée, Mlidwe
mli alupó, amlibwe yilé ha amó. ²⁸ Mliyula ahá ání
bʊtɔlwí mli, amlibɔ mpáɪ ha ahá ání bʊtesíá mli.

²⁹ Ní ɔha ɔdá fʊ ɪsʊtɔ a, damli nyɔɔsi é ha mʊ ɔda.
Ní ɔku ɔswíí fʊ tati á, wɔɪ fʊ atadiɛ é ha mʊ. ³⁰ Ní ɔku
ɔkólí fʊ ató á, ha mʊ. Ní ɔku é otsú fʊ ató á, máyóhɔ
mó. ³¹ Bwe ha ahá alhá fʊdeklé fɛɛ bʊbʊwée ha fʊ.

32 “Ní fú adwepó nkole futədwé á, ipán məmυ fénya? Lakpan abwepó kóráá butədwé amú adwepó. 33 Ní əhá ání ətəbwé yilé há fú nkole futəbwé yilé há á, ntogyi só Bulu ədáa fú ipán? Lakpan abwepó é butəbwé ali. 34 Ní əhá ání fuyin ání obénya há fú nkole futəhá ipán a, ntogyi só Bulu ədáa fú ipán? Lakpan abwepó óó butəpó ató pan amú aba, yínki hə mú ali. 35 Mú sυ mlıdwε mlı alupó, mlıbwε yilé ha amú, mlıpan amú ató, mlımátı amú akə, ménı Bulu əbéka mlı ikə tsətsəətsə. Fówun mlılabwé Ɔsósúósú Bulu ámυ abı. Tsúfé əbυ awıtəle há ahá ání ató tamagyi amú ansı pú aha laláε féé. 36 Mlıbwε nwe awúnpu fé alıá mlı Sí Bulu gyı nwe owúnpu.

Iláε

(Mateo 7:1-5)

37 “Mlımáε ahá ilá, ménı Bulu méεε mlı ilá. Mlımáha əhaa ipón, ménı Bulu é əméεha mlı pón. Mlısi mlı aba ilá kie amú, Bulu osi mlı klé kie mlı. 38 Mlıha ahá tóá de amú hián, Bulu əbélahá mlı. Ɔbópυ atə susúhe wankláán wá mú, wósúv mú, silá mú, ıbóbólá tsıtsá há mlı. Tsúfé tóá fəpósúsu ha fú bá á, mú kén Bulu əbópυsúsu ha fυ ní.”

39 Yesu létrá ha amú yébi əbéε, “Nsibi obwiepó əbétalı kpá nsibi obwiepó? Amú féé bυméεkpa wıé əbótó? 40 Ɔkasıpó tamadυn mυ wie, táme əkasıpó əkásı bí á, ətəbwé fé mυ wie.

41 “Ntogyi só fúde ipı túkúrıfıbi wúun fú bá nsıbisυ, táme fəmedé ogyakpatın ání ıdın fú klésυ mú wúun? 42 Ntéε ntogyi só fúde fú bá bláa fεε, ‘Mı pıó, ha mı andınkı ipı fú nsıbisυ’, táme fəmedé ogyakpatın ání ıdın fú klésυ mú wun? Apınabwεbí əbwepó, gyankpa dınkı ogyakpatın ámυ fú nsıbisυ,

ménu fówun ató wankláán, tálí dínkí ipí ámu fó bá klésu.

Oyi Pó Mú Abi Swiehé
(Mateo 7:6-20; 12:33-35)

⁴³ “Oyi wankláán méetalí swié abi laláhe. Alí kén oyi laláhe é méetalí swié abi wankláán ní. ⁴⁴ Tsúfé oyi-ibí butapúbí mú. Butamakpótí kankaba okplóto oyísó, butamakpótí tsokpon é tunkpa iflasu. ⁴⁵ Oha wankláán telé tsiátó wankláán owan tsú mu klontó, oha laláhe é telé tsiátó laláhe owan tsú mu klontó. Tsúfé tóá idun oha klun a, mótédálí tsu mu onó.

Butásó pú Osublúto Obuyii
(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ “Ntogyi só mlidé mí ti mlíaa, ‘Mí Wíé! Mí Wíé!’ táme mlitamagyi mí asun blíhéso? ⁴⁷ Nósuná mli alíá ohá ání oeba mí wá bonu mí asón, gyi dínká mósó gyí. ⁴⁸ Ogyi fé ohá ání obá beyi obu á, olegyankpá kwí mú ntswiasí obó yótu butá, olowa ntswiasí ámu dínká mósó. Bréá ntsu lóbulá kítá mú á, imetalí kpínkí obu ámu, tsúfé oleyi mú wankláán. ⁴⁹ Táme ohagyíoha ání olonu mí asun blíhé, omegyi mósó gyí fé ohá ání oleyi mu obu osulúsu keke, omowa mú ntswiasí. Bréá ntsu lóbulá wa mú á, ilobwie dá gbloo inonu, yíntá féé!”

7

Romafó Isá Akápú Ohande Osúmpú Oku Ilo Tsa
(Mateo 8:5-13; Yohane 4:43-54)

¹ Bréá Yesu lébláa ahá ámu asón ánfí féé tá á, oloyo Kapernaum wúluto. ² Romafó isá akápú ohande oku bu inu. Obo osúmpú okuá otehié kle mu asón. Osúmpú amu déló, odeklé owu. ³ Bréá isá akápú

ɔhande amu lónu Yesu nka á, ɔlɔwa Yudafo ahande aku sísi Yesu ɔbéε, buyókokóli mu ɔbeta mu osúmpú amu ilo ha mu. ⁴ Ahande amu behie kókóli Yesu bee, “Abwíi ipa, ní ɔku léhián fú mbua á, mómó oyin ánfí ní! ⁵ Tsúfé ɔɔɔwé aní pi. Mbléyi aní ofiakpa kóráá há aní ní.”

⁶ Mú su Yesu mba amónyɔ bɔpu ɔkpa. Bréá beta wóyí ámɔɔ wie tá á, isá akɔpú ɔhande amu lówa mu anyawie ɔbéε buyéfiá Yesu, abɔbla mu bee, mbée, “Owíé! Máhan fú iwí, tsúfé mmɔfon ání féba mí wóyító. ⁷ Nawun ání mí é mmɔfon ání néba fú wá. Fú mú bli asvanku, iwí bówa mí osúmpú amu ɔnlín. ⁸ Tsúfé mí é mbu ahande aku asi. Isá akɔpú aku é bubu mí asi. Nelé ɔnó mbée amótó ɔku ɔnátí á, ɔtenátí. Ní mbée ɔbá é á, ɔteba. Tógyítóá nebláa mí osúmpú mbée ɔbwée á, ɔɔbwé.”

⁹ Bréá Yesu lónu asún ánfí á, ɔnó lobwie mu, ɔledamlí bláa ɔɔm amú bú bubuo mu amu ɔbéε, “Ɔnɔkwali asún, nde mlí bláa, mmɔkówun ɔhá ání ɔbu hógyi kpɔnkpɔntí ánfí odu Israelfɔto kóráá kí!”

¹⁰ Bréá abɔpu amú bú isá akɔpú ɔhande amu lówa ámu beyinkí yó wóyító a, bowun ání osúmpú amu iwí lawá mu ɔnlín.

Ɔsurapu Ɔku Mu Bi Tsinki

¹¹ Imɔwa ɔpá kuku Yesu lóyɔ Nain wúlutɔ. Ɔɔm bubuo mba mu akasípú. ¹² Bréá olowie wúlu ɔnó á, ɔlɔtu aku, busun fúli akpasu bebá. Obi yinhé ɔkole pé ogyi há ɔsurapu ɔku. Ɔɔm kpɔnkpɔnkpɔntíá bɔtsú wúlu amɔɔ é bubuo ɔtsí ámu. ¹³ Bréá aní Wie lówun ɔtsí ámu a, mu asún lówa mu nwe, ɔlebláa mu ɔbéε, “Másu!” ¹⁴ Múú ɔlɔyópu ibí da akpa amu, asurápú amu besi lí. Inu ɔlebláa fúli amu ɔbéε,

“Oyasubi, nde fú bláa mbéé, kusu!” ¹⁵ Inu fúli amu lókusú tsíá, wá tói bi. Yesu lópu mu wá mu yin ibitò.

¹⁶ Ifú lekítá ahá ámu fée, bekanfó Bulu beé, “Bulu labòbá mu ahá! Mu onósú otóipú kponkponti oku lalin anitò!”

¹⁷ Yesu iwí asón ánfí leklei wá Yudea omá pú awúlu ání ibo nsiné inu féeótó.

*Yesu Mva Asú Ɖòpú Yohane
(Mateo 11:2-19)*

¹⁸ Asú Ɖòpú Yohane akasípú beyébláa mu asón ánfí fée. Mú su olowa amótó abanyó sísí Yesu òbéé, ¹⁹ buyéfité mu beé, “Fúgyí òhá ámúò òbéba amu ni, ntée akí òha bambá okpa?”

²⁰ Bréá ahá ámu beba bowie Yesu wá á, bebláa mu beé, “Asú Ɖòpú Yohane òbéé abéfité fú aníaa, ‘Fúgyí òhá ámúò òbéba amu ni, ntée akí òha bambá okpa?’”

²¹ Yesu létta alòpu pú ahá ání iwí dé amó osin tsatsòtsò alí bré ámútò. Olegya òje laláhe lé ahátò, bwíí ansibi abwiepú tsatsòtsò é ansíbi. ²² Inu òlele Yohane akasípú asón ámu onó òbéé, “Mliyinki yebláa Yohane tóá mlilabowun pú móa mlilabonu. Mlilabowun ání ansibi abwiepú bude ató wúun, abò buna. Ilo pepe alòpú iwí deplí, isu atínpu bude asón nu. Afúli budetsinkí, ahíánfò é bude ason wankláán ámu nu. ²³ Bulu obóyulá òhá ání mí bwehé məkusú líí musu.”

²⁴ Bréá abí ámúò Yohane lówa sumbí ámu beyinkí báyó á, Yesu lówa tói tsú Yohane iwí súná òòm amu bi. Ɖbéé, “Bréá mlilédaí yo dimbísú inu á, ntò okíkpa mlílóyo? Fítáa ání afú de mó tsúon lóó? Ekekεεke! ²⁵ Ní megyí mú á, ntò kóún okíkpa mlílóyo? Ɖhá ání òdídí ntsrim. Ekekεεke! Ahá

ání b̄t̄edídá tati ámu odu gyi ɔdwe á, awíe wóyí b̄t̄etsiá. ²⁶ Ml̄bla m̄! Bulu ɔ́n̄s̄ ɔ́t̄ɔ́p̄ ml̄lédal̄ yéki? Ee, Yohane ni. Ɔ́d̄on Bulu ɔ́n̄s̄ ɔ́t̄ɔ́p̄. ²⁷ M̄w̄i as̄n̄ Bulu lébl̄i b̄ɔ́wanl̄ín m̄ó tsw̄i b̄ee, ‘K̄i, nde obí wa gya f̄v̄ nkpá. M̄v̄ ɔ́b̄éla ɔ́kpa há f̄v̄ ní.’ ” ²⁸ Yesu l̄óȳo m̄v̄ as̄n̄s̄ ɔ́b̄ée, “Nde ml̄i bl̄áa mb̄ée, ɔ́hagyíɔ́ha ání ɔ́ha tsihé lak̄en kwí m̄óf̄v̄n m̄v̄, táme m̄v̄ é ɔ́m̄f̄v̄n Bulu iwíeḡyí ám̄t̄o ɔ́k̄v̄s̄ k̄óráá.”

²⁹ Aha ání bonu Yesu as̄n̄ áníf̄i p̄ó lamp̄óo ah̄óp̄v̄ k̄óráá bowun ání Bulu as̄n̄ da ɔ́kpa. Botsulá há Asú Ɔ́b̄ɔ́p̄ Yohane l̄óbo amó asú. ³⁰ Táme Farisif̄o p̄ó Mose m̄bla asunáp̄u am̄v̄ m̄ó b̄um̄eha Yohane ɔ́bo amó asú. Bekiná t̄óá Bulu léh̄ih̄íe ha amó b̄we.

³¹ Yesu l̄óȳo m̄v̄ as̄n̄s̄ ɔ́b̄ée, “Séi áníf̄i á, am̄end̄i n̄óp̄okáp̄o ndemba-abí áníf̄i? Nt̄o belian? ³² B̄ogyi fé nyebíá butsie d̄ins̄v̄ b̄ud̄e aba kpolí, bl̄i b̄ee, ‘An̄l̄apl̄éi ansigyís̄o, ml̄im̄étsa. M̄ó s̄v̄ an̄lawá aw̄ireh̄o ɔ́v̄, táme ml̄im̄ósú.’ ³³ Ml̄iḡyí fé nyebí áníf̄i, ts̄úfé Yohane léba á, oletsíá kl̄i ɔ́n̄o, omonu ntá, táme ml̄iaa, ‘Ɔ́h̄e laláhe b̄v̄ m̄t̄o!’ ³⁴ Mí, Nyankp̄v̄sa-M̄v̄-Bi áníf̄i m̄ó naba nde at̄o gyí, nde ntá núu. M̄ó é ml̄iaa, ‘Ml̄iki opotsuap̄v̄ p̄ó nta ɔ́b̄ɔ́p̄. Lakpan ab̄w̄ep̄o p̄ó lamp̄óo ah̄óp̄v̄ onyawíe.’ ³⁵ Táme ɔ́há ání ɔ́b̄v̄ Bulu nyánsa á, m̄v̄ ts̄iát̄o telé m̄ó ɔ́wan.”

Ɔ́tsi Lakpan Ɔ́b̄w̄ep̄o Ɔ́k̄v̄

³⁶ Farisiyin ɔ́k̄v̄ lét̄i Yesu at̄o ogyíkpá m̄v̄ wóyít̄o. Bréá Yesu tsie ɔ́p̄ón̄o ám̄v̄ as̄i á, ³⁷ ɔ́tsi ɔ́k̄v̄á ɔ́b̄v̄ w̄úlu am̄t̄o, ogyi lakpan ɔ́b̄w̄ep̄o lónu Yesu nka ání bats̄w̄i ɔ́p̄ón̄o há m̄v̄ Farisiyin am̄v̄ wóyít̄o. In̄v̄ olotsu m̄v̄ ofobí fánfán ání ɔ́v̄ bíá p̄rent̄v̄a wankl̄áán ɔ́bo ba in̄v̄. ³⁸ Ɔ́leb̄eda akpawunu Yesu ayabias̄i, ɔ́lekpa isú yi woo. Ɔ́b̄ɔ́p̄v̄ m̄v̄ ntsú fwí Yesu

ayabiasì, pò mu nwunso-imi tsítsi mó. Ɖlòkolá Yesu ayabi pútá, tséí ofobí fánfán ámu wólí mu ayabiso. ³⁹ Bréá Farisiyin amóó ɔletì Yesu amu lówun ínì á, ɔleblí wá nwuntɔ ɔbéé, “Ní Bulu ɔnósú ɔtáipó oyin ánfì gyí lélé á, tɛkì alawun ɔhá oduá ɔtsì ánfì gyí asa ɔɔpɔ ubì da mu, tsúfɛ lakpan ɔbwɛpó ogyi.”

⁴⁰ Yesu lébláa oyin ámu ɔbéé, “Simon, mbu asɔanku bláa fu.”

Simon léfité mu ɔbéé, “Osunápó, amansu igyi? Bla mi.”

⁴¹ Yesu lébláa mu ɔbéé, “Ahá abanyó aku bepan sika oyin ɔku wá. Ɖkule lépan bliba-anu (5,000,000), ɔkule é lépan mpím lafanu (500,000)*. ⁴² Bumenyá kóba amu ká. Mó su oyin ámu lésikíé amó abanyó fée. Bla mi, amótó ɔmɔmu ɔbódwe oyin ámu dɔn?”

⁴³ Simon lébláa mu ɔbéé, “Nahogyiá ɔmɔmóó mu ikɔ tsɔ dɔn amu.”

Yesu lébláa mu ɔbéé, “Ɖnɔkwali igyi.” ⁴⁴ Inu Yesu léyinkí kì ɔtsì ámu, ɔlebláa Simon ɔbéé, “Fawun ɔtsì ánfì? Nɛba fú wóyító a, fɔmɛha mí ntsu anfwì ayabiasì. Táme ɔtsì ánfì mó lapó mu ntsú fwí mí ayabiasì, pò mu nwunso-imi tsítsi mó. ⁴⁵ Fɔmelatá mí pútá, támɛ tsú bréá nɛba nfì ɔpá á, ɔtsì ánfì mókósí mí ayabi kulá pútá. ⁴⁶ Fɔmɛtséí ofobí wólí mí nwuntɔ, támɛ mu mó alatséí ofobí fánfán wólí mí ayabiso. ⁴⁷ Mó su ndɛ fú bláa mbéé, ɔdwe tsɔtsɔtsɔ ánfì alalé súná mí ánfì idesuná ání Bulu lasì mu lakpan tsɔtsɔtsɔ ámu fée kíé mu. Táme ɔhá ání Bulu osii lakpan kpalobí kíé á, ɔdwe kpalobí ɔtelé súná.”

---

* **7:41** Sika ánfì igyi sika futútú lafanu (500) móa aduenu (50), igyi ɔha nkɛ lafanu (500) móa aduenu (50) ikóká.

48 Inu Yesu lébláa ɔtsi ámu ɔbéε, “Nasi fú lakpan fée kíé fú.”

49 Ahá ámúú amúa Yesu botsie ɔpónúasi ámu, beblí wá nwuntɔ beε, “Ma gyí oyin ánfɪ ɔbéε muna mude ahá lakpan sikíé amú.”

50 Múú Yesu lébláa ɔtsi ámu ɔbéε, “Fú hógyi lahɔ fɔ nkpa. Natɪ iwilwiitɔ.”

8

Atsiá Bobuo Yesu

1-2 Imɔwa ɔpá kuku, Yesu léki awúlu múa nkuda asi, ɔde Bulu iwíegyi ámu iwi asun wankláán ɔkan da. Mu akasípú dúanyɔ ámu pú atsi akvá olegya ɔɣe laláhe lé amótó, tsá amú ɪɔ bobuo mu. Atsi ámu gyí, Magdalayintse Maria ání Yesu légya ɔɣe laláhe asienó lé mutɔ. 3 Owíe Herode wóyísú ɔkírɔ Kusa mu ka Yohana. ɔtsi ɔkvá butetɪ mu Susana pú atsi tsɔtsɔtsɔá betsiá pú amú ató kɪ Yesu mna mu akasípúsu.

Ató-abi Owunyápu Iwi Yébi

(Mateo 13:1-9; Marko 4:1-9)

4 Bréá ɔɔm kpɔnkpɔnkpɔntɪ botsu awúlu-awúlusu ba befia Yesu wá á, ɔleha amú yébi ɔbéε,

5 “ɔɔɔɔpɔ ɔku lóyɔ ató-abi owunyákpa. Bréá ɔde mú wunyáa a, ɪku lówólí ɔkpatɔ, ahá betsatsáa mósú, mbubwi é bɔtswetswée mú fée. 6 ɪku lówólí abutásó, ɔtínéá ɪsi kpalobí dɪn. ɪlɔwa ɔsa kwe, táme bréá owí lelɪn a, ɪlɔtɔ mú mós, tsúfé imenya ntsu.

7 Abí ámu ku lówólí awutɔ, awu ámu lɔbolá kítá mú, ɪmedan. 8 Abí ámu ku lówólí ɔsulúw wankláánsó, dan. ɪloswie abí tsɔtsɔtsɔ fé mú amúú olodu ámu odu tsé lafa.”

Yesu lómò mu asún onó obéé, “Ọhá ání ọbu asu onúú.”

Tóá Súd Yesu Lótáí Ayébisu
(*Mateo 13:10-17; Marko 4:10-12*)

⁹ Yesu akasípú befíté mu yébi anfi así. ¹⁰ Ọlebláa amú obéé, “Bulu lahá mli ọkpa obéé, mlibú mu iwíegyi ámu iwí asun ñáínhé. Táme nde aha bambá asún bláa ayébisu, méní bówun, táme bómébi. Bónu, táme bómóonu mó así.

Ató-abí Owunyápu Yébi Amu Así
(*Mateo 13:18-23; Marko 4:13-20*)

¹¹ “Yébi amu así ní. Ató-abí ámu gyí Bulu asún. ¹² Abí ámúú ọ̀wọ̀lì ọ̀kpatọ́ ámu gyí ahá ání ọ̀tonú asún ámu, táme Ọ̀bunsám teba bele mó lé amú klonṭọ́, méní bómáọ̀họ́ mósú gyi, fówun bénya nkpa ání itamatá. ¹³ Abí ámúú ọ̀wọ̀lì abutású amu gyí ahá ámúú bonú asún ámu pé, bahọ́ mó ansigyísú, táme buma nlin. Mó su ọ̀utamahogyi wa ọ̀pá. Ní isóki ku inyá tú amú pé, badida. ¹⁴ Abí ámúú ọ̀wọ̀lì awutọ́ ámu gyí ahá ání bonú asún ámu a, bahọ́ mó, táme ọ̀yí ánfító atọ́ hiánhe iwí gywíin, pú mótọ́ atonyahé iwí ansigyí tegyi asún ámu su. Iní su ọ̀tamaswíé abí dan. ¹⁵ Abí ámúú ọ̀wọ̀lì ọ̀sulúw wankláánsú ámu gyí ahá ámúú bonú asún ámu a, ọ̀tọ́họ́ mu wá klon wankláán ání itonú asún, gyi mósútọ́. Iní su ọ̀totomi swíé abí tsọ́tsọ́tsọ́.

Ọ̀kandíe Iwí Yébi
(*Marko 4:21-25*)

¹⁶ “Ọ̀haa tamanywé ọ̀kandíe pú atọ́ bun mósú, ntée pówá mpá ayasí. Ọ̀foákpá ọ̀tọ̀pọ̀bian, méní ibówankí há ahá ání béba wóyí ámuṭọ́.

17 “Tsúfẹ́ tọtọ́ má ɪnọ́ ɪbẹ́nǎín, ɪméelun ɔwan. Asun nǎínhé kọkọ́ é ma ɪnọ́ ɪbunéebi mú.”

18 “Mlìkì wankláán mlì asún-nutó. Tsúfẹ́ ɔhá ání odekléá obónu mí atosunáhé amu asì á, Bulu ɔbópu ɪkọ́ tsía mótó há mu. Táme ɔhá ání omedékléá obónu mú asì á, Bulu ɔbóswí mu kpalobí ámú olosusúu ání alabí ámu kóráá.”

Yesu Abusuanfọ́ Onutó

(Mateo 12:46-50; Marko 3:31-35)

19 Yesu mu yin muva mu apíó beba mu wá, táme ɔdọ́m amu su bumetalí wíé ba mu wá. 20 Ahá ámọ́tọ́ ɔkọ́ lẹ́bláa Yesu ɔbée, “Fú yín muva fú apíó bulí kpankpá, budekléá bówun fu.”

21 Yesu lẹ́bláa amú ɔbée, “Mí yín muva mí apíó gyí ahá ání butonú Bulu asún ámu, gyi mósó.”

Atsufú Asibá

(Mateo 8:23-27; Marko 4:35-41)

22 Eké ɔkọ́ Yesu lẹ́bláa mu akasípú ɔbée, “Mlìha afa Galilea ɔpu yọ́ mú ɔbun.” Mú su bọ́pu ɔkpa bọ́yó.

23 Bréá bọ́yó á, Yesu lédidi. Inu afú kpankpá ɔnkpantì kọ́ lówa tsúun bi. Ntsu ámu ɪdeda wíé ɔklun amọ́tọ́, ideklé ɪme. ɪtọ́v amú ansí pepe. 24 Mú su betsinkí Yesu, bláa mu be, “Anì Wíe! Anidé ntsu wie!”

Yesu lókusó lẹ́ ɔnó wa afú mọ́a ntsu ámu, ɪnọ́ fée lólá. 25 Inu ɔlefíté amú ɔbée, “Mlì hógyi me?”

Ifú lẹ́kitá amú, ɔnó lobwie amú, befité aba be, “Nyankpọ́sa ɔmọ́mu ni, alalé ɔnó wa afú mọ́a ntsu kóráá, banú mu ɔme ali?”

Ọ́nẹ́ Laláhe Gyáa Le Ogbedéptó

(Mateo 8:28-34; Marko 5:1-20)

26 Yesu muva mu akasípó befa ɔpu tsú Galilea yówie Geraséfɔ* ɔsolúsu. 27 Bréá Yesu dédali ɔklɔn amɔtɔ á, oyin ɔkɔá otsú wúlu amɔtɔ, ɔɛ laláɛ bu mɔtɔ lébefia mu. Oyin ánfɔ lékpa ató, tú dáli wóyító, yó otsie afúli opulákpá ilawá ɔpá. 28 Bréá olowun Yesu a, ɔlɔsɔrá okitikítɔ, dá akpawunu Yesu ayabitɔ, kplón blí ɔbéɛ, “Ɔsósúúsú Bulu mu Bi Yesu, amansu igyi? Kókoli, mápití mí ató.” 29 Alí bré ámɔtɔ á, Yesu lakplón wa ɔɛ laláɛ amu ɔbéɛ, idáli mɔtɔ dodo. Mú su oyin ámu lébli alí ní. Ɔɛ laláɛ amu itowíé mɔtɔ brégyíbré. Mú su butɔwá mu ibi pú mu ayabi ikan, gyo mu iwɔ. Mú óó á, otebíá ikan amu, ɔɛ laláɛ amu itehá mu ɔtesrí wíé aputu.

30 Inu Yesu léfité mu ɔbéɛ, “Nkáli butetí fú?”

Oyin ámu lélé mú ɔnó ɔbéɛ, “Mí dá gyí ‘Ɔdɔm.’ ” Tsúfé ɔɛ laláɛ tsɔtsɔtsɔ bu mɔtɔ. 31 Ɔɛ laláɛ amu bokokóli Yesu ɔbéɛ, ɔmágya amú yówa ilán klúklúúklúá ima ɔkatɔ.†

32 Mprákuo tsɔtsɔtsɔ aku budegyí okúku kusɔ inu fón. Mú su ɔɛ laláɛ amu bokokóli Yesu beɛ, ɔhá abuyowie mprákuo ámɔtɔ. Ɔleha amú ɔkpa ɔbéɛ buyó. 33 Inuɔv bedali oyin ámɔtɔ yówie mprákuo ámɔtɔ, amú fée besrí kpáklí okúku amu wíé ɔputɔ, wúwu.

34 Bréá mprákuo akpapó ámu bowun tóá ilaba a, besrí yébli asón ánfɔ wúlutɔ pó ɔmá ámɔtɔ. 35 Inu ahá beba beki tóá ilaba. Bowun ání oyin ámú tekɔ ɔɛ laláɛ bubu mɔtɔ ámu ansító ladí, alawá atadie otsie Yesu wá. Ilowa amú ifú. 36 Ahá ámú bowun itó ámú ilaba amu bebláa amú aliá oyín ámú ɔɛ laláɛ bubu mɔtɔ ámu lénya mu ilɔtsá. 37 Ɔmá ámɔtɔ

* **8:26** Gadaraɔ bu nwoólú dada amu akɔtɔ.

† **8:31** Ulán klúklúúklúá ima ɔka gyí ɔɛ laláɛ isɔ ɔbitíkpá.

ahá fée bokokóli Yesu bεε, ɔdáli amó ɔmátó, tsúfě ifú lɛɛ kitá amó. Mú sɔ Yesu lówie ɔklɔn amɔtɔ ɔbée amɔnatɔ. ³⁸ Oyin ámóú tɛkɔ ɔɛ laláɛ tsie mɔtɔ ámu lókokóli mu ɔbée, “Ha mí ambuo fɔ yɔ.” Táme Yesu méha mu ɔkpa.

³⁹ Mboún ɔlebláa mu ɔbée, “Yinki yɔ wóyí, afɔyebláa mli pi toyiléá Bulu labwé há fú.”

Mú sɔ oyin ámu léki wúlu amu fée fiá, ɔde toyilé ámóú Yesu labwé há mu amu blí wúlu amɔtɔ fée.

*ɔhande ɔkv Mu Bi Mva ɔtsi ɔkv Iɔ Tsa
(Mateo 9:18-26; Marko 5:21-43)*

⁴⁰ Bréá Yesu léyinkí yówie ɔpu amu ɔbin a, ɔɔm bɔhɔ mu atúu, tsúfě buɔe mu ɔkpa kí. ⁴¹ Inu oyin ɔkɔá buɔetí mu Yairo, ogyi Yudaɔ ofiakpa ɔhande léba beɔa akpawunu mu ayabitɔ, kókóli mu ɔbée, ɔbá abɔyɔ mu wóyítɔ. ⁴² Mu bi tsíhé ɔkole péá ɔbu, alahɔ nfi dúanyɔ da odewu.

Bréá Yesu lópu ɔyó inu á, ɔɔm amóú buɔbuo mu amu bekpa buo mu yeε. ⁴³ ɔtsi ɔkɔá obugya de mu wolí nfi dúanyɔ ní, ɔhaa mókótálí tsá mu, alayíntá mó iwisɔ ató fée ilo atsapú ibitɔ bu ahá ámɔtɔ. ⁴⁴ ɔtsi ánfɔ lótsɔn yɔ Yesu ɔma, pó ibi da mu tati osiebí. Inuɔ obugya amu lɛka itin. ⁴⁵ Múú Yesu léfité ɔbée “Ma lápú ibi da mi?”

Bréá ahá ámu fée bεε buɔmákópú ibi da mu a, Petro léfité Yesu ɔbée, “Mí Wíé, ɔɔm anfi buɔpu fú anfi á, mó fúɔe asón anfi fité?”

⁴⁶ Táme Yesu lébli ɔbée, “ɔkv lapú ibi da mi. Nawun ání ɔɛ kv ladáli mitɔ.” ⁴⁷ Bréá ɔtsi ámu lówun ání itó amóú mabwé ámu lalin ɔwan á, ɔledali ba. ɔɔekpinkí kpakpakpakpa, ɔeyéda akpawunu Yesu ayabitɔ, bláa mu ahá ámu fée ansító tóá svá mɔpu ibi da mu, pó alíá manyá ilɔtsá. ⁴⁸ Inu Yesu

lébláa mu obée, “Mí bí, fú hógyi latsá fú ɔ́. Nati iwilwiitɔ́.”

⁴⁹ Bréá Yesu bu mu tói anfiɔ́ á, ɔ́ku lésrí tsú Yairo wóyítɔ́ ba bebláa Yairo obée, “Fú bí ámu ɔ́ɔ́kpa mɔ́wa alé. Mátepi trá wa osunápú tói.”

⁵⁰ Bréá Yesu lónu asón ánfí á, ɔ́lebláa Yairo obée, “Mánya ifú. Fú mú hógyi wɔ́le, obénya nkpa.”

⁵¹ Bréá Yesu lówie wóyítɔ́ ɔ́nu á, ɔ́meha ɔ́haa obuo mu yɔ́ obuá kebi ámu da mútɔ́, ɔ́ɔ́n Petro, Yohane, Yakobo pú kebi ámu akwíró. ⁵² Alí bré ámuɔ́ á, ahá ámu fée buɔ́desú, buɔ́e okítikíti. Yesu lébláa amú obée, “Mlisi okítikíti sɔ́rá. ɔ́mɔ́kówú, didí ɔ́ɔ́e.”

⁵³ Ahá ámu fée buyin ání otsibi amu lawú. Mú su bɔ́mɔ́sí Yesu. ⁵⁴ ɔ́nu Yesu lékítá otsibi amu ɔ́bi, kpólí mu obée, “Obí, kuso!” ⁵⁵ ɔ́hé lelawíé mu, ɔ́ɔ́kɔ́sú líí ɔ́sáwɔ́le pé. Mú Yesu lébláa amú obée, “Mlɔ́dunka tɔ́ku ha mu ogyi.” ⁵⁶ ɔ́nó lobwie otsibi amu akwíró, táme Yesu léda amú ɔ́lá obée, “Mlɔ́mábláa ɔ́haa asón ánfí.”

9

Akasípú Dúanyɔ́ Amu Sumbiwa (Mateo 10:5-15; Marko 6:7-13)

¹ Yesu létí akasípú dúanyɔ́ ámu fia, ɔ́leha amú túmi, há amú ɔ́kpa obée, bugyáa ɔ́he laláhe fée, abɔ́tsa ɔ́. ² ɔ́ɔ́wa amú obée, buyéda Bulu iwíegyi ámu ɔ́kan, abɔ́tsa alɔ́pu. ³ ɔ́lebláa amú obée, “Ní mlɔ́yɔ́ á, mlɔ́mátsu tɔ́tɔ́. Mlɔ́mátsu oyi yíáhé, akpankogyo, atogyihe, kóba ntée atadiɔ́ nyɔ́ɔ́si. ⁴ Wóyígyíwóyítá b́hɔ́ mli á, mlɔ́tsia ɔ́nu ýfɔ́n ekeá mlédali wúlu amú. ⁵ Ní bɔ́mɔ́hɔ́ mli wúlu kuso, mlédali mlɔ́yɔ́ á, mlíkpa mli ayabitɔ́-ɔ́si wɔ́li wúlu amú, isuna ání bɔ́mebi bwé.”

⁶ Benatí kí nsiné unu awúlu féesú, buɗe ason wan-kláán ámu okan da, tsá ɔ.

Herode Légyigyáa

(Mateo 14:1-12; Marko 6:14-29)

⁷ Bréá Galilea omású ogyípú Herode lónu tóá ide mósú yó á, olegyigyáa. Tsúfé aku buɗeblí beɛ, “Asú Okopú Yohane lakúsú tsú afúlitó.” ⁸ Aku é beɛ, “Bulu onósú atáípú dada Elia lálé ɪwɪ okwan.” Aku é beɛ, “Bulu onósú atáípú dada amuto oku lakúsú tsú afúlitó.” ⁹ Herode léblí okéɛ, “Nahá batɪn Yohane. Ngya oyin okomɪ ɪwɪ asón ntráa ndenu alí?” Mú su okokó mbódí ání mómwun Yesu.

Ahá Mpím-nu Atogyihe Ha

(Mateo 14:13-21; Marko 6:30-44; Yohane 6:1-14)

¹⁰ Yesu sumbí ayokú amu beyinkí bá bebláa mu tóá bayóbwe. Okpa amú buo ɪwɪ, amú nkule okoyó Betsaida wúlutó. ¹¹ Bréá okom amu bebi ání oku unu á, begya mu okpa yó unu. Yesu lóhó amú atúu, oklebláa amú Bulu iwíegyi amu ɪwɪ asón, oketsa amúá buɗelo.

¹² Bréá owí okokón a, sumbí ayokú dúanyó ámu beba bebláa Yesu beɛ, “Ha amú abonati, ménɪ bétalí yó awúlu ání ɪbu mantáa nɪsu yóɗunká atogyihe móa okpa, tsúfé animéenya tótó há amú dimbí ánfító.”

¹³ Táme Yesu léle mú onó okéɛ, “Mɪɗunka ató ha amú abogyi.”

Akasípú amu bebláa mu beɛ, “Tóá anɪbu fée gyí bodobodo apin anu pú ntsutso iye bwáhé anyó. Nkétɪ anɪlayóhó atogyihe ba ahá ánfɪ fée.” ¹⁴ (Ayin ání okubu unu okóbwe fé mpím-nu (5,000).)

Yesu lébláa akasípú amu okéɛ, “Mɪɪha amú abotsia okútó. Iku kule ɪbwéɛ fé ahá aduenu (50).”

¹⁵ Akasípó amu bəbwε dínká mósú, əhagyíəha létsiá asi. ¹⁶ Inu olotsu bodobodo anu pó ntsutso iye bwáhé anyə ámu. Inu olotsu ansí fṓá kí əsúsú, əleda Bulu ipán. Múú olebiabía mótó púhá akasípó amu əbée, buyée mó ha ahá ámu fée abugyi. ¹⁷ Amu fée begyi mwe sian. Bréá akasípó amu bətsí isianhe amu a, ɔbɔlá alakpá dúanyə.

Ọhá Aní Yesu Gyi

(Mateo 16:13-19; Marko 8:27-29)

¹⁸ Eke əku Yesu nkυle dé mpái bə, mu akasípó amu bubu inu. Múú əlefíté amú əbée, “Ma ahá bεε ngyi?”

¹⁹ Bele mó ənó bεε, “Aku bεε, fúgyí Asú Ọbəpú Yohane. Aku bεε, Bulu Ọnósú Ọtáipú Elia. Aku é bεε, Bulu Ọnósú Ọtáipú dada əku lákósú tsú afúlitə.”

²⁰ Múú əlefíté amú əbée, “Mli é mé? Mli mίgyí ma?” Petro léle mó ənó əbée, “Fúgyí Kristo, (əhá ámuú Bulu ladá mu ofúli amu) ni.”

Yesu Iwɔsun Pó Mv Lowu Iwi Asón Bli

(Mateo 16:20-28; Marko 8:30-9:1)

²¹ Inu Yesu léda amú əlá kpákpáákpá əbée, bu mábláa əhaa mu iwɔ asón áfi. ²² Əletrá bláa amú əbée, “Ilehián áni mí, Nyankpυsa-Mv-Bi áfi néhie wun iwɔsun tsətsəətsə Yudafo ahandε, Bulu igyí ahapú dehen pú Mose mbła asunápú ibitə; amú fée békíná mí, há bómə mí, táme Bulu əbélakósúa mi tsú afúlitə eke sáási.”

²³ Inu əlebláa ahá ámu əbée, “Ní əku dékléa obóbuo mi á, osii tóá otekle bwε, otsu mu oyik-palíhe ekekegyíeke bobuo mi. ²⁴ Tsúfé ní əku lépri mu nkpa á, əbóhúli mó. Ní əku é lési mu nkpa há mí sv é á, Bulu əbóhə mu nkpa. ²⁵ Ní əku onyá əyítə ató fée, táme əhúli mu əkláa a, labi məmυ ɔwə há mu? ²⁶ Ní əku onyá mía mí atosunáhé péli a,

mí, Nyankpɔsa-Mu-Bi ánfɪ é nénɔya mu péli bréá nna mía mí Sí pú mu abɔpu wánkíhé numnyamto nɛbá. ²⁷ Ɔnɔkwali ndɛ mlɪ bláa. Aku bubu mlito nfi bumóowu asa bówun Bulu iwíegýí amu.”

Yesu Iwitsée

(Mateo 17:1-8; Marko 9:2-8)

²⁸ Yesu léblí asón ánfɪ ndawótswí ɔma a, ɔlekpa Petro muɔa Yohane pú Yakobo buo iwɪ, bɔɔ yó mpái ɔbɔkpá ɪbu kusɔ. ²⁹ Bréá ɔɔɛ mpái ámu bɔ á, mu ansító letɛ. Mu atadiɛ lofulí hónánáná, ɪɔɛ ogyá kpa. ³⁰⁻³¹ Inu á, ahá abanyó ání batsiá kɪ, bugyi Mose muɔa Elia beɛɛ iwɪ ɔwan ɔsósó numnyamto. Amúɔa Yesu bɔtɔí tsú mu lowuá Bulu léhiɛ tswɪ mu ání ɪmóowa ɔpá obówu Yerusalem iwɪ. ³² Petro muɔa mu aba ámu beɔɔɔɔ. Bréá bɔwan tsinkí á, bowun Yesu numnyam, ahá abanyó ámu é bulí mu wá. ³³ Bréá ahá abanyó ámu bɔɔɔnati á, Petro lébláa Yesu ɔbée, “Mí Wíé, ɪbu aléá abétsiá nfi. Ha ada abú asa. Fú klé kɔɔɛ, Mose klé kɔɔɛ, Elia é klé kɔɔɛ.” (Ɔmebi tóá ɔɔɔɔɔɔ).

³⁴ Bréá ɔɔɛ asón ánfɪ blí á, agyinde ku lobobun amó féesó. Inu ifu lekitá amó abasá ámu. ³⁵ Inu á, ɔme ku ɔɔɔɔɔɔ tsu agyinde amuto ɔbée, “Ɔni gyí mí Bía nalé ní. Mliɔaa asu amlinu mu ɔme.”

³⁶ Ɔme amu lótsutsúa ɪbeka tin á, ɪlasí Yesu nkɔɔɛ inu. Akasípó amu bekpa ɔnó bun asón ánfɪsu nkɛ ámu. Bumebláa ɔhaa ɪtáá bayóowun.

Ilɔ Didahɛ Ɔlɔpó Tsa

(Mateo 17:14-18; Marko 9:14-27)

³⁷ Mú ɔyi kɛɛɛ a, Yesu muɔa akasípó abasá ámu bekplí tsú ɪbu ámuɔɔ, ɔɔɔm amu befia mu. ³⁸ Inu amótó ɔku lókplɔn ɔbée, “Osunápó, kókoli, damli kɪ mí bí ha mi. Obi yinhé ɔkɔɔɛ pé ogyi mí. ³⁹ Ɔɛɛ

laláhe ku towíe muto, otokplón. Otedita gbla, odekò tsikitsiki, mu onó tóbwé afu. Ipiantò asa itesi mu, ide mu yintá. ⁴⁰ Nobobwii ipa há fó akasípó amu mbéé, bogyáa mú le muto, táme bometalí.”

⁴¹ Yesu léle mú onó obéé, “Ndemba-abíá mluhá hógyi, mli tsiátó ma ale. Alí nétsiá mli wá, nyá klón há mli ekekegyíeke ní?”

Inu olebláa oyin ámu obéé, “Kpa fó bí ámu ba mi.”

⁴² Bréá olekpa kebi ámu obá á, ohe laláhe amu léfin mu dá, odekò tsikitsiki. Táme Yesu lóklón wa ohe laláhe amu, tsá kebi ámu. Inu oleyinkía mu há mu si.

⁴³ Bulu túmi kponkponti ámu leha onó lobwie ahá ámu féé.

Yesu Lowu Iwi Asón Blí Otse Nyosí

(Mateo 17:22-23; Marko 9:30-32)

Bréá mu bwehé ide ohagyíoha wánwan wa á, Yesu lébláa mu akasípó obéé, ⁴⁴ “Mlihe yaa asu amlinu. Béle mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánti há adón bómó mí.” ⁴⁵ Táme akasípó amu bomonu mú asi. Bulu lópu mú asinu nájín amó. Mú su imowankí amó asón ání odebli. Ifú é de amó ání béfíté mu.

Ma Obóbwe Ohandé?

(Mateo 18:1-5; Marko 9:33-37)

⁴⁶ Nwéen ku léba akasípó amu nsiné, tsú amótó ohá ání obóbwe ohandé iwi. ⁴⁷ Yesu lébi amó agywun. Mú su olekpa kebi oku belí mu iwi wá.

⁴⁸ Mú olebláa amó obéé, “Ohagyíoha ání olhò kebi ánti mí dátó lahò mi. Ohagyíoha ání ohò mi é lahò ohá amó olowa mí ámu. Tsúfé ohá ání ogyi otáhe mlitò féé gyí odéhen.”

Ani Obúopu

(Marko 9:38-40)

49 Yohane lébláa Yesu ɔ́bée, “Mí Wíé, anilówun oyin ɔ́ku dépu fú dá gya ɔ́ɛ laláɛ, aniléka mu tin, tsúfɛ́ ɔ́ma anító.”

50 Táme Yesu lébláa amú ɔ́bée, “Mlímáka mu tin! Tsúfɛ́ ɔ́há ání ɔ́máksú líí mlíso buo mlí.”

Samariafɔ́ Bɔ́mɔ́hɔ́ Yesu

51 Bréá nkéá Bulu obótsu Yesu ya ɔ́súsú dekpɔ́kpé ba a, ɔ́ɔ́bwe agywun ání ɔ́bóyɔ́ Yerusalem kokooko.

52 Ɔ́lɔ́wa abí gyankpá yó Samaria wúlu kusɔ́ ɔ́bée, buyéla inu yaí ha mu. 53 Táme bɔ́mɔ́hɔ́ mu wúlu amɔ́tɔ́, tsúfɛ́ Yerusalem ɔ́yó. 54 Bréá mu akasípú Yakobo mua Yohane bowun alí á, befité mu beɛ, “Aní Wíé, fɔ́deklé fɛɛ ahá ogyá itsu ɔ́súsú bɔ́hɔ́ amú mɔ́?”

55 Táme Yesu lédamlí, wá iyin wá amú.* 56 Múú bɔ́pu ɔ́kpa yó wúlu bámbású a.

Ahá Aní Bɛɛ Bó́bwe Yesu Abúopu

(Mateo 8:18-22)

57 Bréá buɔ́na ɔ́kpatɔ́ bɔ́yó á, oyin ɔ́ku lébláa Yesu ɔ́bée, “Nóbuo fu yó ɔ́tínegyíɔ́tíneá fɔ́yó.”

58 Yesu lébláa oyin ámu ɔ́bée, “Awíá buɔ́bu mbó, mbubwi é buɔ́bu asia, táme mí, Nyankpɔ́sa-Mu-Bi ánfí mú á, mma ɔ́tíneá nópu mí nwun tswí.”

59 Yesu lébláa ɔ́ha bambá é ɔ́bée, “Bobuo mlí.”

Táme oyin ámu lébláa mu ɔ́bée “Owíé, ha mí anyopulá mí sí asa ambobuo fu.”

60 Múú Yesu lébláa mu ɔ́bée, “Si awupú† abɔ́pula amú afúli. Táme fú mú yɔ́ afɔ́yeda Bulu íwíegýí ámu ɔ́kan.”

* **9:55** Iní bu nwóló dada amu akɔ́tɔ́: Ɔ́bée, “Mlíméyín ɔ́ɛ oduá idɛ mlí kpa. Tsúfɛ́ Nyankpɔ́sa-Mu-Bi ámu méba ahá ɔ́mákpá, nkpa ɔ́hókpa ɔ́leba.” † **9:60** Awupú gyí ahá ání bawú ɔ́ɛtɔ́.

61 Ɔku é lébláa mu ɔbéε, “Mí Wíé, nóbuo fu, táme ha mí anyinki yeκlá mí wóyító ahá asa.”

62 Yesu lébláa mu ɔbéε, “Ɔhá ání ɔtesrí dámlí kɪ ɔma mófon ha Bulu iwíegyí ámutɔ agyómá ya.”

10

Akasípú Aduesienó-nyɔ Sumbi Wa (Mateo 10:7-16)

1 Inɪ ɔma a, Yesu léε mu akasípú aduesienó-nyɔ (72)* akɪ é, ɔlɔwa amú abanyó-abanyó ɔbéε bugyánkpa yó wúlugyíwúluá mu onutó móyɔ músó. 2 Ɔlebláa amú ɔbéε, “Atɔ kpɔtíhé amɪ itsɔ, táme mú akpɔtípú buɔmɔtsó. Mú su mlɪkokoli ndɔ mu wie, ɔwa akpɔtípú tsɔtsɔ abɔba bɔkpɔtí mu ató ámu. 3 Mlɪnati, mlɪbɪ ání ndε mlɪ wa f́é akúfabi ɔyó adúndutɔ. 4 Mlɪmátsu sika kente, akpankogyo ntée ntɔkɔta kítá. Ní mlɪná ɔkpatɔ á, mlɪmálú tóntɔn ahá. 5 Ní mlowíé wóyígýíwóyítóá a, mlɪgyankpa bla amú mlɪaa, ‘Bulu ɔhá mlɪ iwilwii.’ 6 Ní wóyí mu wie amɪ tekle iwilwii a, mlɪ iwilwii bésin wóyí ámuɔɔ. Táme ní ɔtamakle iwilwii a, ɪbésankí bá mlɪ wá. 7 Mlɪtsia wóyí ámúɔ bɔhɔ mlɪ mótó ámutɔ. Mlɪgyi ató, amlɪnu tógyítóá béha mlɪ, tsúfé agyómá ɔyɔpú bɔteká ɪkɔ. Mlɪmátu láyétsiá wóyí bámbátó. 8 Ní mlowíé wúlu kɔsu, bɔhɔ mlɪ á, mlɪgyi tóá béha mlɪ. 9 Mlɪtsa alɔpu ání buɔɔ wúlu amɔtɔ, amlɪbla wúlu amɔtɔ ahá mlɪaa, ‘Bulu iwíegyí lawíé wóyí tá.’ 10 Táme ní mlowíé wúlu kɔsu, buɔmɔhɔ mlɪ á, mlɪdalɪ yelí brɔnɔsu, amlɪblɪ mlɪaa, 11 ‘Anɪdé mlɪ wúlutɔ otútúu amúɔ ɪlawólí anɪ ayabiasɪ amɪ kóráá kpakpáa wolí. Táme mlɪbɪ ání Bulu iwíegyí ámu lawíé wóyí tá.’

* **10:1** Aduesienó-nyɔ (72): Aduesienó (70) bu nwóló ámu akɔtɔ.

¹² Nde mli bláa mbéε, Bulu ðébití wúlu amotò ahá isu ðon Sodomfò mu asón ogyíké amu.

Ahá Aní Bomedamli Klontò Asóngyi
(Mateo 11:20-24)

¹³ “Korasinfò, mligyòwi. Betsaidafò, mligyòwi ní. Ní Tiro pú Sidon awúlu laláhe amotò nòbwe ofúla akpònkpònti ánfí nòbwe mlítò ánfí á, tɛki buda akpekpetò, bakpá nsúó wá nwuntò pòsúná ání badámli klontò. ¹⁴ Táme mlibi ání Bulu ðébití mli isu mu asón ogyíké ðon Tiro móa Sidonfò. ¹⁵ Mli Kapernaumfò, mlidéklé mlíaa mlótsu iwí fúá alu yówo òsúsú? Èkèkèkè! Bulu ðéba mli así yówie afúlitò.”

¹⁶ Yesu lébláa mu akasípú amu ðbéε, “Òhá ání òhò mli asón lahò mi. Òhá ání òlekiná mli asón hò lakíná mí asón hò. Òhá ání òlekiná mí asón hò é lakíná mí Sí ámúbò òlòwa mí ámu asón hò.”

Akasípú Aduesienó-nyò Ámu Yínkí Ba

¹⁷ Akasípú aduesienó-nyò ámu beyínkí ba ansi-gyísò. Bebláa Yesu bèε, “Aní Wíé, ní akplón wa òhe laláhe kúráá fò dátò a, butobú aní.”

¹⁸ Yesu lébláa amó ðbéε, “Nowun ání Satan lékpa tsú òsúsú fé alíá nsaintò tɔfwí ìbi beda òsolótò pò.

¹⁹ Mlinu! Nahá mli túmi ání mlítsatsa awò pú nyankpòkpíesù tsun, amligyí Òbunsám túmi féesò. Tòtòtò mòòbwe mli. ²⁰ Táme ansí mágyi mli ání òhe laláhe labú mli. Mbóun ansí igyi mli ání Bulu lawánlín mli adá tswí òsúsú.”

Ansí Legyi Yesu

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Alí bré ámòtò á, Òhe Wankíhé léha ansí lehie gyi Yesu. Múbò òleblí ðbéε, “Mí Sí, òsò muva así Owíé! Nedá fú ipán ání falé tóá fòpònjáín anyansapu pú

asón abipó òwan súná ahá ání bomeyín òlala, bugyi fé nyebí. Ee, Mí Sí! Alí fudeklé fεε íbá mótó ní.”

²² Mú ólebláa mu akasípó amu óbée, “Mí Sí lapú tógyító wá mí íbitò. Óhaa méyín óhá ání Obí ámu gyí, nkéti Ósí ámu nkule. Óhaa méyín Ósí ámu é, nkéti Obí ámu, pú óhá ání Obí ámu latsulá ání óbée mu súná mu.”

²³ Bréá óhaa má amú wá á, óledamli kí amú, bláa amú óbée, “Mli mú á, Bulu layulá mli, mli dé ató ánfí wúun. ²⁴ Nde mli bláa mbée, Bulu ónósú atáipú pú awíe tsòtsòtsò bekle ání bówun ató ánfí, abonu asón ánfí mli dénu, táme bomenya mú alí.”

Samariayin Awitòlẹ̀pọ̀ Oko

²⁵ Mose mbla osunápú oko lókosó líí fité Yesu asón ánfí pòsò mu kí. Ólefíté mu óbée, “Osunápú, ntò mbwée asa anya nkpa ání itamatá?”

²⁶ Yesu lébláa mu óbée, “Nkálí Mose Mbla léblí? Nkálí fonu mú así?”

²⁷ Oyin ámu lébláa mu óbée, “Pọ́ fú klun, fú ókláa, fú ówonlín pú fú agywun fée dwe fú Wíe Bulu, afudwe fú bá fé fú iwí.”

²⁸ Yesu lébláa mu óbée, “Mú fablí á. Bwe mú, fénya nkpa ání itamatá.”

²⁹ Táme oyin ámu lékléá obósuná ání mú asón da okpa. Mú su ólefíté Yesu óbée, “Ma gyí mí bá?”

³⁰ Yesu lébláa mu óbée, “Bré kusu oyin oko lékplí tsú Yerusalem oyó Yeriko. Bréá óna okpatò á, ol-eyéfiá ogyo atswapú aku. Ahá ánfí bekpa mu tati, swí mu ató fée, dá mu sian mu mọ́, náti sí mu tswí.

³¹ Bulu igyí óhapú oko ná okpa ámu kénsú. Bréá olowun mu sísí á, ólebaí tsun ífóntó náti sí mu. ³² Alí kén Lewiyin oko é lóbòtu mu, báí tsun ífóntó náti ní.

³³ Táme Samariayin okvá óná okpa ámu su mú léba

bowotíí mʉsu. Bréá olowun oyin ámu a, ɔ̀ɔwa mu nwe. ³⁴ Ɖlenatí yótu mu. Ɖletséi nta kpekplé wólí mu nɔsu, yí ofobí wá mú, klí mú, tsú mu dínká mu afrimúsú, pú mu ya afóó ɔswúkpá yéki mʉsu. ³⁵ Mú ɔyi kehe a, Samariayin amu léle sika futútú anyɔ há afóó ɔswúkpá mʉsu ɔkípu ɔbéé, ‘Kí mʉsu ha mi. Ní feyintá tɔku tsía a, neyínkí néka fú.’ ”

³⁶ Yesu lómɔ mú ɔnó ɔbéé, “Fú atɔ kɪhetɔ á, ahá abasá ánfɪtɔ ɔmɔmu gyí oyin ámuú olefia ogyo atswapó ámu mu ba?”

³⁷ Mose mbla osunápú amu lébláa mu ɔbéé, “Oyin ámuú olowun mu nwe ámu.” Yesu lébláa mu ɔbéé, “Mómú yɔ afuyɔbwe mú odu.”

Marta Mva Maria Wá Yɔ

³⁸ Bréá Yesu mva mu akasípú buna ɔkpatɔ bɔyó Yerusalem a, bowie wúlu kusu. Ɖtsi ɔkúá butetí mu Marta lóhɔ mu ɔfóó, ɔlekpa mu ya mu wóyító.

³⁹ Mu pio tsihé gyí Maria. Maria anfi lébetsiá Yesu ayabiasɪ, ɔde mu atosunáhé nu. ⁴⁰ Marta nkɔle dédamlí tsɔn mútɔ, alíá íbɔbwe ɔbɔbwe amú afóóɔ. Iɔɔɔn mu. Múú ɔlenatí yó Yesu wá, yéfité mu ɔbéé, “Mí Wíé, fawun ání mí píó lasí agyómá ámu fée tswi mi nkɔlesu? Bla mu ɔbetsa mí.”

⁴¹ Yesu lébláa mu ɔbéé, “Oo Marta, Marta! Fude fú iwɪ háan ntobí tsɔtsɔɔtsɔ iwɪ. ⁴² Toku kɔle pé déhián, Maria lalé múá íbu alé ɔn. Ɖhaa méetálí swíí mu.”

11

Mpáibɔ Iwɪ Atosundhé (Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Eke ɔku Yesu bu ɔtɪnekv ɔde mpái bɔ. Bréá ɔɔbɔ mpái ámu tá á, mu akasípú amɔtɔ ɔkɔle lébláa mu

ἄβέε, “Μί Wíé, suna aní mpáí bə fé alíá Asú Ɖəpó Yohane lósuná mu akasípó.”

² Yesu lébláa amú ἄβέε, “Ní mlóbə mpáí á, mlibə mú alí.

‘Aní Sí,

ahá bubúu fú dá.

Ba begyi iwíé.

³ Ha aní atogyihéá íbófɔn aní ekekegyíεke.

⁴ Si aní lakpan kie aní,

fé alíá anitesíkíé ahá ání butəpó ílá gyi aní.

Mákpa aní wá ísókítə.’ ”

⁵ Inu əlebláa amú ἄβέε, “Ní mlítə əku bu onyawíe a, ἄbókusú yó mu wá əyínsuné yébláa mu ἄβέε, ‘Mí nyáwíé, pan mi bodobodo apin asa. ⁶ Mí nyáwíe əku labəswí mí sésééséi. Mma tətəá néha mu obégyi.’

⁷ “Mu nyawie amu ἄbébláa mu sísí ἄβέε, ‘Máwa mí tóí. Mía mí abí aníladí. Nafin obu, mméetalí kúsú beha fú tətə.’ ⁸ Nde mli bláa mbéε, fialí onyawíe əkpasu á, əmókusú há mu. Táme alíá əde mu kokóli kótóó su á, ἄbókusú há mu alíá odeklé.

⁹ “Mú su nde mli bláa mbéε, mlíkuli Bulu, ἄbéha mli. Mlidunka, mlówun. Mlída mu klonsu, obéfinkí mú há mli. ¹⁰ Tsúfé əhá ání ətəkóli átó tenyá. Əhá ání otodúnká átó towun. Əhá ání ətedá klonsu bótəfinkí há. ¹¹ Ɖsí əməmu bu inu, mu bi əkóli mu iye a, ἄbékitá iwə wá mu íbitə? ¹² Ntée ní əkóli mu bəno a, ἄbékitá nyankpəkpié wá mu íbitə? ¹³ Mli lakpan abwəpó kóráá mliyin alíá butəpó átə wankláán há mli abí. Ntogyi só mli Sí ámuú əbu əsósú ámu mú móəpu Ɖɛε Wankíhé há ahá ání bude mu kulí?”

Yesu Mva Beelsebul
(*Mateo 12:22-30; Marko 3:20-27*)

¹⁴ Yesu légya ɔɛ laláɛ lé oyin ɔkúá alató omúmutɔ. Bréá ɔɛ laláɛ amv lédalɪ a, oyin ámv lówa tóí bɪ. Mú sv ɔnó lobwie ɔɔɔm amv. ¹⁵ Táme amótó akv beblí beɛ, “Ɔɛ laláɛ owíe Beelsebul túmi ɔɛpɔgya ɔɛ laláɛ lé ahátɔ.”

¹⁶ Amótó akv é bekleá bósɔ Yesu kv. Mú sv bebláa mv beɛ, ɔbwéɛ osúna pɔsuna ání lélé otsú Bulu wá. ¹⁷ Táme Yesu lébɪ amó agywɪn. Mú sv ɔlebláa amó ɔbéɛ, “Iwíe ogyíkpa ání daye anyɔ, buɔɛ aba kɔ tɛɔɔɔ. Wóyí oduá mótó atsiápú buɔɛ aba kɔ é tobwíé. ¹⁸ Ní Satan iwíe ogyíkpa labóí anyɔ, buɔɛ aba kɔ á, mv iwíegyí bédɔɔɔ. Táme mlíɔɔblí mlíaa, Beelsebul dátó nde ɔɛ laláɛ gyáa ɛ ahátɔ. ¹⁹ Ní Beelsebul túmi ndepɔgya ɔɛ laláɛ lé ahátɔ á, mómó ma túmi mlí abí é buɔɛpɔgya ɔɛ laláɛ lé ahátɔ? Mlí abí ámv onutó obégyí mlí asún. ²⁰ Táme íniá Bulu túmi ndepɔgya ɔɛ laláɛ sv á, mlíɔɔblí ání Bulu iwíegyí ámv laba mlí wá dodo.

²¹ “Tsúfé ní ɔwɔnlínɔ́ bu akɔ́tɔ, ɔɔɔ mv wóyí gyo a, mv tɔtɔ tamafwí. ²² Táme ní ɔhá ání ɔbv ɔwɔnlín ɔvɔn mv ɔbá begyi mvsv á, ɔtɔswíí mv mv akɔ́tɔ ámvú mv ansí ɔn mósú ámv, yéɛ mv atáá olenya étó.

²³ “Ɔhá ání omobuo mɪ dé mí lu. Ɔhá ání ɔmedé mí tsa akpa ahá ba Bulu é dé amó gyáa tɛíaa mɪ.

Ɔɛ Laláɛ Yinkí Ba Ɔhato
(*Mateo 12:43-45*)

²⁴ “Ní ɔɛ laláɛ ídálɪ ɔhato á, iteyéki dimbísú dúnká otsiákpá, táme itamanyá. Inv iteblí ání íbéyinkí yó mó wóyí dadatɔ. ²⁵ Ní ísánkí yó á, itowun ání baféí mótó, lá mótó wankláán. ²⁶ Iteyínkí yékpaa mó aba asienó ání bɔtɔbwé laláɛ

dɔn mu, bɔteba betsiá mu. Inu ɔhá ámu tsiátó teyíntá dɔn alá igyi yáí.”

Oyúla Onutó

²⁷ Bréá Yesu dé asón ánfí blí á, ɔtsi ɔku bu ɔɔm amɔtɔ. ɔtsi ámu lótsu ɔme fúá blí ɔbéé, “Bulu layúlá opúni amóú fedi mótó pú nyópu amóú fɔnyɔpó ámu.”

²⁸ Táme Yesu lébláa mu ɔbéé, “Ahá ání bɔtonú Bulu asón, gyí mósú mboún Bulu layúlá!”

Bodunká Ofúla

(Mateo 12:38-42)

²⁹ Bréá ɔɔm amu bɔdemoní tsía a, Yesu léblí ɔbéé, “Nɔemba-abí laláhe, mli dé osúna dunká amliwun, táme mli mósowun kɔkɔku dɔn Bulu ɔnósú ɔtáipú Yona osúna amu. ³⁰ Tsúfé alí amóú Yona lóbwe osúna há Niniwefɔ ámu a, alí mí, Nyankɔusa-Mu-Bi ánfí é nóbwe osúna há nɔemba-abí ní. ³¹ Seba owíe tsihé ɔbókɔsú líí Bulu asón ogyíké, há mli nɔemba-abí ánfí ipón. Tsúfé olotsu ɔsaasi ɔmá kɔtɔ kéín gya ɔkpa ba, bonu Salomo nyánsa atosunáhé. Mliki, ɔhá ání ɔɔn Salomo líí nfi á. ³² Niniwefɔ é bókɔsú líí Bulu asón ogyíké amu, há mli nɔemba-abí ánfí ipón. Tsúfé bréá Yona léda Bulu asón ɔkan súná amú á, beɔdamlí klɔntɔ ba Bulu wá. Mliki, ɔhá ání ɔɔn Yona onutó líí nfi á.

Nyankɔusa-oyí ɔkandíe

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³ “ɔhaa tamanywé ɔkandíe pɔnájín, ntée pú ɔlɔ bun mósó. ɔfɔákpá ɔtɔpɔbian, méní ibówankí há ahá ání béba wóyí amɔtɔ. ³⁴ Fú ansíbi igyi ɔkandíe há fú nyankɔusa-oyí. Ní fú ansíbi bu alé á, fú nyankɔusa-oyí ámu féé bówankí. Táme ní fú ansíbi ma alé a, fú nyankɔusa-oyí ámu féé ibóklun.

³⁵ Mú sɔ mlíkí ání wankí onutó bó mlítɔ, megyí oklún. ³⁶ Ní fú nyankpɔsa-oyí ámu lówankí, oklún ma ɔtinetine a, fú iwí fée bówankí fé alíá ɔkandíe tɔwánkí wólí fúsó.”

*Mose Mbla Asunápó Pó Farisifɔ Tsiátó
(Mateo 23:1-36; Marko 12:38-40)*

³⁷ Bréá Yesu lótoí tá á, Farisiyin ɔku létí mu ató ogyíkpa mu wóyító. Mú sɔ Yesu lóyɔ yétsiá ɔpónú ámu asi. ³⁸ Ilɔwa Farisiyin amu wánwan ání Yesu mófwi ibi pógyóra iwí asa ɔde ató ámu gyí. ³⁹ Inu sɔ Yesu lébláa mu ɔbéε, “Mli Farisifɔ mlítɔfwí mli nwe pó mli ablanwé wankláán, táme ɔnsípe múa owuntɔlín sósón lábóólá mli. ⁴⁰ Mli aha mimláhe, megyí mótó múa mú ɔma fée Bulu lóbwe? ⁴¹ Mliɔ mli atonyahé ámu ha ahiánfɔ, tógyító iwí bétin ha mli.

⁴² “Farisifɔ, mliɔwɔ ní! Mliɔye mli ɔtsɔtsó pó kpántánkplámá aná féeótó idú, pó idúsí amu há Bulu. Táme mliɔédé Bulu mbla ámuó ihíé dehián, igyi asóngyí ɔnɔkwaliɔ pó Buludwe ámuɔsɔ gyí. Múdéhíán ni, táme mliɔákiná iyétɔ dúsí amu é ha.

⁴³ “Farisifɔ, mliɔwɔ ní! Mliɔekle otsiákpá yilé tsiá Yudaɔ ofiakpa. Mliɔekle mlihaa, ahá bobún ha mli itsiá dɔnsɔ. ⁴⁴ Mliɔwɔ ní! Mliɔlabwé fé ntsán ání bɔmehie mú nsɔ*, ahá bɔtɔtsɔn mósó bɔmeyín ání ntsán igyi.”

⁴⁵ Mose mbla asunápó amɔtɔ ɔkuε lébláa Yesu ɔbéε, “Osunápó, ní feblí alí á, fasiá aní é o.”

⁴⁶ Yesu léblí ɔbéε, “Mose mbla asunápó, mli é mliɔwɔ ní! Tsúfé mlítɔpó atɔ dwindwín sóra

* **11:44** Yudaɔ amándíe ɔnó á, ní fetsá ntsánsó a, ifin lada fɔ. Mú sɔ bɔtekpá mú afá futútú, póhíe mú nsɔ.

ahá, táme mlitamapú osrebi okole kórará tsá amú sorá. ⁴⁷ Mllygɔwɪ ní! Tsúfé mlitɔpwé Bulu ɔ́nósú atɔ́pú amú mli anáin bɔmɔ ámu ntsán wankláán. ⁴⁸ Inɪ désuná ání mlilatsúlá dínká mli anáin bwɛhé ámu sɔ ní. Tsúfé mli anáin bɔmɔ amú, mli é mlilapwé amú ntsán. ⁴⁹ Mú sɔ Bulu lópu mu nyánsa blí ɔ́bé, ‘Nówa mí ɔ́nósú atɔ́pú pú mí sumbí ayɔpú amótó. Bómɔ akɔ, dínká akɔ ésú.’ ⁵⁰ Bulu ɔ́béfité mli ndemba-abí ánfɪ mu ɔ́nósú atɔ́pú ámu obugya amú ɔ́wɔlí asɪ tsú bréá ɔ́yí lɛlɪn ɔ́pá ámu. ⁵¹ ɔ́béfité tsú Habel obugyasɔ alɪ bɔfɔn Sakaria klésɔ. Mu bɔmɔ afɔ́dɛ-asubwi múa Bulu ɔ́tswékpa amɔ nsíné ní. Ee! Ndɛ mli bláa mbé, Bulu ɔ́béfité mú tsú mli ndemba-abí ánfɪ wá.

⁵² “Mose mbla asunápú, mllygɔwɪ ní! Tsúfé mlidé asónbɪ sáafi amɔ. Mlíméfinkí wíé, mlíméhá ahá ɔ́kpa é abuwie.”

⁵³ Bréá Yesu lénatí inɔ ɔ́yó á, Mose mbla asunápú pú Farisifɔ ámu bɔpu mu ɪwɪ ɔ́bló, yó buɔɔe mu asún tsɔtsɔtsɔ fité púfɪnɪ mu yibi, ⁵⁴ kí bɛɛ bénya mu ɔ́nótó asɔnku púkítá mu.

12

Apinabwɛbíwɛ ɪwɪ ɔ́láda (Mateo 10:26-27)

¹ Igyi alɪ, bréá ahá mpím-mpím beba befia inɔ, buɔɔe aba ayabiasɪ tsatsáa a, Yesu légyankpá dá mu akasípú amɔ ɔ́lá ɔ́bé, “Mlíki wankláán Farisifɔ Bodobodotu-afású,* tsúfé apinabwɛbí abwɛpú bugyi. ² Tɔ́tɔ má inɔ́a babun ató mósú ání bɔmóobwíí mósú. Tógyító é ma inɔ́a ɪlɛjain ání

* **12:1** Farisifɔ Bodobodotu-afá gyí amú afunu atosunáhé. Kí Mateo 16:12.

uméelun ɔwan. ³ Bédá asón ání mliléblí nklobító ɔkan. Kugyíkúá igyi, ɔpló bóbon.

*Ɔhá Aní Abénýa Ifú
(Mateo 10:28-31)*

⁴ “Apíó aba, nde mli bláa mbéε, mlimánýa nyankpɔsa ifú. Ɔbétalí mó mli ɔyɔlɔv, táme ɔméetalí bwé mli tɔtɔ mú ɔma. ⁵ Nósuná mli ɔhá ání mlinýa ifú. Mɔgyí Bulu. Mv ɔmó mli ɔma a, ɔbv túmi tswi mli ɔkláa é wá ɔvbití ogyá ání itamaduntɔ. Ee! Mv mlinýa ifú ní!

⁶ “Afini bɔtɔkuku fe akénsire anu kéké? Megyí kóba ana? Amú kóráá á, Bulu tamatan ɔkokɔsv, ⁷ ménɔ bεε mliá Bulu yin mli nwunsv imi kóráá klátɔ. Mó sv mlimánýa ifú. Mlibv ibiá dɔn akénsire tsɔtsɔɔtsɔ!

*Adánsiεgyí Pú Asónkindá
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Nde mli bláa mbéε, ní ɔkv létalí gyi mí iwɔ adánsiε ahátɔ á, mí, Nyankpɔsa-Mv-Bi ánfɔ é négyi mv iwɔ adánsiε Bulu-abɔpv ansító. ⁹ Táme ní ɔkv lékiná mí ahátɔ á, mí é nékiná mv Bulu-abɔpv ansító.

¹⁰ “Ɔhagyíɔha ání ɔleblí mí, Nyankpɔsa-Mv-Bi ánfɔ iwɔ asɔn laláhe a, Bulu ɔbétalí sikíé mv. Táme ní ɔkv léblí Ɔhe Wankíhé amv iwɔ abususu a, Bulu méesikíé nde, oméesikíé mv ɔke.

¹¹ “Ní bekpá mli ya Yudafo ofiakpa, ntée ɔmású agyípú pú awíε ansító á, mlimágywɔun asón ání mléblí póká iwɔ lé ntée alíá mléle mó ɔnó. ¹² Tsúfé Ɔhe Wankíhé amv obósuná mli alíá mléblí alɔ bré ámɔtɔ.”

Osikani Mimláhe Ɔkv Iwɔ Yébi

13 Ɔɔɔm amɔtɔ ɔku lébláa Yesu ɔbéε, “Osunápó, bla mí déhen, ɔha mía mɔnyɔ aye atɔ́á anɪ sí lési yáí anɪtɔ.”

14 Táme Yesu léfité mu ɔbéε, “Agya, ma léyaí mí asún ogyípó ntée atɔ́tɔ oyépu há mli?” 15 Múú ɔlebláa ahá ámu fée ɔbéε, “Mliki wankláán ɔnsípewasu, tsúfɛ nyankpɔsa nkpa ɪma atonyahé tsɔtsɔtsɔtɔ.”

16 Inu ɔleha amú yébi ɔbéε, “Osikani ɔku ndɔtɔ ató lehiε wá alé ofi ɔku. 17 Múú ɔlefité mu ɪwi ɔbéε, ‘Nkáli nóbwε mí atɔ́-ábí? Mma ɔ́tínéá nɔ́puyáí.’ 18 Inu ɔleblí ɔbéε, ‘Nyin tɔ́á nóbwε. Nóbwie mí ɪdan, láwá akpɔnkpɔntɪ. Mótɔ nɔ́pu mí atíko pú mí ntobí ámu wá ní. 19 Fówun nabláa mí ɔkláa mbée, “Mí ɔkláa, ɪklɔn ɪdí fú asi. Ki, fɔbu atɔ́ tsɔtsɔtsɔ́á ɪda ha fú nfi-nfi. Gyi, afonu, ansí igyi fu.” ’ 20 Inu Bulu lébláa mu ɔbéε, ‘ɔha mimláhe! Onyeni ndε fú ɔkláa hɔ́ ɪε fú ɪbitɔ. Ma obégyi atɔ́ ánfɪ fakle yáí ánfɪ fée?’ ”

21 Yesu lómɔ mú ɔnɔ́ ɔbéε, “Alí bóbwε ɔhá ání olekle atɔ́ yáí há mu ɪwi ɔsulúv anfɪsu, táme ɔma tɔ́tɔ Bulu wá ní.”

Ansí Pɔdínká Bulusu (Mateo 6:25-34)

22 Inu Yesu lébláa mu akasípó ɔbéε, “Mú su ndε mli bláa mbée, mlimáhan ɪwi tɔ́á mlégyi, tɔ́á mlónu pú tɔ́á mlédɪdɪ dá su. 23 Nyankpɔsa nkpa dehián dɔn atogyihε. Mu ɔyulúv é ɪdɔn atɔ́ dɪdáhé. 24 Mliki ak-lankpa. Bɔtamadú, bɔtamasíétí wá ɪdantɔ. Bɔma ɪdan ntée ifa, táme Bulu tehá amú atogyihε. Mlimá labi dɔn mbubwi? 25 Mlitɔ ma ɔbétalí han ɪwi pú bré kpalobí tsía mu nkɛtɔ? 26 Ní mliméetalí bwé ɪtɔ́ túkúríibi ánfɪ kóráá á, ntogyi sú mli dé ɪwi háan tráhe amɔsu? 27 Mliki alá pututɔ-oyí ntswítswí tɛdan. Itamayó agyómá ntée ló atati. Táme ndε mli

bláa mbéε, Owíe Salomo, mu inya féétó a, ɔmetali híhiε iwí wá akíle fé oyí ntswítswí anfito koku. ²⁸ Ní Bulu dé ífá ání nde ilí, ɔke ilawú, bawá mú ogyá tati dídá á, ɔméetalí dídá mli atati dɔn mú? Ntogyi só mli hógyi mɔtsó ali?

²⁹ “Mó su mlimágywín tóá mlégyi ntée tóá mlónu iwí, iha mli ansí ipe. ³⁰ Tsúfé íni aná ɔmá-ɔmá bɔtesrí gya ni. Mli Sí ámu yin ání ide mli hián. ³¹ Itóá mligyánkpa dunka gyí Bulu iwíegyí, Bulu ɔbópu íni tsía mótó há mli.

Atonyahé Pvyáí Ɔsúsó (Mateo 6:19-21)

³² “Ɔpasua túkúríibi, mlimánya ifú. Tsúfé iɔu mli Sí ámu ɔdwe ání ɔbópu iwíe ogyíkpa ámu há mli. ³³ Mlifé mli iwísu ató, amlipu kóba ámu kie ahá ání buma tɔtɔ. Mlibun akenteá iméeyintá ha mli iwí. Múgyí, mliyai mli siadie ɔsúsó. Inu mú á, koku méedali mótó, tsúfé awikplu buma inu, atéple é bɔtamawí ató inu. ³⁴ Tsúfé ɔtínéá fú siadie bu a, inó fú agywun tetsiá.

Asúmpóá Bɔtogyo

³⁵ “Mliwa atadie, amlinywe mli nkandíε. ³⁶ Mlibwe iwí fé asúmpóá bɔde amú wíε ɔkpa kí, obótsu ɔká otsiákpá ba. Féki ní ɔbá beda klɔnsu á, béfinkí há mu. ³⁷ Ansí bégyi asúmpó oduá amú wíε ɔbéba bɔtu amú bɔtsie bɔgyo mu. Ɔnɔkwali nde mli bláa. Amú wíε ámu ɔbésabáa tati, há amú bétsiá ɔpónúasi, mu onutó ɔbókɔnkí atogyiε ámu há amú. ³⁸ Ansí bégyi amú, ní ɔbá bɔtu amú bɔtsie bɔgyo mu, ɔyínsiné ntée bake. ³⁹ Táme mlinu asón ánfí. Ní wóyí mu wíε yin bréá owikplu ɔbéba mu wóyító a, tɛki omesi wóyí ámu tswí, owikplu móbwiε wíε wí

mu ató. ⁴⁰ Mli é mligyo, tsúfé mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí néba bréá mli ansí medín mísú.”

Osúmpó Wankláán Pó Ɔlaláhe
(Mateo 24:45-51)

⁴¹ Petro léfité mu ɔbéé, “Ani nkole fude yébi anfi ha lóó, ntée ania ahá ánfí fée?”

⁴² Yesu léblí ɔbéé, “Ma mee gyí osúmpóá ɔletin ansí, ɔbu ɔɔkwali? Mu ibito mu wie tɔpó mu aba atráhe wá, ɔbéé ɔhá amú atogyihe dinka brésó.

⁴³ Ansí bégyi osúmpó amu ní mu wie amu ɔbá bowun ání lélé ɔde mú bwe. ⁴⁴ Ɔɔkwali nde mli bláa. Mu wie amu ɔbɔpu mu ató fée wá mu ibito.

⁴⁵ Táme ní osúmpó amu léblí wá nwuntɔ ɔbéé, ‘Mí wie íbábi mɔkúfun, ɔbówa ɔpá.’ Iní su olefi asi ɔde mu aba asúmpó atsi múa ayín da, ɔde ató gyí si amú, ɔde ntá núu bu á, ⁴⁶ mu wie amu ɔbéba bofwie mɔtɔ ekeá ɔmedín ansí. Mu wie amu ɔbéhie títi mɔtɔ, trá bití mva ahá ání bɔmɔhɔ mu gyi isu kékée.

⁴⁷ “Osúmpó oduá oyin tóá igyi mu wie apé, táme ɔmela iwí bwé yáí á, mu wie ɔbéhie pítí mu ató wankláán. ⁴⁸ Táme osúmpóá omeýín mu wie apé, ɔɔbwe tóá ilehián ha ató pití á, mu wie ɔbépití mu kpalobí. Bulu tefíté tsɔtsɔ tsú ɔhá ání ɔleha mu tsɔtsɔ wá, ɔtefíté tsɔtsɔtsɔ é tsú ɔhá ání ɔleha tsɔtsɔtsɔ wá.

Ipián Yesu Lópoba, Megyí Iwilwii
(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ “Ogyá ɔɔɔákpa néba ɔsolóu anfisú. Ní mí nkole su mú á, tekí idetsíí dodoodo. ⁵⁰ Asúɔ ku ida misvá bóbɔ mí. Mí klɔn méedi mí asi yófun bréá ilamó ɔnó. ⁵¹ Imábwe mli fé iwilwii nɔpoba ɔsolóu anfisú. Megyí iwilwii, ahá nsiné yintá nɔpoba. ⁵² Tsúfé tsú séi púya a, wóyí ání ahá abanú bubu mótó á, abasá

bókusú lí abanyósú. Abanyó é bókusú lí abasású.
⁵³ Abi yinhé móa amú así nsiné béyintá. Abi tshé
 móa amú ayín é nsiné béyintá. Osia tshé móa mu
 sia tsíhé nsiné é béyintá.”

Brétó Asón Asinu
(Mateo 16:2-3)

⁵⁴ Yesu létrá bláa ahá ámu obéε, “Ní nyankpu
 obílá busu á, mlitebli mlíaa, nde nyankpu obótswie,
 lélé ototswie. ⁵⁵ Ní nsainto itsú fúá á, mlitebli mlíaa,
 nde owí obéln, lélé itelín. ⁵⁶ Apinabwεbí abwεpó!
 Mliyín alá butélé osulúsu pú nwwólótaasu ató asi.
 Ntogyi só mlimétálí nú itó ánfí idεbá séi ánfí mó asi?”

Anyabá Nsinéla
(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ “Ntogyi só mlitamatálí gyí asón wankláán há
 mlí iwí? ⁵⁸ Ní oku osáma fu á, wa asa ha amlíbli
 mó wóyító, méní fú onyabá móopu fú ya asón
 ogyíkpá. Fówun asón ogyípó méegyí fú asón, pú
 fú wá prósiyín íbitó, owa fú obu. ⁵⁹ Ní megyí alí á,
 mméemlé fú, nkéti faká tógyító tá asa fédalí inu.”

13

Mlidamli Iklontó, Méní Mlimóowu

¹ Ahá amúú bubu inu alí bré ámuto aku bebláa Yesu
 bεε, Pilato lamó Galileafó aku bréá bude afódiε bó
 há Bulu, Yerusalem Bulu otswékpa inu, há obugya
 lada afódiε ámu. ² Yesu léfité amú obéε, “Mlíki mlíaa,
 Galileafó ánfí bugyi lakpan abwεpú don Galileafó
 atráhe, só bowun iwíwsín ánfí odu? ³ Nde mlí
 bláa mbéε, megyí alí ígyi! Ní mlí é mlimédamlí
 klontó á, mlí féé mlówu fé amú. ⁴ Ntéε ahá dúkwe
 amúú abansóru lobwie dá mó Siloam omanti ání íbu
 Yerusalemto ámu mé, mlíki mlíaa, lakpan abwεpú

bugyi don aha atráhe ání betsiá Yerusalem alí bré ámuto fée? ⁵ Nde mli bláa mbéé, megýí alí ígyi. Ní mlímédamlí klunto á, mli é mlówu fé amó.”

Pɔntɔ Mɔswiéhé

⁶ Móú ɔleha amó yébi ɔbéé, “Oyin ɔku lótswie pɔntɔ mu ndɔtɔ. Eke ɔku ɔlɔɔ yéki beé, abí ku idin mótó. ɔlɔɔ á, kuku medín mótó. ⁷ Iní su ɔlebláa mu ɔpayin ɔbéé, ‘Nfinsa ní, nna oyí áñfi asi. Mmɔkówwun kukukuku mótó. Ntogyi sù íbétrá lí yíntá ɔsolóv? Kun mó da!’ ⁸ Táme ɔpayin amu lébláa mu ɔbéé, ‘Mí wíé, fò mó si mó itra lu ofi ɔkule, ampulipuli mó asi, kpa wúna wa mó asi. ⁹ Ní ofiébá iloswie á, íbu alé, támé ní imoswie á, nakun mó dá.’”

Ɔtsi Ɔku Ilo Tsa Ɔkpónú Ɔdaké

¹⁰ Yesu lóɔɔ ɔde ató suná Yudafo ofiakpa ɔkpónú ɔdaké iku. ¹¹ Ɔtsi ɔkúvá ɔhe laláhe lówa mu ilo nfi dúkwe ní, ílahá mu alaklo, ɔmetálí bwíí nátí bu inu. ¹² Bréá Yesu lówun mu á, ɔleti mu bláa mu ɔbéé, “Aní yín, íwí íwá fò ɔnlín!” ¹³ Inu ɔlɔpɔ íbɔ da ɔtsi ámu. Inu ɔlɔtswií lí kánfó Bulu.

¹⁴ Ofiakpa ɔhande amu lénya ɔbló ání Yesu latsá ɔha ɔkpónú ɔdaké. Mó su ɔlebláa ahá ámu ɔbéé, “Nkensíé bu inu há agyómá yá. Mlíba nke ámuto, abutsa mli ilo. Megýí ɔkpónú ɔdaké!”

¹⁵ Aní Wíe Yesu léle mó ɔnó ɔbéé, “Apinabwebí abwepú! Mlito okugyíɔku tɔwóí mu nnantswie ntée afrímú lé íbantɔ, pò amó ya ntsu onúkpa ɔkpónú ɔdaké. ¹⁶ Mó ima aleá mí mó nésankí Abraham mu na áñfi Ɔbonsám lakíkli mu nfi dúkwe kéké áñfi ɔkpónú ɔdaké?” ¹⁷ Mu ason blíhé anfi léha péli lékitá mu alupó ámu, ansí légyi atráhe amu fée, ofúla kpɔnkpɔnti ámú ɔdebwe ámu su.

Takyí-akpin Ibi Yébi

(Mateo 13:31-32; Marko 4:30-32)

¹⁸ Inu Yesu léfité ɔ́bée, “Ntɔ́ Bulu iwíegyí ámu lɛlian? Ntée ntɔ́ nɔ́pukápo mu? ¹⁹ Igyi fé takyí-akpin ibí, oyin ɔ́ku lódu wá mu ndɔ́tɔ́. Uedan mlí oyi yilé, mbubwi bɔ́togyónká mú abámbitɔ́.”

Bodobodotu-afá Yébi

(Mateo 13:33)

²⁰ Yesu létrá blí ɔ́bée, “Ntɔ́ mpókapo Bulu iwíegyí ámu? ²¹ Igyi fé Bodobodotu-afá ání ɔ́tsi ɔ́ku lóputsiá bodobodo nfúó kente kule, ileha mú ilotu.”

Obu-ɔ́nó Kplánhe

(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Bréá Yesu ɔ́yó Yerusalem a, ɔ́lɔ́tsun nkudasí pú awúlusu. Ɔ́na ɔ́de amó ató suná. ²³ Ɔ́ha ɔ́ku léfité mú ɔ́bée, “Owíé, ahá kpalobí ku obénya nkpa?”

Yesu lébláa ahá ámu ɔ́bée, ²⁴ “Mlɔ́bɔ́ mbódí amlɔ́tsun obu-ɔ́nó kplánhe amɔ́tɔ́. Tsúfé ahá tsɔ́tsɔ́tsɔ́ bóbɔ́ mbódí ání bótsun wie inu, táme bɔ́mɛ́etalí. ²⁵ Táme ní wóyí mu wie ɔ́kósó fin obu ámu, mlɛ́bá belí kɔ́n ɔ́ma, dá kɔ́n amusu mlíaa, ‘Owíé, finki ha aní!’ á, ɔ́bébláa mlí ɔ́bée, ‘Mmeyín mlí, mmeyín ɔ́tínéá mlɔ́tsú.’ ²⁶ Inú mléblí mlíaa, ‘Ania funyɔ́ létsiá gyi ató, nú ntá, fetsiá suná ató aní dɔ́nsu!’ ²⁷ Táme ɔ́béle mú ɔ́nó ɔ́bée, ‘Mmeyín mlí. Mmeyín ɔ́tínéá mlɔ́tsú. Mlɔ́natɔ́ tɛi mísó, mlí lalahɛ abwɛ́pú féé!’ ²⁸ Ní mlowun Abraham, Isak, Yakob pú Bulu ɔ́nósó atáípo amu féé bɔ́bu Bulu iwíe ogyíkpá, táme bɔ́mɛ́ha mlí mú ɔ́kpa amlɔ́wie inu á, inó mlósu kpisii ní. ²⁹ Ahá bótsu owí ɔ́dalíkpa pú owí ɔ́kplíwíékpá, bɔ́nasu móa gyɔ́pɔ́isu ba betsiá ató ogyíkpá Bulu iwíegyí ámɔ́tɔ́. ³⁰ Ɔ́nɔ́kwali, amapu

aku bémlí agyankpapu. Agyankpapu aku é bémlí amapu.”

*Yesu Lósú Ha Yerusalem
(Mateo 23:37-39)*

³¹ Inu Farisifó aku beba Yesu wá bebláa mu bee, “Dali Galilea omátó nfi, tsúfé omású ogyípú Herode dékléá obómó fú.”

³² Yesu lébláa amú obée, “Mliyebláa okpataku ámu mliaa, ‘Négya oje laláhe lé ahátó, tsá ahá ilo nde, gya le oke, mó mú onó kláí.’ ³³ Táme ilehián aní nýyó mí onátí amusu nde, oke móa kláí. Tsúfé okpa má inuá bómó Bulu onósú otáírú okoku otinetine, don Yerusalem!

³⁴ “Oo Yerusalemfó, Yerusalemfó! Mlitómó Bulu onósú atáírú, dá abí aní Bulu lawá sísí mli abwi mó ní. Ntekleá nóbun mli abísú brégyibré, fé alá bate tobun mu abísú, támé mlitamahá mí okpa. ³⁵ Mliki, Bulu obési mli otswékpa tswi mli. Nde mli bláa mbée, mlíméetra wun mi ekekekeke, yófun ekeá mléblí mliaa, ‘Bulu oyúla ohá amúú obá mu dátó’ ámu.”

14

Olupu Oku Tsa

¹ Farisifó ohande oku létí Yesu ató ogyíkpa mu wóyító okpónú odaké. Ahá bopu ansí yi Yesusu, bude mu téé. ² Inu oyin okuá alapúnyá léba Yesu wá. ³ Yesu léfité Mose mbla asunápú pú Farisifó ámu obée, “Ani mbla léha okpa aní butsáa ilo okpónú odaké lóó, ntée imeha okpa?”

⁴ Amótó okoku móbwíí onó. Múú Yesu lékitá oyin ámu, tsá mu ilo, olesi mu olenatí. ⁵ Inu olefté ahá ámu

ἄβέε, “Mlito ma mu bi ntée mu ɔnantswie ḁbékpadá wíé ibúntó ɔkpónó ɔdaké, ɔmóɔkɔsí lé mu?”

⁶ Bume talí lé mú ɔnó.

Iwiasibá

⁷ Inu Yesu lówun ání ahá ámóú beti ató ogyíkpa inu ámuto aku buɔe otsiákpá yilé dunká bétsiá. Múú ɔleha amú yébi ḁbée, ⁸ “Ní ɔku ɔtí fú ɔká otsiákpá a, máyétsiá ɔfúákpá. Fialí ɔleti ɔhande ɔkúá ɔɔun fu. ⁹ Inu ɔhá ámóú ɔleti mlí ámu ɔbebláa fu ḁbée, ‘Mí wíé, kusu pu obíá ha ɔhá ánfí.’ Inu péli békítá fú, fépetí yódunká ɔtineku tsíá. ¹⁰ Mú su ní ɔha ɔtí fú ató ogyíkpa a, yetsiá obíá kusubisu mbóun, ɔhá ámu ɔbebláa fu ḁbée, ‘Mí wíé, betsiá ɔfúákpá nfi.’ Iní obótsu fú ansító fúá ahá ámu féé ansító. ¹¹ Tsúfé ɔhagyíɔha ání ototsú iwí á, Bulu teba mu asi. ɔhagyíɔha ání ɔteba iwiasí é á, Bulu totsú mu fúá.”

¹² Yesu lébláa ɔhá ámóú ɔleti mu ató ogyíkpa amu é ḁbée, “Ní fɔtswi ɔpónó ɔpa onyé á, máti fú anyawíe, fú apíó, fú abusuanfɔ ntée iwí anyapúá bɔtsie mantáa fú. Ní fɔbwé mú alí á, amú é bélatí fú amú kle asi ká ikɔ. ¹³ Mbóun tí ahíánfɔ, tsukule asínpu, abubúpu pú ansibi abwiepú. ¹⁴ Bulu obóyulá fú, tsúfé buma tɔtɔá bópuká fú ikɔ. Bulu ḁbéka fú ikɔ ekeá ḁbókusúa aha yilé tsú afúlitɔ.”

Nke Kpɔnkpɔnti Ku Yébi

(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Ahá ámóú amóa Yesu bɔtsie ɔpónúasi ámuto ɔkule lónu mu asun blíhé anfi, ɔleblí ḁbée, “Ansí bégýi ahá ání bégýi ató Bulu ɔpónó ɔtswíke mu iwíegýí ámuto!”

¹⁶ Táme Yesu lébláa mu ḁbée, “Oyin ɔku lótswi ɔpónú kpɔnkpɔnkpɔnti ku, ɔleti ahá tsɔtsɔɔtsɔ.

17 Bréá beniná atogyihe amu tá á, olowa mu asúmpú obéé buyébláa ahá ámúú oleti ámu beé, ‘Babwé tá!’

18 Táme amó fée beblí beé amó ibi de. Ogyankpapo obéé, ‘Nahɔ osolúu ku. Ilehíán ání néyékí mú. Mú su mlikita mótó ha mi.’ 19 Onyɔɔsi é obéé, ‘Nahɔ nnantswie yínhé idú, bópulipúli mí ndɔtɔ há mí. Neyékapó amó ki. Mú su mlikita mótó ha mi.’ 20 Obambá é obéé, ‘Nwéen kótóó netsiá oká. Mú su mméetalí ba.’

21 “Inu osúmpú amu léyinkí bebláa mu wie. Obí ləkítá mu wie amu, olebbláa mu obéé, ‘Wa ɔsa sri yeki dɔnsu pó brɔnusu, afɔkpa ahiánfɔ, tsukule asínpu, ansibi abwierú pó abubúpu ba.’ 22 Imɔwa ɔpá osúmpú amu léba bebláa mu obéé, ‘Mí wíé, nayó sumbí ámu, támé otsiákpá trá da.’ 23 Mu wie amu lébláa mu obéé, ‘Tsun mmuátse móa nkpakwí fée. Tí ohagyíɔha ání fówun fée obá, méní ahá bóbulá mí wóyító. 24 Nekáse, ahá ámúú nehie tí ámúú okuku méeɗa mí ató ánfí ɔnó!’ ”

Yesu Búotɔ Ipian (Mateo 10:37-38)

25 Yesu muɔa ɔɔm kpɔnkpɔnkpɔnti ámu ná bɔyó. Múú oledamli bláa amú obéé, 26 “Ohagyíɔha ání oleda mí wá, támé ɔde mu si, mu yin, mu otsiába, mu abí, mu apíó, mu onutó kóráá iwí dwe dɔn mi á, ɔméetalí bwé mí okasípú. 27 Ohá ání omotsu mu oyikpalíhe bobuo mi mófɔn ání obóbwe mí okasípú.

28 “Mlito ɔmɔmu bú inu, ní obéyi obu kpɔnkpɔnti á, ɔméetsiá asi ki tɔá obéyintá, wun ání mu kóba bófɔn? 29 Ní ɔmeki mú alí, asa okokusu wá obu ámu ntswiasi, pwé mú fun okpatɔ, ɔmetalí mó mú ɔnó á,

obu ámu awúnpu fée bómási mu. ³⁰ Bébli bεε, ‘Oyin ánfí lókusó oδε obu yíi, ometalí mó mú onó.’

³¹ “Ntée owíe omom bu inuá ní owíe oku dé akapú mpím-advanyo (20,000) obá bako mu a, oméetsiá asi kí alá obóbwe obópu mu isa akapú mpím-dú (10,000) yéfia amó? ³² Ní owun ání oméetalí á, obówa abí osasu bóyókokóli mu há ikolebwe, bréá bumakónyá kpókpe ba. ³³ Iní su mlito ohá ání omesi mu tógyító omagyáa oméetalí bwé mí okasípó.

Nfólá Ima Labi

(Mateo 5:13; Marko 9:50)

³⁴ “Nfólí bu alé, táme ní itá oδwe á, ntó bélapówá mó oδwe? ³⁵ Itráa ma ale há tótoto bwe. Tsei butetséi mó tsítsá wúnasu. Ohá ání obu asu onúu asón ánfí.”

15

Kufa Fwihé

(Mateo 18:12-14)

¹ Eke oku lampóo ahópu pú lakpan abwepú beba Yesu asun blíhé onukpá. ² Farisifo pú Mose mbla asunápó amu bowuntí mu bεε, “Oyin ánfí muva lakpan abwepú ténátí, butowá ibi gyi ató kóráá.”

³ Mú su Yesu léha yébi púsúná amó ató obée,

⁴ “Mlito ma bú akúfa lafakule (100), okule ofwí á, omesi adukwebá-kwebá (99) tráhe wá dimbitó mu, yódká mu alu kpéfun bréá obówun mu?

⁵ Nahogyi mbée, ní owun mu a, ansí bégyi mu, obótsu mu wá nkankó, ⁶ pú mu ya wóyító. Obéti mu anyawie pú mu aba, bláa amó obée, ‘Mliha anya ansigyí. Nawun mí kufa amú obfwí ámu!’ ⁷ Alí kén nde mlí bláa mbée, ní lakpan obwepú okule pé odamlí kluntó á, ansí béhie gyi ahá osósó inu dun alá

ibégyi amó aha wankláán adukwebá-kwebá (99)
 ání bume trá hián klontódamlí iwí.

Kóba Fwihé

⁸ “Ntée ní ɔtsi ɔku bu sika futútú dú, mótó kule lafwí á, omóonywe ɔkandíe kiki mu wóyító wankláán, kpákpá ntobító ki, fíi wóyí ámɔtɔ wankláán yɔfon bréá alawun mó? ⁹ Ní owun mó á, ɔbėti mu apíó aba, bláa amó ɔbéé, ‘Mliha anya ansigyí. Nawun mí sika futútú ámóú ɔɔfwí ámu. ¹⁰ Nde mli bláa mbéé, alí ansí béhié gyi Bulu-abɔpu ní lakpan ɔbweɔpó ɔkule ɔdámli klontó ní.’ ”

Obi Fwihé Ɔku

¹¹ Yesu létrá ha amó yébi ɔbéé, “Oyin ɔku létsiá, ɔbu abi yinhé anyɔ. ¹² Ɔkusɔ amu lébláa mu si ɔbéé, ‘Mí sí, ye fú atótó, afɔpu mí klé ha mi.’ Inu mu si lékitá mu atótó ye há amó. ¹³ Imegyí nke koku ɔkusɔ amu lókulá mu ató fée, olotu ɔkpa yó tsútsúútsú ɔmá kutɔ. Inu oleyétsiá nkpa laláhe yíntá mu ató ámu fée. ¹⁴ Bréá oleyintá ató ámu tá á, akún kpɔnkpɔnti ku léba ɔmá ámɔtɔ, ɔɔwa akún di bi. ¹⁵ Mó su ɔɔpu iwí yémantá inuyin ɔkusɔ, oyin ámu lékpa mu yáa mu ibúasi ɔbéé, ɔyéki mu mprákuosɔ ha mu. ¹⁶ Teki olekleá obétsiá gyi mprákuo atogyihe amu ku, táme ɔhaa méha mu mó iwí ɔkpa. ¹⁷ Bréá mu ansí leyinkí ba mu iwísu á, ɔlefíté mu iwí ɔbéé, ‘Apafɔ amɔmu kóráá má mí sí wóyító, bumedé ató gyí sian ekekegyíeke? Mó ntsie nfi, akún de mí mɔ? ¹⁸ Nókusó yínkí yó mí sí wá, yébláa mu mbéé, mí sí, napó ɔlá gyí Bulu, púgyi fú é. ¹⁹ Mmekanáa ání fétrá ti mí fú bí. Pu mí bwéé fú apafɔ ámɔtɔ ɔkule.’ ²⁰ Mó su ɔɔkusó pú ɔkpa ɔbá mu si wá.

“Bréá olowotií, mu si lówun mu sísí á, ɔ̀ɔ̀wa mu nwe, ɔ̀lesrí yéfia mu, látá mu pútá. ²¹ Inu mu bi ámu lébláa mu ɔ̀béé, ‘Mí sí, napó ulá gyí Bulu, pógyi fú é. Mmekanáa ání fétrá ti mí fú bí.’ ²² Táme mu si létí mu asúmpó, bláa amó ɔ̀béé, ‘Mliwa ɔ̀sa yotsu atadié wankláán ámu ɔ̀wa mu. Mliwa mu opetia, amlíwa mu ntukuta. ²³ Mliyele ɔ̀nantswie yínhé kánáhe amó alawá nfo ámu ba, amlibomó mu, apogyi nke ha mu. ²⁴ Tsúfé mí bí áñfi lawú tsínkí. Ɔ̀ɔ̀fwí, anilawun mu.’ Inu ɔ̀wa nke gyí bi.

²⁵ “Alí bré ámuɔ̀ á, obi dehen amu bu ndɔ̀ɔ̀. Bréá olotsu ndɔ̀ ámuɔ̀ ɔ̀bá, alatá wóyító wie tá á, olonu ání pléi de wóyító inu. ²⁶ Mú su ɔ̀leti mu si asúmpó amuɔ̀ ɔ̀kule, fité ɔ̀béé, ‘Amansu lába?’ ²⁷ Osúmpó amu léle mú ɔ̀nó ɔ̀béé, ‘Fú pío laba. Mú su fú sí lahá bamó ɔ̀nantswie kánáhe amu, tsúfé alayínkí ɔ̀tu mu, ɔ̀bu nkpa, ɔ̀bu ɔ̀nln.’

²⁸ “Ɔ̀bló lekítá ɔ̀déhen amu. Mú su olesin mmuáa. Mu si lédalí ba bokokóli mu ɔ̀béé, ɔ̀bá wóyító. ²⁹ Táme ɔ̀lele mú ɔ̀nó ɔ̀béé, ‘Mí sí, kí nfi dúdúdúdúá napótsiá fú wá súm fú. Mmákwé mábúla kuku kí. Táme fomákwé mí ɔ̀kpalábi fee mía mí aba apówa iwí ansigyí kí. ³⁰ Táme fú bí áñfi alayintá fú tógyító, muva akípó bayégyi nkpa áñfi mó laba a, famó ɔ̀nantswie yínhé kánáhe amó alawá nfo ámu há mu!’ ³¹ Inu mu si lébláa mu ɔ̀béé, ‘Mí bí, yé fú mú fóbú mí wá brégyíbré. Fóbú mí ató féé. ³² Fú pío áñfi lawú tsínkí. Ɔ̀ɔ̀fwí, anilawun mu. Mú su lehián ání abégyi mú nke, nyá ansigyí.’ ”

16

Agyómású Ɔ̀kípu Ansítínpv Ɔ̀ku

¹ Yesu lébláa mu akasípú òbée, “Iwí onyapú òku létsiá, òbu agyómású òkípu. Ahá bowi tsá mu wie amusu bée òde mu gyí. ² Iní su òleti oyin ámu, fíté mu òbée, ‘Ntò asún ndenu tsú fú iwí alí? Bobu akúnta ha mí, tsúfé fóméetrá kí mí agyómású.’ ³ Agyómású òkípu amu léfité mu iwí òbée, ‘Nkálí nóbwe? Mí wie òbá begya mí. Mma òwonlín ání nénatí dò ha ahá. Ibo mí péli ání nénatí kólí ató é. ⁴ Ibo alé! Nyin tsá nóbwe, méní ní osí mí á, nénya ahá ání bóhò mí wá amó wóyító.’

⁵ “Mú su òleti ahá ání bude mu wie ikò kulèkule. Òlefíté ogyankpapu òbée, ‘Ikò afiní fúde mí wie?’ ⁶ Ikò òkitápú amu léle mú ònó òbée, ‘Nfò agbòngbó lafa-anyò (200).’ Agyómású òkípu amu lébláa mu òbée, ‘Tsan fò adánsie òwolú ámutò, afòwanlín lafakule (100).’ ⁷ Òlefíté òku é òbée, ‘Ikò afiní fúde?’ Ikò òkitápú amu lébláa mu òbée, ‘Bodobodo nfúó akente òpím-òkule (1,000).’ Agyómású òkípu amu lébláa mu òbée, ‘Tsan fò adánsie òwolú ámutò afòwanlín lafakwe (800).’

⁸ “Osikani ámu lékanfó agyómású òkípu anfi òma òòkwali anfi ání alatálí tìn ansí alí.” Yesu lómò mú ònó òbée, “Ndeмба-abí ání búbuo òyító ató ansítún ání bòpu bòtsie amó abatò idòn amóá buyin Bulu klé.

⁹ “Nde mlí bláa mbée, mlípu òyító ató bwe apíó, méní ní itá á, Bulu òbóhò mlí wá mu wóyíá ibu inu bré féétó. ¹⁰ Ohá ání òletalí kítá ató túkúrííbi, olegyi òòkwali músú á, mu kén obégyi òòkwali ató kpònkpòntí ésú ní. Táme ohá ání òmòwa òòkwali ató túkúrííbìsù òmòwa òòkwali ató kpònkpòntìsù. ¹¹ Mú su ní mlímá òòkwali òyító atósú a, ma mee òbóhò mlísu gyi, pú òsúsú ató onutó wá mlí ibitò?

12 Ntée ní fuma ɔ̀nɔ̀kwali ɔ̀ku klésu á, ma mee ɔ̀bɔ̀pu fú klé há fú?

13 “Osúmpó ɔ̀kuku méetalí sùm awie anyo. Ɖɔ̀bdwe ɔ̀kule, lú ɔ̀kule. Ntée obóbu ɔ̀kule, omóobu ɔ̀kule. Fóméetalí sùm Bulu, sùm Kóba.”

Yesu Ason Blíhé Kɔ̀

(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marko 10:11-12)

14 Farisifɔ̀ bɔ̀tɔ̀dwé kóba. Mó su bréá bonu Yesu ason blíhé anfi á, bɔ̀bwe mu ahinlá. 15 Inu Yesu lébláa amú ɔ̀béé, “Mlɛlé iwɛ súná ání aha yilé mligyí ahá ansító, táme Bulu mó yin mli klɔ̀ntɔ̀. Tsúfé tóá nyankpɔ̀sa tekíá ɛ̀bu labi igyi Bulu akísító.

16 “Mose Mbla ámu pó Bulu ɔ̀nɔ̀sú atɔ̀ípú amu ason wanlínhé lɔ̀yo agyómá alu bɔ̀fon Asú Ɖɔ̀bɔ̀pu Yohane brésó. Tsú musu bɔ̀de Bulu iwíegyí ámu iwɛ ason wankláán ɔ̀kan da, ahá é bɔ̀deprú wie mótó. 17 Ɖsú móa así bétalí mó ɔ̀nɔ̀, táme itoduáhé ntée asúnbi ikule kóráá móowu Mose Mbla ámutɔ̀.

18 “Oyin okíná mu ka láyétsiá ɔ̀tsi bámbá á, alató mbua. Oyingyíoyin ání otsiá ɔ̀tsi anfi mu kulu lakíná mu é lató mbua.”

Iwɛ Onyapó Ɖku Mva Lasaro

19 Yesu lébláa amú ɔ̀béé, “Iwɛ onyapó ɔ̀ku létsiá. Atati wolihɛ ɔ̀tedídá, otegyi nkpa wankláán ekek-egyíeke. 20 Ató ɔ̀kólípú ɔ̀kúá mu iwɛ letsitsíí nɔ̀ é létsiá. Bɔ̀tɛtí mu Lasaro. Betsiá pó ohiáni anfi yéyaí iwɛ onyapó ámu ɔ̀kpa ɔ̀nɔ̀. 21 Ɖkíá obénya atogyihɛ mpupubiá ɛ̀békpa kpáa bun oyin ámu ɔ̀pónóasi gyi. Akíai létsiá beyintá mu nɔ̀ ámu kóráátó.

22 “Bréá ohiáni anfi lówu á, Bulu-abɔ̀pu botsu mu ya, oleyétsiá aní náin Abraham wá ɔ̀súsú. Iwɛ onyapó anfi é lóbowu, bopulá mu. 23 Ɖlɔ̀yo ɔ̀bu isubítí ogyá ání itamaduntɔ̀, ɔ̀de iwɛasɛn wúun.

Olotsu ansí fọ́á, olowun ání Lasaro tsie Abraham wá tsútsúútsú. ²⁴ Inu ọ̀lọ̀kplón ọ̀bẹ̀e, ‘Ani sí Abraham-ée! Wun mi nwe, afoha Lasaro ọ̀yọ̀pọ̀ mu osrebi da ntsutso pọ̀bẹ̀da mí ọ̀dandọ̀sọ̀, ilwii kpalobí. Nde iwiasin wúun ogyá ánfító dọ̀bì!’

²⁵ “Támẹ Abraham lébláa mu ọ̀bẹ̀e, ‘Obí, kain, fọ̀ nkpatíátọ̀ a, fegyi ọ̀dwe, Lasaro é letsiá ọ̀sintọ̀. Séi á, ọ̀bọ̀ ọ̀dwetọ̀, fọ̀ é fọ̀bọ̀ ọ̀sintọ̀. ²⁶ Ọ̀ma a, ilán kponkpọ̀nkponṭi ku da ania fonyọ̀ nsiné. Mó sọ́ ọ̀haa méetalí fá tsú nfi ba fọ̀ wá inu, ọ̀haa é méetalí fá tsú inu ba aní wá nfi.’ ²⁷ Oyin ámu lébláa Abraham ọ̀bẹ̀e, ‘Mómọ̀ nobwí ọ̀pa, aní sí Abraham, wa Lasaro sisi mí sí wóyítọ̀. ²⁸ Mbo apio yinhé abanú aku inu, ọ̀yẹ̀da amú ọ̀lá, méni bowú á, buméeba bowun iwiasin ánfí odu.’

²⁹ “Abraham léle mú ọ̀nọ̀ ọ̀bẹ̀e, ‘Mose muva Bulu ọ̀nọ̀sú atáíró amu nwulọ̀ bọ̀ amú wá, ide amú ọ̀lá da. Bọ̀núu mú, abugyi mósú.’ ³⁰ Oyin ámu léle mú ọ̀nọ̀ ọ̀bẹ̀e, ‘Ani sí Abraham, asún ámu nu keke méeha amú abudamli kluntọ̀. Mboun ní ọ̀ku ọ̀kọ̀sú tsú afúlitọ̀ yó amú wá á, bédamli kluntọ̀.’ ³¹ Támẹ Abraham lébláa mu ọ̀bẹ̀e, ‘Ní bumegyí Mose muva Bulu ọ̀nọ̀sú atáíró amu nwulótọ̀ asún ámu sọ̀ á, ọ̀ku ọ̀kọ̀sú tsú afúlitọ̀ yó inu kúráá á, bumóonu ọ̀há ámu asún.’ ”

17

Lakpanwe

(Mateo 18:6-7, 21-22; Marko 9:42)

¹ Yesu lébláa mu akasíró amu ọ̀bẹ̀e, “Ibwébwéébwé á, tọ̀ku béha nyankpọ̀sa ọ̀bọ̀bwe lakpan, támẹ ọ̀há ání ina mu sọ̀ mu ba lóbwe lakpan ọ̀gyọ̀wí ní. ² Ní ọ̀ku léha ahá ánfí bumọ̀kúdan mísú hógyitọ̀ ánfító ọ̀ku

lóbwe lakpan á, ní beda nfúókwebu síán mu òmetò, tswi mu wá òpu okluklúkpá pò á, ìbu alé òun. ³ Mú su mlíkì mlì ìwì wankláán.

“Ní fò bá òpò ìlá gyi fò á, wa ìyin wa mu. Ní òledamlí klòntò á, sikie mu. ⁴ Ní òlòpu ìlá gyi fò tse sienó* ekewóle owító, òlela bobwií ìpa há fò á, sikie mu.”

Hógyi

⁵ Yesu sumbí ayòpò ámu bebláa mu beé, “Ha anì hógyi imoni tsiá.”

⁶ Yesu léle mú ònò òbéé, “Ní mlì hógyi lómoní fé takyí-akpin ibí á, mlétalí bláa kelì ánfì mlíaa, ‘Pulì yelú òputò.’ Ibóbwe dínká músó.

Osúmpó Gyumagyihé

⁷ “Ní mlìtò òku bu osúmpóá òtòyó agyómá mu ndòtò ntéé òteki mu akúfasu, otsú agyómátó ba a, bláa mu wie tebláa mu òbéé, ‘Wa òsa bwe afogyi ató?’ Ekekeke! ⁸ Bláa òtebláa mu òbéé, ‘Tsu tati saba, afòbòtswi òpónú ha mi. Belú mí angyi ató. Negyi ta á, fayégyi fò klé.’ ⁹ Òtedá osúmpó amu ìpán òbéé, alabwé tóá mawa mu bwe? Ekekeke! ¹⁰ Ìnì su ní mlì é mlòbwé tóá bowa mlì bwe tá á, mlìblì mlíaa, ‘Asúmpó keke anigyí. Tóá igyi anì bwehé anìlabwé á.’ ”

Ìlò Pèpè Alòpò Dú Tsa

¹¹ Yesu ná Samaria pò Galileafò òkasu òyó Yerusalem. ¹² Bréá òleta wúlu kusu wie tá á, ìlò pèpè alòpò dú aku bona bebá befia mu, besi lí tsútsú. ¹³ Ìnu bòkplón blì beé, “Yesu! Owíé! Wun anì nwe.”

* **17:4** Idesuná aní tsé dódóá òlòpu ìlá gyi fò.

14 Yesu lótsu ansí kɪ amó, ɔlebláa amó ɔbéε, “Mliɓu mli iwɪ yosuná Bulu igyí ɔhapú.”†

Bréá bɔɓu ɔkpa bɔyó á, amó iwɪ léplɪ. 15 Ɔkule mú lówun ání mu iwɪ laplí a, oleyinkí ɔdekplón kanfó Bulu kóklókú. 16 Olebemlí bún Yesu ayabitɔ, ɔde mu ipán da. Samariayin oyin ánfɪ gyí. 17 Inu Yesu léfité ɔbéε, “Megyí ahá idú natsá? Mú kwebá atráhe mé? 18 Mú su amótó ɔkukɔ méba bekanfó Bulu dɔn Samariayin ɔfó ánfɪ nkule?” 19 Inu ɔlebláa oyin ámu ɔbéε, “Kusu nati. Fú hógyi latsá fú ɪɔ.”

Bulu Iwiegýi Amv Ibá

(Mateo 24:23-28, 37-41)

20 Farisifo aku befité Yesu beε, “Ɖmenke Bulu iwiegýi ámu ibéba?” Yesu lébláa amó ɔbéε, “Megyí tóá ɔha ɔbóɓu ansíbi wun Bulu iwiegýi ámu igyi. 21 Ɖhaa méetalí blí ɔbéε, ‘Kɪ, móbu nfi.’ Ntéε ‘Móbu nána á.’ Tsúfé mli klɔntɔ Bulu iwiegýi amv bu.”

22 Inu Yesu lébláa mu akasípú ɔbéε, “Eke ɔku ibá, mlódunká ání mlówun mí, Nyankɓusa-Mv-Bi ánfɪ ekewóle pé, táme mlimóowun mó. 23 Ahá bébláa mli beε, ‘Ɖbu nfi.’ ntéε ‘Ɖbu nána,’ táme mlimásrí buo amó yéki. 24 Tsúfé mí, Nyankɓusa-Mv-Bi ánfɪ ɔbáke bóbwe fé alí amúú nyankɓu tɔfwí ɪbi, bɔtowun mó nsaintɔ féé ámu. 25 Táme négyankpá wun iwɪɔsun tsɔtsɔɔtsɔ, ndemba-abí ánfɪ é békiná mí. 26 Alí amúú ilegyi Noa brésú amv a, alí ibégýi mí, Nyankɓusa-Mv-Bi ánfɪ é ɪbábi ni. 27 Ahá betsiá, buɔde ató gyí, buɔde ntá núu; buɔde aká tsiá, buɔde atsi kítá há akúlu alu yófon ekeá Noa lówie mu dáka kɔɔnkɔntɪ ámɔtɔ, ntsu lóbulá bɔmɔ amó féé. 28 Alí kén ɪeba Lot é brésú ni. Ahá betsiá, buɔde ató gyí,

† 17:14 Abubu ání mli iwɪ laplí Mose mbla ɔkpasu.

bude ntá núu, bude ató hóo, bude ató fε; bude ató du, bude ibu yíi, ²⁹ yófun ekeá Lot lédalí Sodom wúluto, ogyá móa atonkodu lotswie tsu osúsú behi amó fée. ³⁰ Alí kén mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí iwíwanléké bófwie ahátó ní.

³¹ “Eke ámu a, ohá ání odin obusu, mu ató ibu obuto omákpí botsu tótó. Alí kén ohá ání obu ndótó é máyinkí botsu tótó ní. ³² Mlikain Lot mu ka asónsú!‡ ³³ Tsúfé ní oku lódunká ání obéprí mu nkpa á, obóhulí mú. Táme ní oku lóhulí mu nkpa á, obélanyá mú. ³⁴ Nde mli bláa mbée, alí eke ámu onyé á, ní ahá abanyó buda oklan koleso á, Bulu obótsu okule sí okule.

³⁵⁻³⁶ “Ní atsi abanyó bude nfúo kwe á, Bulu obótsu okule sí okule. §” ³⁷ Yesu akasípú amu befité mu bee, “Aní Wíe, nkónó íbéba?”

Yesu lébláa amó obée, “Otínéá ito wuhé da a, inó alása butefia ní.”

18

Ɔsɔrapɔ Mva Asón Ogyípó Ɔku

¹ Inu Yesu léha yébi ku púsúná ání bobóo mpái brégyíbré, imákpɔn amó. ² Oebláa amó obée, “Asón ogyípó oku létsiá wúlu kusu. Otamanyá Bulu ifú, otamanyá ohaa é péli. ³ Ɔsɔrapɔ oku é létsiá wúlu amotó. Oletsíá bokokóli mu obée, ogyíi mu asón onokwaliso ha mu, ale mu tsu mu olupó ibitá! ⁴ Teki olekle okina, táme oma-oma a, olebláa mu iwí obée, ‘Ibu móttá ntamanyá Bulu ifú, ntamanyá ohaa é

‡ **17:32** Bréá omobu Bulu, oledamli ki oma a, olemli nfóhísín. Ki Genesis 19:26. § **17:35-36** Móttó yée 36 bu nwoólú dada amu akotó: Ní ayin abanyó bude agyómá yo ndo koleto á, Bulu obótsu okule sí okule.

pélu. ⁵ Táme ali ánfí ɔsurapu anfi ná ɔde mí háan anfi su á, négyi mu asún ɔnɔkwalisu. Ní megýí ali á, oméesi mí tóí wa. Ɔmééha mméenya ɔkpa bwé tɔtɔ.’ ”

⁶ Yesu lóyɔ mósú ɔbéé, “Mlíki alíá asún ogyípu anfi ɔtamagyí asún ɔnɔkwalisu ánfí lablí. ⁷ Múmó nkáli Bulu mú méegyí mu ahá ámú alalé, budesú kpólí mu ɔpa-onyé ámu asún ɔnɔkwalisu? Obési amú asún wá obiátót? Ekekeke! ⁸ Nde mlí bláa mbéé, obégyi mú ɔnɔkwalisu há amú ɔsasú. Táme ndefíté mbéé, ní mí, Nyankpɔsa-Mv-Bi ánfí neyínkí bá a, nówun ahógyipu aku ɔsulúv anfisú?”

Lampóo Ɔhópɔ Mva Farisiyin

⁹ Yesu létrá ha yébi ku púsúná amú ató tsú ahá ání buteki amú iwí yilé abwepú dɔn amú aba. ¹⁰ Ɔléha yébi amú ɔbéé, “Ayin abanyó aku bɔdu yó mpái ɔbɔkpá Bulu ɔtswékpa. Amótót ɔkule gyí Farisiyin, ɔkule é gyí lampóo ɔhópɔ.

¹¹ “Farisiyin amú lókusú líí, bó mpái wá nwuntɔ ɔbéé, ‘Bulu, nedá fú ipán ání mmegyí fé aku. Mí mú mma ɔnsípe, ntamasísi ɔha, ntamató mbɔa, mmegyí fé Lampóo ɔhópɔ anfi é. ¹² Nteklí ɔnó tse nyɔ ndawótswí ikuletɔ. Nteye mí ató féétót dú, lé idúsí há fú.’

¹³ “Táme lampóo ɔhópɔ amú mú léyelií tsútsú, oloko nwuntɔ wá. Omotsulá tsú ansí kóráá fúá kú ɔsósú. Ɔlɔpu ɔbumáa dá ibitɔ, kókóli Bulu ɔbéé, ‘Oo Bulu, wun mi nwe, lakpan ɔbwepú ngyi.’ ” ¹⁴ Yesu lómɔ mú ɔnó ɔbéé, “Nde mlí bláa mbéé, asa beyínkí yó wóyí á, Bulu ansí légyi lampóo ɔhópɔ amú iwí dɔn Farisiyin amú. Tsúfé ɔhá ání ototsú iwí á, Bulu ɔbéba mu asi. Ɔhá ání ɔteba iwiasí é á, Bulu obótsu mu fúá.”

*Nyebi Yulá**(Mateo 19:13-15; Marko 10:13-16)*

¹⁵ Aha akv bɔpɔ amó abí ba Yesu bεε, ɔpúu ibi dinka amósú, oyula amó. Mv akasípú bowun amó. Mó sv bɔwa iyin wá amó. ¹⁶ Táme Yesu létí nyebí ámv ba mv iwí wá, ɔlebláa akasípú amv ɔbéε, “Mliha nyebí ámv abuba mí wá. Mlimátin amó ɔkpa, tsúfé ahá ánfí odu bó Bulu iwíegýí amv ni. ¹⁷ Ɔnɔkwali nde mli bláa. Ɔhá ání ɔmɔhɔ Bulu iwíegýí ámv fé kebi á, omóowie mótó.”

*Atonyahé Iwí Atosundhé**(Mateo 19:16-30; Marko 10:17-31)*

¹⁸ Eke ɔkv Yudafo ɔhande ɔkv lébefité Yesu ɔbéε, “Osunápú yilé, ntɔ nóbwe asa nénya nkpa ání itamatá?”

¹⁹ Yesu létíté mv ɔbéε, “Ntogyi só fɔde mí ti ɔha yilé? Ɔhaa mégyí ɔha yilé, nkéti Bulu nkule. ²⁰ Yéε foyin Bulu mbli ámv o. Múgyí, máto mbua, mámɔ ɔha, máwi ató, máka asón dínká fú bású, bu fú sí mv fú yín.”

²¹ Ɔhande amv lébláa mv ɔbéε, “Tsú mí nyebito ɔpá nde mó féésú gyí.”

²² Yesu lónu mv asvn blíhé anfi á, ɔlebláa mv ɔbéε, “Toku kule ilasí ání fóbwe. Yéfe fú iwísv ató féé, afoye kóba amv ha ahiánfo, méní fénya siadiε ɔsósú. Fɔbwé mó tá á, ba afɔbobuo ni.” ²³ Bréá oyin ámv lónu asón ánfí á, ɔlɔto mv klɔn, tsúfé ɔhíé ɔbv ató.

²⁴ Yesu lówun ání ɔlahan mv. Mó sv ɔleblí ɔbéε, “Tbv ɔnlɔn asa iwí onyapú obówie Bulu iwíegýí ámvto. ²⁵ Lélé mó á, ɔlɔpɔn ha kpósú ání ɔbótsɔn ɔbun-atɔ ɔbótó, dɔn ání iwí onyapú obówie Bulu iwíegýí ámvto.”

26 Ahá ání bonu asón ánfí befité bεε, “Mómó ma mεε Bulu obóhò nkpa?”

27 Táme Yesu lébláa amó obéε, “Tóá nyankpusa méetalí bwé mɔdón Bulu bwε.”

28 Inu Petro lébláa Yesu obéε, “Mí Wíε, kí, anlasí aní wóyí tswí bobuo fu.”

29 Yesu lébláa amó obéε, “Onɔkwali nde mlí bláa. Ohaa má uná obési mu wóyí, mu ka, mu apíó, mu akwípó ntéε mu abí tswí Bulu iwíegyí ámu su, 30 Bulu méelawá mú otsiákpá há mu tsé dú tsé lafa séi, láha mu nkpa ání itamatá bré ámóó íbá ámυτɔ.”

*Yesu Lowu Iwí Asón Blí Otse Saasi
(Mateo 20:17-19; Marko 10:32-34)*

31 Yesu létí akasípó dúanyɔ ámu ya itsétó, ɔlebláa amó obéε, “Ayó Yerusalem. Inó asón ámóó Bulu onósó atɔípó amu bɔwanlín tsú mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí iwí ámu fée béba mótó ní. 32 Béle mí há ahá ání bomegyí Yudafɔ. Bóbwε mí ahinlá, síá mí, tú atsonó wólí mí. 33 Bépití mí ató, mó mí. Mú eke sáási a, nókusú tsú afúlitɔ.”

34 Akasípó amu bɔmonu íni asi, tsúfé Bulu lópuháin amó. Bumebi tóá ɔdeblí é.

*Ansibi Obwiepó Oku Ilo Tsa
(Mateo 20:29-34; Marko 10:46-52)*

35 Yesu léta Yeriko wúlutɔ wie tá á, ansibi obwiepó oku tsie okpa onó, ɔde ató kulí. 36 Ansibi obwiepó ámu lónu ání ɔdɔm budetsúun. Móú ɔlefíté obéε, “Amansu igyi?”

37 Ahá bebláa mu bεε, “Yesu Nasaretyin amu détsúun.”

38 Inu ansibi obwiepó ámu lókpɔlun blí obéε, “Aní wíε Dawid mu na Yesu, wun mi nwe!”

³⁹ Ahá á múú bugya Yesu nkpa ámu bəklón wa ansibi obwepó ámu bæ, əwáa əsa kpa ənó bun. Ələklón dən ali əbé, “Ani wíe Dawid mu na, wun mi nwe!”

⁴⁰ Yesu lési lí, əleha əbé bukpá mu ba mu. Bréa bəkpa mu ba a, Yesu léfité mu əbé, ⁴¹ “Ntə fudeklé fəe mbwé ha fu?”

Ələe mú ənó əbé, “Owíe, ha mí anwun ató!”

⁴² Yesu lébláa mu əbé, “Fó hógyi latsá fó ɔ. Wun ató.”

⁴³ Inunu mu ansibi lobwii, əlekplá buo Yesu, əde Bulu kanfó. Ədəm amu féé bowun ini, amó é bəkanfó Bulu.

19

Yesu Mva Sakeo

¹ Yesu déka tsən Yeriko wúluta. ² Lampóo ahópu əhande əkuá əbu kóba bu wúlu amuta, buetí mu Sakeo. ³ Oyin ánfí dékléa əbópu ansibi wun Yesu, táme əma iswí, ahá é bədubi. ⁴ Mú su əlesrí yódu pəntə-oyí kuá Yesu əbótsən mú asi, méní obówun mu. ⁵ Bréa Yesu lówie oyí ámu asi á, olotsu ansi fóa, wun Sakeo, əlebláa mu əbé, “Sakeo, wa əsa kplí ba. Nde, fó wóyí nówú ní.”

⁶ Sakeo lówa əsa kplí, pú ansigyí kpá mu ya wóyító. ⁷ Ahá ání bowun mú féé bowuntí bæ, “Oyin ánfí layóswí lakpan əbwepó wóyító.”

⁸ Sakeo lókusú lí wóyító mu, bláa aní Wíe Yesu əbé, “Mí Wíe, ki, néye mí atótó anyə, pú ifən kíe ahiánfə. Ní nasísi əku é á, nélahá mu mú aku ana.”

⁹ Yesu lébláa mu əbé, “Nde Bulu lahə wóyí ánfí nkpa, tsúfé Abraham mu na əni ánfí é gyí. ¹⁰ Ahá

ání bafwí odunkákpa mí, Nyankpɔsa-Mv-Bi áñfi neba, anhɔ amú nkpa.”

Asúmpú Kóba Ha
(Mateo 25:14-30)

¹¹ Ahá ámu buɔe asún ámúú Yesu déblí ámu nu. Alí bré ámutɔ á, Yesu latá Yerusalem wie tá. Mú sɔ ɔleha amú yébi pótswíí amú, tsúfé buɔesusúu bæe Bulu iwíegyi béfi así inɔnɔ. ¹² ɔleha yébi amu ɔbéé, “Iwi onyapú ɔku lóbwɛ agywɔin ɔbéé, mótu ɔkpa yó amú owíe dehen wá, ɔyai mu owíe, oyinki begyi iwíe mu ɔmátó. ¹³ Asa ɔbóyɔ á, ɔleti mu asúmpú idú, oleye pónɔ kolekule há amú féé. ɔlebláa amú ɔbéé buɔpóyɔ agyómá yófun ekeá méba. ¹⁴ Táme mu wúlutɔ ahá bolu mu, wá abí buo mu bæe, buɔmedékléá ɔbwéé amú owíe.

¹⁵ “Táme mú óó á, owíe dehen amu léyai mu iwíe amu, ɔlesankí ba wóyí. Olenya wíé pé ɔleha beti mu asúmpú amu, ɔki tóá banyá dínká kóba amusu. ¹⁶ Ogyankpapo léba bebláa mu ɔbéé, ‘Mí wíé, nanyá pónɔ dú tsía fú klé amutɔ.’ ¹⁷ Múú ɔlebláa osúmpú amu ɔbéé, ‘Fabwé ató. Osúmpú wankláán fúgyi. Iníá fawá ɔnɔkwali itó túkúrííbi áñfi iwi sɔ á, nópɔ awúlu idú wá fú ibitɔ, féki músú.’ ¹⁸ Onyɔɔsi léba bebláa mu ɔbéé, ‘Mí wíé, nanyá pónɔ anu tsía fú klé amutɔ.’ ¹⁹ Owíe amu lébláa mu ɔbéé, ‘Fú é féki awúlu anusu.’

²⁰ “ɔbambá é léba bebláa mu ɔbéé, ‘Mí wíé, fú sika ámu ni. Neda mú wá dúkubi ɔnó yáí. ²¹ Nyin fu. Nde fú ifú nya, tsúfé fú asún bu ɔnlɔ. Futotsú ató ɔtínéá fómɔpu tɔtɔ yáí, fútɔkpótí ató é ɔtínéá fómɔdu tɔtɔ.’ ²² Mu wie amu lébláa mu ɔbéé, ‘Osúmpú laláhe. Fú ɔnótó asún nópɔgyi fu asún. Yéé fuyin áñfi mí asún ihíe bu ɔnlɔ, ntotsú ató ɔtínéá mmɔpu tɔtɔ tswi,

kpótí ató òtínéá mmodu tǎto a? ²³ Mú ntogyi sù fómǎpǎ mí kóba amu yótswi sika òyaíkpa. Fékí ní neyínkí ba a, nǎyǎhǎ mǎa mósú abí?

²⁴ “Inu owíe amu lébláa ahá ání bubu inu òbéé, ‘Mliswu osúmpǎ anfi kóba amu ha òmǎmǎmǎ ólenya idú ámu.’ ²⁵ Táme ahá ámu bebláa mu beé, ‘Nanáin, òbu pǎǎnu dú dodo o!’ ²⁶ Owíe amu lébláa amú òbéé, ‘Nde mli bláa mbéé, òhá ání odekléá obónu mí atosunáhé amu asi á, Bulu òbǎpǎ iku tsía mótó há mu. Táme òhá ání omedékléá obónu mí atosunáhé amu asi á, Bulu òbǎswí mu kpalobí ámú alabí ámu kóráá. ²⁷ Séi á, mlikpa ahá ámú ò bǎkǎsú líi mísú beé mmágyi iwíe amu ba, amlibǎmǎmǎmǎ amú mí ansító nfi!’ ”

Bǎhǎ Yesu Fé Owíe Yerusalem

(Mateo 21:1-11; Marko 11:1-11; Yohane 12:12-19)

²⁸ Yesu léha amú yébi anfi tá á, òlǎtsun gyankpá pǎ òyó Yerusalem. ²⁹ Òlǎta Betfage mǎa Betania awúluá idin Nfǎ-nyíbu* ámusu wie tá á, òlǎwa mu akasípú abanyó gyankpá, ³⁰ bláa amú òbéé, “Mliyo wúlu anfi ida mli ansító ánfisú. Ní mlowíé wúlu ònǎ á, mlówun afrímú kánáhe òku da òfétó, òhaa mǎkótsíá musu ki. Mlisanki mu ba mi. ³¹ Ní òku òfíté mli òbéé, ‘Ntogyi sù mli dé mu sankí?’ á, mlibla mu mlíaa, ‘Ani Wíe dé mu hián.’ ”

³² Akasípú abanyó ámu bǎyówun afrímú kánáhe ámu fé alíá Yesu lébláa amú. ³³ Bréá bude mu sankí á, mu awíe befíté amú beé, “Ntogyi sù mli dé mu sankí?”

³⁴ Bele mú ònǎ beé, “Ani Wíe dé mu hián.” ³⁵ Besi bekpá afrímú kánáhe amu ba Yesu, beyaí amú atati

* **19:29** Nfǎ-nyíbu igyi obubwí kǎá ibu mantáa Yerusalem, butetí mú Olifbu.

dínká m̄osu, tsú Yesu bian m̄osu. ³⁶ Bréá Yesu tsie m̄osu oyó á, ahá ám̄u b̄ekpa amó atati yáí tswi okpat̄o, olenatí m̄ósú t̄sun.

³⁷ Bréá Yesu lówa Nf̄o-nyíbu ám̄u kplí oyó Yerusalem wúlut̄o b̄i a, m̄u abúop̄u am̄u f̄éé b̄atswi opé kánfú Bulu kóklókú, ofúla amóú ab̄owe, bowun am̄u f̄éé su. ³⁸ B̄ee, “Bulu oyúla owíe anfi abá m̄u dátó anfi! Iwilwii bu osósó. Numnyam ibwéé Bulu klé osósósó inu.”

³⁹ Farisif̄o ak̄u b̄ub̄u od̄am am̄ut̄o. Inu bebláa Yesu b̄ee, “Osunápó, ka f̄ó abúop̄u anfi itin!”

⁴⁰ Yesu lébláa amó ab̄éé, “Nde m̄li bláa mb̄éé, ní ahá anfi behíé kpá onó bun kóráá á, abwi anfi bókpl̄un kanfú Bulu.”

Yesu Lósú Yerusalem Su

⁴¹ Bréá Yesu léta Yerusalem wie tá, olowun wúlu am̄u sísí á, olosu ha mó. ⁴² Ab̄éé, “Yerusalemf̄o, tek̄i ilehián aní ml̄éb̄i t̄óá it̄op̄u iwilwii ba nde, tám̄e m̄limétálí b̄i mó. ⁴³ Bré ku íbá, m̄li alupó békafia m̄li abuntii, pwé okpó wá m̄li, sá m̄li tin okpagyíokpasu. ⁴⁴ B̄éhi wúlu anfi p̄ó mótó atsiápó. B̄uméesi íbwi k̄ule dínká mó bású, tsúf̄é m̄limébi bréá Bulu léba m̄li nkpa ohókpa!”

Ibíá Agyípó Gyáa Le Bulu Otswékpa Wunsinésó

(Mateo 21:12-17; Marko 11:15-19; Yohane 2:13-22)

⁴⁵ Bréá Yesu lówie Yerusalem a, ab̄oyó Bulu otswékpa wunsinésó. Olenya wíé inu alí, ab̄owa íbíá agyípó gyáa b̄i. ⁴⁶ Olenbláa amó ab̄éé, “B̄owanlín wá Bulu asón am̄ut̄o b̄ee, ‘B̄éti mí otswékpa b̄ee, mpái ab̄okpá.’ Tám̄e m̄liapó inu mlí awikplu ohaínkpá.”

⁴⁷ Oletsiá súná ató Bulu otswékpa inu ekek-egyíeke. Bulu igyí ahapó dehen, Mose mbla

asunápo pú Yudafo ahande amv bodunká okpa ání bótson mósú mó mv. ⁴⁸ Táme bumenya, tsúfé ahá ámv féé bubuo mv asv n blíhé.

20

Yesu Túmi Iwí Asv n Fitéhé
(Mateo 21:23-27; Marko 11:27-33)

¹ Èké okv Yesu bv Bulu otswékpá wunsínésú inv oðe Bulu asv n wankláán ámv okan da, oðe ató suná. Inv Bulu igyí ahapó dehen, Mose mbala asunápo pú Yudafo ahande beba botv mv. ² Befité mv bee, “Ma léha fú okpa fóde ntobí ánfí bwe? Ma léha fú túmi?”

³ Yesu léle mú onó obéé, “Mí é nfité mli asv n kua kule. ⁴ Bulu wá Asú Obopú Yohane lénya túmi póbó ahá asú lóó, ntéé nyankpusa? Mlibla mv.”

⁵ Amó wulewule boyo asv n ánfito bee, “Ní ablí aniaa itsú Bulu wá á, obéfité aní obéé, mú ntogyi sù animóhó mv gyi? ⁶ Ní ablí aniaa nyankpusa wá é á, oðom anfi béda aní abwi mó, tsúfé bohogyi ání Bulu onósú otópú Yohane gyí.” ⁷ Mú sv bele mú onó bee, “Ohwée! Animéyín otínéá olenya mv túmi tsú.”

⁸ Yesu lébláa amó obéé, “Mómú mí é mméébláa mli túmi oduá ndepubwé ntobí ánfí.”

Apafó Laláhe Akv
(Mateo 21:33-46; Marko 12:1-12)

⁹ Inv Yesu létrá ha amó yébi obéé, “Odotopv okv lódo wáin ndo, otópv ndo ámv wá apafó ibito, tú okpa yó omá koto yétsiá inv nfi-nfi. ¹⁰ Bréá wáin-abí ámv kpótibi lófon a, otowa mv osúmpú apafó ámv wá obéé, oyóhó mv ogyíkpá ba mv. Táme apafó ámv beba obí ámv, gya mv sísí ibikpan. ¹¹ Odotopv amv lélawá mv osúmpú nyosasi amó wá. Apafó ámv beba mv, sópa mv, gya mv é sísí ibikpan. ¹² Oletrá lawá

ɔba saási. Apafɔ ámu bepilán mu, gya mu lé ndɔ ámutɔ. ¹³ Mú ndɔ mu wie amu léblí ɔbéε, ‘Nkálí kórará nóbwe? Nɔwa mí onutó mí bí ɔdwepó amú wá. Fialí bóbu mu mú.’ ¹⁴ Táme bréá apafɔ ámu bowun mu bi ámu sísí á, bebláa aba beε, ‘Ɔni obégyi mu si ató ní. Mliha amɔ mu, méní ndɔ ámu ibémli aní klé.’ ¹⁵ Inu bekitá mu, bitía mu dáli ndɔ ámutɔ yómɔ mu.

“Ntɔ mlilahogyi mliha ndɔ mu wie amu ɔóbwe apafɔ ánti? ¹⁶ Ɔbéba bɔmɔ amú, pɔ ndɔ ámu wá apafɔ bámbá ibitɔ.”

Bréá ahá ámu bonu asón ánti á, beblí beε, “Iní mú itsúun aníso!”

¹⁷ Yesu léki amú ansító díín, ɔlefíté amú ɔbéε, “Bulu asón ánti así mé? ‘Ibwi ámúú obu ayípu bekiná ámu lébemli okonkísóbwi ní.’

¹⁸ Ɔhagyíɔha aní ɔledida ibwi ámuvo obébiabía blúblúblúblú. Ní ibwi ámu isúnkí dá ɔkusú é á, ibókwe mu fikófíkáfikó fé nfúó.”

Lampóoka

(Mateo 22:15-22; Marko 12:13-17)

¹⁹ Ilɔwankí Mose mbla asunápú pɔ Bulu igyí ahapú amu aní amú iwí yébi alahá. Inu bekleá békitá mu, táme benya ahá ámu ifú. ²⁰ Mú su bodunká ɔkpa aní bótsun músó kítá Yesu. Inu bele ahá beε bupína bwe iwí fé aha wankláán, abote mu kí beε bónu asuanku tsú mu ɔnó, méní hélí músó kítá mu ya ɔmású ogyípú. Mubúvú túmi gyi mu asón. ²¹ Yesu atépu amu befité mu beε, “Os-unápú, aniyin aní ɔnɔkwali pu fuyi, fútosúná mú é. Futamakí ɔhaa ansító. Mboún fútosúná Bulu ɔkpa ámu ɔnɔkwali su. ²² Afíte fú! Aní mbla leha ɔkpa aní

akáa lampóo ha Roma owíe dehen Kaesare, ntée animáka?”

²³ Táme Yesu lówun amó agywun. Mú su òlebláa amó òbée, ²⁴ “Mlupu kóba amu ku ba mí anki.” Bəpuba mu. Mú òlefíté amó òbée, “Ma nwun pó mu idá dín mósó?”

Béle mú ònó bεε, “Kaesare.”

²⁵ Mú òlebláa amó òbée, “Mómú mlupu t́á igyi Kaesare klé ha Kaesare, amlupu móá igyi Bulu klé é ha Bulu.”

²⁶ Mú su bumetalí líi Yesu asun blíhé anfisun kítá mu ahá ámu ansító. Ònó é lobwie amó, bumetalí trá bwíí ònó.

*Kusú Tsú Afúlitó Iwí Asun Fitéhé
(Mateo 22:23-33; Marko 12:18-27)*

²⁷ Sadukifó ɔpasua boteblí bεε, kusú tsú afúlitó ma inu. Amótó aku beba Yesu wá, ²⁸ befité mu bεε, “Osunápó, Mose lówanlín tswi aní òbée, ‘Ní ɔku muva mu ka buɔkwíí asa olowu sí mu ka ámu a, mu pio otsú mu ka ámu tsia, féki ɔkwu ha owupó ámu.’” ²⁹ Oyin ɔkule abí abasiénó aku betsiá. Amótó ogyankpapu létsiá ɔká, táme ɔɔkwíí asa olowu.

³⁰ Mu gyama lótsu ɔsurapuka amu tsia, táme mu é ɔɔkwíí. ³¹ Ɔsaasi é lótsu ɔtsi ámu tsia. Mu é ɔɔkwíí. Alu yótu osienósí amu. Amótó ɔkuku mókwíí asa olowu. ³² Ɔma-ɔma a, ɔsurapu amu é lóbowu. ³³ Afúli ɔkusúké a, amótó ɔmɔmu ɔbóbwe mu kulu? Tsúfé amó abasiénó ámu féé betsiá mu.”

³⁴ Mú Yesu léle mú ònó òbée, “Ɔyí ánfító ahá t́etsiá aká móa akúlu. ³⁵ Táme iméeba alí bré ámuó íbá ámuɔ. Ahá ámuó bɔfon aní bókusó tsú afúlitó, tsia nkpa ɔyí ámuó íbéba amuɔ ámu mó buméetsiá akúlu, buméetsiá aká. ³⁶ Bumeétrá wu, tsúfé bóbwe fé Bulu-abəpu. Bulu ahá bugyi, tsúfé

bakósú tsú afúlitó. ³⁷ Aní náin Mose kóráá lówanlín ató tsú afúlikusú iwí. Tsúfě olówanlín òbée, eke ámú olowun oyíbi kú de ogyá tsií, táme imeđéhóo amú a, òletí Bulu òbée, ‘Abraham mva Isak pú Yakob Bulu.’ ³⁸ Megyí awupó Bulu ógyi, akiankpaw Bulu ógyi, tsúfě mú ansító mú á, amó fěé bobu nkpa.”

³⁹ Inu Mose mbla asunápó amú aku beblí bee, “Osunápó, fabí lé mú onó!” ⁴⁰ Mú su amótó okokukú métrá wa klón fité mva asvansu.

Ma Gyí Kristo Amú?

(Mateo 22:41-46; Marko 12:35-37)

⁴¹ Inu Yesu léfité mbla asunápó amú òbée, “Nkálí òbwe asa ahá bee, Owíe Dawid mva na gyí Kristo amú? ⁴² Tsúfě owíe Dawid onutó léblí Israelfó òb amúto òbée,

‘Aní Wíe Bulu lébláa mí Wíe òbée,

Tsia mí gyapísu,

⁴³ yófun bréá nópú fú alupú bwé fú ayabi oyíkpa.’

⁴⁴ Owíe Dawid létí Kristo amú òbée, mva wie. Mú nkálí su òtráa ogyi mva na?”

Mose Mbla Asunápó Tsiátó

(Mateo 23:1-36; Marko 12:38-40)

⁴⁵ Inu òlebláa mva akasípó ahá ámú ansító òbée, ⁴⁶ “Mhíkí Mose mbla asunápó anfi wankláán. Butekle ligá wa náí kí. Butekle bee ahá bobún ha amú itsiá dunsu. Otsiákpá yilé butekle tsiá Yudafo ofiakpa pú nke ogyíkpa. ⁴⁷ Butəswíí asurapú amú wóyí, butepina bə mpái títíntín ahátə póbun amú lalahesu. Bulu òbébutí amú isu kínkínkín!”

21

Ɔsurapu Ɔku Tswitswi (Marko 12:41-44)

¹ Bréá Yesu tsie mantáa tswitswi dáka ámu Bulu ɔtswékpa inu á, olowun alíá ahá ání amú ɔbɔtɔ bu odwin buɔɛpu kóba akpɔnkpɔnti bɔwa dáka ámɔtɔ. ² Inu ɔsurapu ohiáni ɔku é lɔpu mu kóba ana bɔwa mótɔ. ³ Múú Yesu lébli ɔbéé, “Ɔnɔkwali nde mli bláa, tswitswiá ɔsurapu anfi, ɔma tɔtɔ anfi lawá á, ɔɔɔn ɔhagyíɔha klé. ⁴ Tsúfé atráhe amu féé á, amú kóba tsɔtsɔtsɔ balé kpalobí tsú bɔwa. Táme ɔsurapu anfi mú íniá ɔma tɔtɔ su tɔá ɔbu féé alapú bɔwa á.”

Bulu Ɔtswékpa Amu Bwie (Mateo 24:1-2; Marko 13:1-2)

⁵ Yesu akasípú aku buɔɔtɔí tsú alíá bɔpu abwi ání ɔbu bíá yi Bulu ɔtswékpa amu, pú atokiehé wankláán lá mótɔ. Táme Yesu lébláa amú ɔbéé, ⁶ “Bré ku ɔbá, bóbwie mú féé bun. ɔbwi kule kóráá méesian ɔnka mú bású.”

Iwɔsin Múa Ɔkplán (Mateo 24:3-14; Marko 13:3-13)

⁷ Múú mu akasípú amu befité mu beɛ, “Osunápú, bré mɔmɔtɔ íni féé béba? Osúna mɔmu abɔpɔbíá bré ámu ɔlafɔn?”

⁸ Inu Yesu lébláa amú ɔbéé, “Mliki wankláán, méni ɔhaa méemlé mli. Tsúfé ahá tsɔtsɔtsɔ bɔpu mí dá ba beɛ, amúgyí Kristo amu ni. Mú bré ɔlafɔn ta, táme mli mábuo amú. ⁹ Ní mlonúá ɔsá múa kpokiti ladá á, opúni mátsíí mli. Tsúfé ilehián ání íni aná bégyankpá bá, táme ɔyí ɔnómɔké ɔméesba inuɔnu.”

¹⁰ Inu ɔlebláa amú ɔbéé, “Ɔmá bókɔ aba. Awíe bókusú líí abasu. ¹¹ Ɔsolúu ɔbékɔnkí ntíné-ntíné.

Akón móa ðo tsánkíhé é béba ntíné-ntíné. Ntobíá ihíé bu ifú pò osúna akpɔ̀kpɔ̀nti béba tsú ɔ̀sósó. ¹² Táme asa mó fээ́ béba a, békítá mli, béhie dínká mliṣu, pò mli ya Yudafo ofiakpa yégyi mli asón, wá mli obu. Mí su békpa mli ya awíe pò ɔ̀másó agyípó ansító. ¹³ Ini ɔ̀béha mli ɔ̀kpa mlétalí gyi mí iwí adánsíe súná amó ní. ¹⁴ Táme mli máhan mli iwí susúu alá mléle iwí ɔ̀nó. ¹⁵ Tsúfээ́ néha mli nyánsa móa ɔ̀nɔ̀wanki, mli anyabá ámɔ̀tɔ ɔ̀kɔ̀kɔ̀ méetalí gyi mli nwéen. ¹⁶ Mli akwíyú, mli apíó, mli wóyító ahá pò mli anyawíe kóráá béle mli há, bómɔ̀ mli tɔ̀ aku. ¹⁷ Mí su ahá fээ́ bólu mli. ¹⁸ Táme mli nwunṣu-imi kɔ̀le kóráá móɔ̀fwí. ¹⁹ Ní mletalí líi kínkín á, mlénya nkpa ání itamatá.

*Yerusalem Bwie Iwí Asón Blí
(Mateo 24:15-21; Marko 13:14-19)*

²⁰ “Ní mlowun ání isá akɔ̀pó bakáfia Yerusalem wúlu a, mli bíá wúlu amu íbá obwiekpá. ²¹ Mómó ahá ání bɔ̀bɔ̀ Yudea ɔ̀mátó bɔ̀sríi yɔ̀ abɔ̀ṣu. Ahá ání bɔ̀bɔ̀ Yerusalem wúlutɔ̀ bɔ̀dálí. Amóá bɔ̀ma wúlu amɔ̀tɔ é bɔ̀máýinkí ba. ²² Tsúfээ́ alí nke ámu íbóbwe Israelfo íṣubítí nke fé alá Bulu ɔ̀nósú atóipó amu bɔ̀wanlín tswí. ²³ Amenyapó pò abí ayín ání bɔ̀pia abí bɔ̀bwe alí bré ámɔ̀tɔ, bɔ̀gyówí ní. Tsúfээ́ asun wunhe amu ɔ̀nó bówa ɔ̀nlín. Ikplán kpɔ̀kpɔ̀nti béba ɔ̀solóṣu, íṣubítí kpɔ̀kpɔ̀nti é íbéba mósó atsiápósu. ²⁴ Amótó aku bésin ɔ̀dayí ɔ̀nó. Békítá amó aku é ndoun ya ɔ̀má-ɔ̀mátó. Yerusalem wúlu bétsiá ɔ̀má bámbásófo asi, alí yófun bréá amó ɔ̀má ámu asitsiábí lamó ɔ̀nó.

*Nyankpɔ̀sa-Mv-Bi Ámu Ibábi
(Mateo 24:29-31; Marko 13:24-27)*

25 “Bówun osúna owí, ɔtsra pú ntsrakpabisu. Ɔpu béda ifúsó. Ɔsolósu atsiápó bénya ifú, bóméebi t́á bubwéé. 26 Nwulótáa ḿa mótó ató f́éé b́ekpinkí. Ḿo su ahá bénya ifú, t́in ńé t́á ideb́a su. 27 Alí bré ám̀t̀o á, ɔhagyíɔha obówun ání mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí napó túmi ḿa numnyam kp̀ɔ̀nkp̀ɔ̀ntí m̀bu nwulótáat̀o tsú ɔsúsú neb́a. 28 Ní ntobí ánfí ide mósó ỳo á, mlíkusu lu, amlitsu ansí f̀o a ki, tsúf́é mli nkpahóbí lafon.”

Ɔyí Ɔnóm̀o Iwí Osúna

(Mateo 24:32-35; Marko 13:28-31)

29 Yesu léha amó yébi ɔbéé, “Mlíp̀kí p̀ɔ̀nt̀o ḿa nyí atráhe. 30 Ní ide ate p̀ɔ̀p̀we le á, mlítowun mó, bí ání awikpan bré lafon ta. 31 Alí kén, ní mlowun ání ntobí ánfí f́éé ide mótó bá a, mlibí ání Bulu iwíegýí ámu ilawíé wóyí t́a.

32 “Ɔǹɔ̀kwali nde mli bláa. Ndemba-abí ánfí f́éé bumóowu t́a, asa íní f́éé b́éba mótó. 33 Ɔsú ḿa así f́éé b́ótsun, táme mí asun blíhé ḿóɔtsun ekekεεεε.

Iwísvda

34 “Ml̀kí wankláán, méní opotsuawa, ntábu pú ɔyító ató ɔmagyáa méegyi mli agywunusu, méní mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí ɔbáke amu méebekítá mli fé yibi. 35 Tsúf́é ibéba ɔyító ahá f́éésó. 36 Iní su mliɔyo, amlib́o mpái, méní mlénya ɔwunlín tálí tsun ofúla amu f́éétó, belí mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí ansító.”

37 Nke ám̀t̀o á, Yesu létsiá yósuná ató Bulu ɔtswékpa inu ɔpa. Onyé á, alanátí yó Nf̀o-nyíbu ám̀usu. 38 Ahá tsɔtsɔtsɔ but̀ɔ̀kúsó ba Ɔtswékpa inu b́ake, bonu mu asun blíhé.

22

Bekiklì Yesu Nwunsv

(Mateo 26:1-5; Marko 14:1-2; Yohane 11:45-53)

¹ Israelfɔ Bodobodo Mátúhénkε, igyi amósú Katsɔn Nkε ámv gyí íbá bɔfɔn. ² Bulu igyí ahapó dɛhɛn pú Mose mbɔla asunápó amv bodunká ɔkpa ání bótsɔn mósú kítá Yesu nǎíntɔ, mó mv, tsúfé bvdɛ ahá ámv ifú nya.

Yuda Iskariot Lótsulá Aní Ɔbéle Yesu Há

(Mateo 26:14-16; Marko 14:10-11)

³ Inv Ɔbɔnsám lówie Yuda Iskariot, ogyi Yesu akasípú dúanyɔ ámvɔɔ ɔkɔletɔ. ⁴ Mú sv ɔbɔyɔ Bulu igyí ahapó dɛhɛn pú Bulu ɔtswékpa agyópv dɛhɛn wá, bekítá agywɔn alíá ɔbéle Yesu há amó. ⁵ Ansí légyi amó. Mú sv bɔtsulá ání béka mv ikɔ. ⁶ Yuda lótsulá. Mú sv olodunká ɔkpa ání ɔbótsɔn mósú híéé lé Yesu há amó, bréá ahá tsɔtsɔɔtsɔ ámv buma inv.

Katsɔn Atogyihε Gyí

(Mateo 26:17-19; Marko 14:12-21; Yohane 13:21-30)

⁷ Bodobodo Mátúhénkε ámvɔɔ ekéá bɔtɔmó Israelfɔsv Katsɔn Nkε akúfa lɔfɔn. ⁸ Yesu lówa Petro mva Yohane ɔbéé, bɔyóbwε Israelfɔsv Katsɔn atogyihε amv yai ha amó.

⁹ Petro mva Yohane bɛfité mv bεε, “Ani Wíé, nkónv ayóbwε mύ yai?”

¹⁰ Múv ɔlebláa amó ɔbéé, “Ní mlowié wúlu ɔnó á, mléfiá oyin ɔkúá ɔsv ntsu-ɔlɔ. Mlɔbuo mv yɔ wóyítɔ. ¹¹ Mlowié á, mlɔfite wóyí mv wie amv mlíaa, ‘Osunápó ɔbéé, afíte fú, nkónv afɔɔ ɔswíkpá bv, ání mía mí akasípú abéba begyi Katsɔn atogyihε amv?’ ¹² Obósuná mlɔ abansórv yílé kúá balá mótɔ yái. Mlɔbwε ató ámv yai inv.”

13 Petro muva Yohane bɔpu ɔkra. Boyɔwun tɔgyítɔ alɪ á múú Yesu lébláa amó ámu pépéépé, bɔbwe Katsun atogyihe amu yáí unu.

Yesu Ntópwe Atogyihe Tráhe

(Mateo 26:26-30; Marko 14:22-26; 1 Korintofɔ 11:23-25)

14 Ató ámu gyibi lɔfun, Yesu muva mu sumbí ayɔpú beba betsiá ɔpónú ámu asi. 15 Yesu lébláa amó ɔbéé, “Nhié ndeklé mbéé, mía mlɪnyɔ abégyi Katsun Nketɔ atogyihe anfi asa mí anwun iwɪɔsin. 16 Tsúfé nde mli bláa mbéé, mméetrá gyi mú ekekεεke yɔfun ekéá itó amóú atogyihe anfi ulí há ámu laba mótó Bulu iwíegyí amutɔ.”

17 Inu olotsu ntá-ewe, dá Bulu ipán, ɔlebláa amó ɔbéé, “Mliɔ amlɪnu ha aba. 18 Tsúfé nde mli bláa mbéé, mméetrá nu wáin-abí ntá ánti ekekεεke yɔfun bréá Bulu iwíegyí ámu íbéba.”

19 Inu ɔlele bodobodo ipín, ɔleda Bulu ipán, bíábía mótó púhá amú, blí ɔbéé, “Mí ɔyulóá mli sv nasí há ní. Mlɪtsia bwe ínɪ pukain mísú.” 20 Alɪ kén, bréá begyi ató ámu tá á, olotsu ntá-ewe ámu há amú, blí ɔbéé, “Ntá-ewe ánti gyí Bulu ntam pɔpwe ání nétseí mí obugya wólí púsí músú há mli ní.

21 “Iníá ndeblí á, mía ɔhá amóú ɔbéle mí há ámu íbɪ da ɔlepε ɔkuletɔ. 22 Mí, Nyankpɔsa-Mu-Bi ánti nówu fé alíá Bulu léhie yáí, táme ɔhá amóú ɔbéle mí há ámu ɔgyówi.”

23 Inu befi asi bude aba fité beε, “Ngya anitɔ ma ɔbóbwe ínɪ?”

Ma ɔbóbwe ɔhandε?

24 Nwéengyi léba sumbí ayɔpú amutɔ, amótɔ ɔmuá ɔbóbwe ɔhandε sv. 25 Yesu lébláa amó ɔbéé, “ɔmátɔfɔ

awíe bubu túmi amú ahásu. Ahá ámu botetí amú ahande bee, ‘Buale agyípó.’ ²⁶ Táme mlitò mọ́ á, umába ali. Ọ́há ání odekléá ọ́bóbwẹ mlitò ọ́hande ọ́bwée mu iwí ọ́tráhe. Ọ́há ání odeklé ọ́bée, móbwẹ mli nkpa ogyápu é ọ́bwée mu iwí fẹ́ osúmpọ́. ²⁷ Ma dón mu ba? Ọ́há ání otsie ọ́pónúasi lóó, ntée ọ́há ání odesúm ọ́pónú ámu asi? Megyi ọ́há ámúbú otsie mọ́ asi ámu dón? Táme mbu mlitò fẹ́ osúmpọ́.

²⁸ “Mlilówa klon buo mi mí isóki fẹ́étó ni. ²⁹ Ali ámúbú mí Sí layáí mí owíe amu a, alí mí é nde mli yaí ní, ³⁰ ménì mlétsiá mí ọ́pónúasi, gyi ató, nú ntá mí iwíe ogyíkpa iwu. Mlétsiá awíe mbíású, gyi Israel abusuan dúanyo ámu asón.”

Petro Ọ́bóswí Ọ́bée Mvmeyin Yesu

(Mateo 26:31-35; Marko 14:27-31; Yohane 13:36-38)

³¹ Yesu lébláa Simon Petro ọ́bée, “Simon, Simon! Ki, Ọ́bunsám dé okpa kulí ọ́bée, obófuní mli fẹ́ ayó. ³² Táme nakókóli Bulu há fú mbée, fvmádida hógyito. Ní feyínkí ba mí wá á, wa fú aba ámu é ọ́wunlín.”

³³ Petro lébláa mu ọ́bée, “Mí Wíé natsúlá, ní obu igyi kóráá mía fonyo abédi. Ní lowu igyi é á, mía fonyo abówu.”

³⁴ Yesu lébláa mu ọ́bée, “Petro, nde fú bláa mbée, nde, asa bate ọ́bée ọ́nó á, fóswí pú ibi wá ogyá tse sa fẹ́e fomeyin mí.”

Iwiklí Aní Ibéba Ekekó

³⁵ Iwu Yesu léfité akasípọ́ amu ọ́bée, “Bréá nowa mli sumbí, mlimédé sika akente, mlimédé akpankogyo ntée ntokuta nyọọsi a, toku lehián mli?”

Bele mọ́ ọ́nó bee, “Ekekeeke! Toto mehián ani.”

³⁶ Múú òlebláa amú òbée, “Táme séi mú á, fúá fúbu sika kente, ntée akpankogyo a, tsu kita. Ní mlúto òku má òdayí ıya anyo á, òfé mu tati puho ku! ³⁷ Tsúfé ilehián ání mí ıwi asón ámúú ıbu Bulu ason wanlínhéto ámu ıbéba mútót. Bawanlín bee, ‘Bekla mu wá lakpan abwepótót.’ Tsúfé asón ámúú bawanlín tsú mí ıwi ámu ıbá lafon ta.”

³⁸ Akasípú amu bebláa mu bee, “Anı Wıe, ki, ndayí anyo ní.”

Múú Yesu lébláa amú òbée, “Itsò.”

Mpáıbo Nfò-nyıbusu

(Mateo 26:36-46; Marko 14:32-42)

³⁹ Yesu lédalı wúluto yó Nfò-nyıbu ámusu, fé aliá otetsiá yó ınu yái. Mu akasípú é bobuo mu. ⁴⁰ Bréá bowie ınu á, òlebláa amú òbée, “Mlıkokoli Bulu, ménı mlımóowie isókıto.”

⁴¹ Múú òledalı amótót yó nkpa kpalobí fé nfi múa nfi, yéda akpawunu bó mpái òbée, ⁴² “Mı Sí, ní fótsulá á, ha ntá-ewe ánfı* ıtsun mısu. Táme megyí tóá ndeklé, múa fodeklé ıbá mútót.” ⁴³ ınu Bulu-òbopu lótsu osúsú bá bele ıwi owan súná mu, wá mu owonlín. ⁴⁴ Asón ihíé de mu háan. Mó su òòbò mpái kínkínkín. ıleha mu apípi lemlı fé obugya, ıdetın da osulótó ta-ta-ta.

⁴⁵ Bréá òòkusú tsú mpái ámu òòkpa, yínkı ba akasípú amu wá á, olowun ání buđedıdı. Awıreho de amú. Mó su ıwi lawú amú. ⁴⁶ Múú òlefıté amú òbée, “Ntogyi só mlıdédıdı? Mlıkusı amlıkokoli Bulu, ménı mlımóowie isókıto.”

Yesu Kıtá

(Mateo 26:47-56; Marko 14:43-50; Yohane 18:1-11)

* **22:42** Ntá-ewe ánfı igyi ıwıosın ání Yesu obówun.

⁴⁷ Yesu ɔnó mesi, ɔɔm bowotií amósó. Akasípó dúanyɔ ámuɔ ɔkoleá botetí mu Yuda gyá amó nkpá. Inu ɔlenatí tó Yesu ɔbéε, amulata mu puta, ⁴⁸ táme Yesu léfité mu ɔbéε, “Yuda, latá félatá mí, Nyankpɔsa-Mu-Bi ánfɪ pútá, pólé mí há?”

⁴⁹ Akasípó amúú buɔu Yesu wá ámu bowun tóá ɪbá. Mú su bεfité Yesu bεε, “Akóɔ amú? Anɪbu ndayí.” ⁵⁰ Inu amótó ɔkuε lótswi mu ɔdayí kpá Bulu igyí ɔhapú dεhen osúmpú ɔku gyɔpɪ-ɪsu lé.

⁵¹ Yesu lébláa ɔkasípó amu ɔbéε, “Mábwe! Isii mɪ ɔka!” Inu ɔɔpɔ ɪbi da osúmpú amu ɪsu ámu, ɪleyinkí tsá.

⁵² Múú Yesu léfité Bulu igyí ahapú dεhen, Bulu ɔtswékpa agyópɔ ahandε pú Yudaɔ ahandε amúú bεba mu ɔkitákpá amu ɔbéε, “Ogyo otswapú ngyi, só mlɪlatsú nkpotí pú ndayí mlebá mí ɔkitákpá?” ⁵³ Ntsie mɪ wá Bulu ɔtswékpa wunsɪnésó ekek-egyíeke, mlɪmópɔ ɪbi da mɪ ekekεεke. Táme mɪ bré ní, oklún túmɪ dé iwíε gyí.”

Petro Lóswú Ɔbéε Mɪmeyín Yesu

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marko 14:53-54, 66-72; Yohane 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Inu ahá ámu bekitá Yesu, kpá mu ya Bulu igyí ɔhapú dεhen wóyító. Petro lépetí obuɔ amó ɔma tsútsúútsú. ⁵⁵ Táme bréá bosun agyabi wunsɪnésó inu, buɔsie mú asi á, Petro léyétsiá amú wá. ⁵⁶ Otsibi ɔkúá ogyi osúmpú inu lówun ání Petro tsie ogyá ámu asi, ɔleki mu díín, blí ɔbéε, “Oyin ánfɪ é buo Yesu!”

⁵⁷ Táme Petro lópɔ ɔnɔlɪ blí ɔbéε, “Ɔtsɪ, mmeyín mu ɔtɪnɛtɪnɛ!”

⁵⁸ ɪɔbwe kpalobí á, ɔha ɔku é lówun Petro, ɔlebláa Petro ɔbéε, “Fú é fóbɔ amútó.”

Támε Petro lébláa mu óbée, “Owíé, megyí mí ní!”

⁵⁹ Fέ dαnhwírι kulε αμα α, αha bambá é léba botsulá músú óbée, “Lélé, oyin ánfι é létsiá mu wá, tsúfế Galileayin ogyi.”

⁶⁰ Támε Petro léε mú αnó óbée, “Agya! Kι, mmeyín asón ánfι ιwι kuku.”

Petro αnó mesi, bate lóbαn. ⁶¹ Anι Wíε Yesu lédamlí kι Petro. Inu Petro lékain asón amóu anι Wíε lébláa mu óbée, “Fóswí tse sa fεε fumeyín mí asa bate óbée αnó onyeni.” ámusu. ⁶² Inu αedalι yó kpankpá híε yósu.

Yesu Ahinlá Bwe

(Mateo 26:67-68; Marko 14:65)

⁶³ Yesusu akípυ befi asι buδε mu ahinlá bwe, buδε mu da. ⁶⁴ Bαpu ató klí mu ansíbi, fíte mu beε, “Bulu αnósú αtáípú, maládá fú? Bla anι.” ⁶⁵ Bekpa mu asiabí, bláa mu nyányála.

Yudafα Asón Agyípó Ansító Lú

(Mateo 26:59-66; Marko 14:55-64; Yohane 18:19-24)

⁶⁶ Yudafα ahandε, Bulu igyí ahapó dehen pó Mose mbla asunápú amu befi αyι kehe nyanki-nyanki, bebitía Yesu belí amú ansító. ⁶⁷ Bebláa Yesu beε, “Ní fógýí Kristo, (αhá amóu Bulu ladá mu ofúli amu) α, bla anι.”

Yesu lébláa amó óbée, “Ní nebláa mli kóráá, mlimóohogyi. ⁶⁸ Ní nefité mli asvanku é á, mliméεε mú αnó. ⁶⁹ Támε tsú séi póya α, mí, Nyankpυsa-Mu-Bi ánfι nétsiá Bulu Otúmípu amu gyαpιsu.”

⁷⁰ Amó fέέ befité Yesu beε, “Mú su fógýí Bulu mu Bi ámu ni?”

Yesu lébláa amó óbée, “Ee, αnαkwahι amu mlilablí á.”

71 Inu befité aba beε, “Ntogyi só abétrá dunká adansifo bámbá? Mú anlanú tsú mu onutó onó á.”

23

Yesu Kpa Ya Pilato

(*Mateo 27:1-2, 11-14; Marko 15:1-5; Yohane 18:28-38*)

¹ Inu ahá á múú befia inu ámu bəksú kpá Yesu ya amású ogyípú Pilato. ² Beka asón dínká musu beε, “Anilawun ání oyin ánífi dé amá ánífito ahá yintá. Ɖde amú bláa abéε, bumátra ka lampóo há Roma owie dehen. Ɖdeblí é abéε, muɣyí Kristo, (ahá ání Bulu ladá mu ofúli amu), idesuná ání owie ogyi.”

³ Pilato léfité Yesu abéε, “Fúgyí Yudafó owie amu ni?”

Yesu léle mú onó abéε, “Ee, mú fablí á.”

⁴ Pilato lébláa Bulu igyí ahapú dehen pú adam amu abéε, “Mməkówun tsitsa kukoá oyin ánífi labwé.”

⁵ Táme amú mú bude mótó kótóo beε, “Ɖdepu mu atosunáhé tí itré múa ikó wá Yudea amá ánífito. Olefi mú asi tsú Galilea, alapó bowie nfi.”

Yesu Líi Herode Ansító

⁶ Bréá Pilato lónu asón ánífi á, ɔlefíté abéε, “Galileayin oyin ánífi gyí?” ⁷ Bréá ɔlebi ání Yesu otsú Galilea, otínéá owie Herode dé iwie gyí a, ɔleha bekpa mu ya Herode. Alí bré ámu to á, Herode bu Yerusalem wúluto inu. ⁸ Bréá owie Herode lówun Yesu a, ansí lehie gyi mu. Tsúfé olodunká ání obówun mu dodoodo, mu iwí asón ání alanú su. Odeklé ání Yesu abwéε osúna ku suna mu. ⁹ Mú su ɔlefíté Yesu asón tsətsəotso, táme Yesu méle kuku onó. ¹⁰ Bulu igyí ahapú dehen amu pú Mose mbla asunápó amu bolú inu, bodekplón ka asón dínká

musu. ¹¹ Owíe Herode muva mu isá akapó ámu é bɔsupáa mu, bwé mu ahinlá. Bapu srikí ligá ku wá mu, beyinkía mu ya Pilato. ¹² Owíe Herode muva Pilato bemlí anyawíe tsú eke ámu. Teki amó nsiné uma ale yáí.

Yesu Lowu Ipón Ha

(Mateo 27:15-26; Marko 15:6-15; Yohane 18:39-19:16)

¹³ Pilato létí Bulu igyí ahapó dehen, Yudafɔ ahande pɔ ɔmá ámu féé befia. ¹⁴ Múó ɔlebláa amó ɔbéé, “Mlilékpá oyin ánfí ba mi mlíaa, ɔde ɔmá ámu agywun yintá. Nafité mu ɔnótó asún mli ansító, nawun ání asún ámúó mliléka dínká musu ámu uma mótó. ¹⁵ Owíe Herode é lawun mú alí. Mú sù alayinkía mu sísí aní ní. Oyín ánfí mókóbwé tɔtɔá bómɔ mu. ¹⁶ Iní su néha bépítí mu ató, mí ansi mu ɔnatí.”

¹⁷⁻¹⁸ Inu ɔdɔm amu féé bɔkplón blí beé, “Le mu inu, afusi Baraba ha aní!”* ¹⁹ (Baraba anfi da obu, tsúfé ɔɔkɔsú líí wúlu amusu, ɔɔmɔ ɔha é mótó.)

²⁰ Pilato lékléá obési Yesu. Mú su ɔletrá tɔí kplá ɔdɔm amu. ²¹ Táme bɔkplón kóklókúú bláa mu beé, “Da mu manta oyikpalíhesu! Da mu manta oyikpalíhesu!”

²² Pilato lébláa amó otse saasi ɔbéé, “Tsitsa mɔmu alabwé? Mmákówwun tɔá alabwé, sù néha bómɔ mu. Néha abupiti mu ató, ɔnatí.”

²³ Táme bobu músú bodekplón kóklókúú beé, ɔháa abuda mu manta oyikpalíhesu. Inu bɔdun mu ɔnólí.

²⁴ Mú su Pilato lóbwe dínká tó ámúó bodedunká

* **23:17-18** Mótó yée 17 bu nwołó dada amu akotɔ: Katsɔn Nke kugyíkɔtɔ á, lehián ání Pilato obési obu ɔdípó ɔkɔle ání Yudafɔ ámu bodeklé há amó.

ámwsv. ²⁵ Olesi oyin ámwú òlòkwsú líí òmá ámwsv, mó òha mótó sù òda obu ámw, olesi Yesu há mw isá akòpú òbée búbwée mw alá ahá ámw búdeklé.

Yesu Da Mántá Oyikpalíhesv

(*Mateo 27:32-44; Marko 15:21-32; Yohane 19:17-27*)

²⁶ Bréá bekpa Yesu báyó á, befia Kireneyin òkwá bútetí mw Simon. Otsú abúasi. Isá akòpú ámw beka mw híe beε òsóra oyikpalíhe amv buo Yesu.

²⁷ Òdám bobuo Yesu. Atsiá búbu amótó búpu amó anyópu, búhíe búdesú ha Yesu. ²⁸ Yesu lédamlí, òlebláa amó òbée, “Yerusalemfo atsi, mlímásu mi. Mlísu mli iwí pú mli abí. ²⁹ Tsúfée nke kv ibá mléblí mlíaa, ‘Bulu layúlá atsiá búmòkókwwí ki, obí mókódí amó opúnitò ki, obí mókúnyópó amó é ki.’ ³⁰ Alí bré ámwto á, ahá bébláa abv beε, ‘Mlúbwie bun anísv. Nkúku, mlípula aní.’ ³¹ Tsúfée ní búde oyi búbwε ogyá wa alá á, nkálí búbwε oyi wólíhe?”†

³² Isá akòpú ámw bekpa lalahε abwεpú abanyó é mántá Yesusv, báyómò amó. ³³ Bréá bowie òtínεkwá bútetí ínv “Nwun Okokobi” a, beða Yesu mántá oyikpalíhesv. Beða amó abanyó ámw é mántá nyikpalíhesv. Òkule bv Yesu gyòpísv, òkule é bv mw búnasv. ³⁴ Ínv Yesu léblí òbée, “Mí Sí, sikie amó, tsúfée búmeyín tóá búdebwε.”‡

Isá akòpú ámw bútswí abí ye Yesu atadietò. ³⁵ Ahá tsàtsòtsò amóú bobuo amó yó ínv ámw besi búlí ínv búde mw kí. Yudafo ahandε amv búbwε mw ahinlá beε, “Òlòhò ahá nkpa. Ní lélé mugyí Kristo, òhá

† **23:31** Ní mí ánfí mí asón da òkpa ánfí kóráá búdebwε alá á, nkálí Bulu búbwε ahá aní bégyi pón mw ansító? ‡ **23:34** Mótó yée 34 íma nwóló dada amv akòtò.

ámú Bulu ladá mu ofúli), mu Bulu lalé ní á, òhó mu iwí nkpa!”

³⁶⁻³⁷ Isá akòpú ámu é bopu ntá odáí tin mu ònó, bwé mu ahinlá bée, “Ní fúgyí Yudafo owíe amu ní á, le fú iwí!”

³⁸ Bòwanlín ató mántá oyikpalíhe amu awunso bée, “YUDAFÒ OWÍE AMU NÍ.”

³⁹ Lalahé abwepú ámú beda mántá oyikpalíhesu ámutò okule léblí Yesu iwí abususu òbéé, “Megyí fúgyí Kristo amu ní? Le fú iwí, afulé aní mée!”

⁴⁰ Táme onyòòsi amu lówa iyin wá mu òbéé, “Fumédé Bulu ifú nya! Fúa m̀nyò fée dé isubití kule h́ó. ⁴¹ Aní mú á, aní isubití ida okpa, aní lakpan ání anilóbwe su. Táme oyin ánfí mú m̀kúbwé laláhe kuku.” ⁴² Múò òlebláa Yesu òbéé, “Yesu, ní febá fú iwíe ogyíkpa a, kan misú!”

⁴³ Yesu lébláa mu òbéé, “Ònòkwali nde fú bláa. Nde, mía f̀nyò abétsiá Paradiso.”

Yesu Lowu

(Mateo 27:45-56; Marko 15:33-41; Yohane 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Alí bré ánfí ibóbwe fé òpa dódúanyò. Owí leta òsulùv amusu fée alí ỳf̀un ntópwe òsata. Owí metrá lun é. Inu á, tati ámú bopuká Bulu Òtswékpa obu ámutò òlebalí anyò. ⁴⁶ Yesu lókp̀lun kóklókúú blí òbéé, “Mí Sí, napó mí òhé wá fú ibitò.” Olenya blí alí tá pé, òlele òhé.

⁴⁷ Bréá isá akòpú òhande amu lówun tóá òlaba a, òlekanfú Bulu òbéé, “Lélé, òha yilé oyin ánfí gyí.”

⁴⁸ Ahá ámú bulí inu ámu fée bowun tóá òlaba, bopu awirehò náti b̀yò wóyí. ⁴⁹ Táme amúá buyin Yesu pò atsi ámú bobuo mu tsú Galilea òmátó ámu besi bulí tsútsúútsú bude itóá òde m̀sú yò kí.

Yesu Pulá
(*Mateo 27:57-61; Marko 15:42-47; Yohane 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Oyin akw létsiá, butetí mu Yosef. Otsú Yuda wúlu kuá butetí mú Arimateato. Jha yilé ogyi, obú é bu musu. Ibo mótóá abo amá ámu asún agyíróto, táme omotsulá dínká amó agywun pú amó bwehé ánfisu. Otsie ogyo Bulu iwíegyi ámu. ⁵² Oyin ánti lóyo Pilato wá, yókulí mu akpa abéé, osíi Yesu fúli amu ha mu. Pilato léha mu akpa. ⁵³ Inu Yosef léyesíeí Yesu fúli, alápo ahráda kíklí mu iwí, pú mu yówa abó kuá mu onutó aleha beda butátó há mu iwí, bumakúpulá ahaa mótó kí. ⁵⁴ Eke ámu igyi Fieda. Eke ámu igyi ogyá adudáké. Owí inyá tá pé, akpónú adaké ámu lafi asi.

⁵⁵ Atsi ámuú bubuo mu tsú Galilea amu bobuo Yosef yéki Yesu opulákpá pú alá alápo fúli amu tswi abó ámutó. ⁵⁶ Beyinkí yó wóyí yókwé ohuam, ahíén pú ofobí fánfán ání bópo yéka Yesu. Botsutsúa abubwe ta á, owí latá, beda akpónú akpónú adaké ámu fé alá Mose Mbla leblí.

24

Yesu Kvsó Tsú Afúlitó

(*Mateo 28:1-10; Marko 16:1-8; Yohane 20:1-10*)

¹ Kwasiada, igyi ndawótswító eke gyankpapu bake a, atsi ámu bakvsó tsú afá ámuú bakwe yáí ámu yó Yesu ntsán ámu asi. ² Bowun ání bamína ibwi ámuú baputin abó ámu onó ámu lé inu. ³ Mú su bebitiwíé abó ámutó, táme bumowun Yesu fúli amu. ⁴ Besi bulí, bude nwuntó bu. Beki a, ayin abanyó akw líi amó wá inu á. Amó atadie de ogyá kpa. ⁵ Ifú lekítá atsi ámu, beda akpawunu pú ansító bun

ᾶsolútṵ. Táme ayin ámu befité amó bee, “Ntogyi só mlidé ḡkiankpapu dunká afúlitṵ? ⁶Ḷma nfi, alakósó! Mlikain asún amóú ḡlebláa mli bréá mlia mnyo mlibu Galilea ḡmátṵ amusu. ⁷Ḷbéé, ‘Ilehián ání béle mí, Nyankpusa-Mu-Bi ání há lakpan abwepó. Bédá mí mántá oyikpalíhesu. Mú eke sáásí a, nókusú tsú afúlitṵ.’ ” ⁸Inu atsi ámu bekaín Yesu asún ánfisu. ⁹Beyinkí tsú ntsán ámu asi bebláa sumbí ayḡpó dúḡkun ámu pú aha atráhe amóú bubu inu ámu fée tóá bayówun.

¹⁰Atsiá bḡḡ ntsán ámu asi gyí, Magdalayintse Maria, Yohana pú Yakobo mu yin Maria. Amóa atsi akvá bubu amótṵ lékla asún ání suná sumbí ayḡpó ámu. ¹¹Asún ámu lḡbwe sumbí ayḡpó ámu fé mimlála. Mú su buməhḡ mósú gyi. ¹²Táme Petro mú lókusú, tsíi ḡsri yó ntsán ámu asi. Olobun kpeléki ḡbṵ amutṵ. Tati amóú bḡpupúlá Yesu nkole olowun ání ida ifúntṵ. Oleyinkí yó wóyítṵ, ḡde nwuntṵ bu tsú asún ání ilaba anfi iwí.*

*Emaus Wúlutṵ Yḡ
(Marko 16:12-13)*

¹³Eke ámu kén á, abúopu amu abanyó benatí bḡyḡ wúlu kvá butetí mú Emaustṵ. Tsú Yerusalem ya inu bḡbwe fé máli asienó. ¹⁴Amó nkule buna bude nkəmbṵ gyí tsu asún amóú ilaba amu iwí. ¹⁵Bréá bude mótṵ yḡ á, Yesu onutṵ é lḡbṵtv amó, muva amónyḡ buna. ¹⁶Bulu létin amó ansí. Mú su buməbi mu. ¹⁷Yesu léfité amó ḡbéé, “Amansu iwí nkəmbṵ mlíná mlidégýí alí?”

Besi lí tikpa, awirehḡ lekítá amó. ¹⁸Amótṵ ḡkuleá butetí mu Kleopa léfité ḡbéé, “Fú nkule gyí ḡfṵṵ

* **24:12** Mótṵ yée 12 ima nwóló dada amu akotṵ.

Yerusalem wúluta, fómeyín asón ání ilaba inu nke ánfita?”

¹⁹ Yesu léfité mu obéé, “Amansu igyi?”

Bēblāa mu bēé, “Yesu, Nasaretyin amu iwī asón igyi. Bulu onósú atáíró ogyi. Olobwē ofúla akpónkpònti, bí Bulu asón tūmisu, Bulu muva anyánkpósa fēé ansító. ²⁰ Anī Bulu igyi ahapó dēhen pú wúlu ahande bapú mu há ahá, bahá mu lowu ipón, dá mu mántá oyikpalíhesu. ²¹ Teki mogyí ohá ání anilékí okpa aniaa, obéha anī Israelfo abégyi iwī ní. Nde eke sáásí opá asón ánfī lēbá. ²²⁻²³ Múá idun kórāá á, anitò atsi aku bayó mu ntsán ámu asi bakienī, táme bumowun mu fúli amu. Bēé, bayówun Bulu-abopu aku bablāa amó bēé, obu nkpa. Tóá beyinkí bēblāa anī lawá anī wánwan. ²⁴ Inī su anitò aku é basrí yó ntsán ámu asi, bayówun mú fé alíá atsi ámu bēba bēblí. Amó é bumowun fúli amu.”

²⁵ Yesu léblāa amó obéé, “Mlilémimlā o! Mli agywun tamayó agyómá osasu. Nkálī igyi só mlímóhó asón ámúú Bulu onósú atáíró amu bēblí tswī amu fēésú gyi? ²⁶ Mlíméyín mlīaa, ilehián ání Kristo, (ohá ání Bulu ladá mu ofúli amu) obówun iwīasīn, asa obénya mu numnyam?” ²⁷ Inu Yesu léle mu iwī asón ání bōwanlín wá Bulu ason wanlínhé amotò, tsú Mosesu bōtu Bulu onósú atáíró amu fēésú asi súná amó.

²⁸ Bréá bowie wúlu amotò bōyó á, Yesu lóbwē fé odetsoón oyó otine bambá. ²⁹ Táme abúopu amu bēblāa mu bēé, “Anī sí, owí lapon, di anī wá nde.” Mú su Yesu lébaí yó amó wá. ³⁰ Bréá bude ató gyí a, Yesu léle bodobodo ipín, dá Bulu ipán. Múú olebiabía mótó púhá amó. ³¹ Inonv amó ansísú letití

amó, bebi mu, táme olɔfwí sí amó. ³² Inu befité aba beɛ, “Ansí mehie gyí aní bré ámóú ania mɔnyɔ aniná, ɔde aní asón bláa, ɔde Bulu ason wanlínhé amu así le súná aní ámu?”

³³ Bəkósó inunu yínkí ba Yerusalem. Beba a, sumbí ayɔpó dúɔkɔn ámu pú aha tráhe bafia, ³⁴ búdeblí beɛ, “Lélé, aní Wíe lakósó. Alalé iwí ɔwan súná Simon!”

³⁵ Mú su ahá abanyó ámu é beblí tóá bayówun ɔkpatɔ. Tóá bɔpɔbí mu gyí bodobodo amóú oleye ha amó ámu.

Yesu Iwíɔwanle Súná Mu Akasípó

(Mateo 28:16-20; Marko 16:14-18; Yohane 20:19-23; Gyumagyihe 1:6-8)

³⁶ Ahá abanyó ámu bubu mósó budetɔí alí á, Yesu onutó léba belí amó nsiné. Ɔleblí ɔbéɛ, “Iwí ilwii mlí.”†

³⁷ Opúni letsii amó, bɔwan. Uɔbwe amó fé fúli budewúun. ³⁸ Inu Yesu léfité amó ɔbéɛ, “Ntogyi só mlidé ifú nya, mlidé nwéɛn gyí mlí kluntɔ alí? ³⁹ Mlíki mí ibi, amlíki mí ayabiasí. Megyí mí onutó ní? Mlíkita mí amlíki. Fúli má ɔyúlúw móa awú fé alíá mbu.”

⁴⁰ Bréá ɔleblí asón ánfí tá á, ɔɔpɔ mu ibi pú mu ayabi súná amó. ⁴¹ Ansí lehie gyi amó, asón ámu é lówa amó wánwan. Mú su bɔmohogyi ání lélé mu ní. Inu ɔlefité amó ɔbéɛ, “Mlíbu atogyihe kɔ nfí?” ⁴² Beha mu iye tɔhé itin kɔ, ⁴³ ɔlɔhɔ mú, wí mú amó ansító inu.

⁴⁴ Inu ɔlebláa amó ɔbéɛ, “Iní gyí asón ání nebláa mlí bréá mbu mlí wá ní. Nebláa mlí mbéɛ, ilehián ání mí iwí asón kugyíkɔá bɔwanlín wá Mose Mbla,

† **24:36** Ɔleblí ɔbéɛ, “Iwí ilwii mlí.” ima nwɔló dada amu akɔtɔ.

Bulu ɔ́nɔ́sú atɔ́ipú nwóló pú Israelfɔ́ ɔ́lɔ́ ɔ́wólótó f́éé b́éba mótó.”

⁴⁵ Inu olobwii amú agywun, méni bónu Bulu asun wanlínhé amu asi. ⁴⁶ Ɔ́lebláa amú ɔ́b́éé, “Bɔ́wanlín tswi b́éé, Kristo, (ɔ́há ámúú Bulu ladá mu ofúli amu) amu obówun iwɔ́sin, wú. Bulu ɔ́b́kɔ́súa mu mú eke sáásí tsú afúlitɔ́. ⁴⁷ Mú ɔ́ma a, ahá b́éda Bulu asun wankláán ámu ɔ́kan mí ɔ́dátó há ɔ́má f́éé b́éé bɔ́dámli kluntɔ́, f́éki Bulu obési amú lakpan ḱié amú. B́éfi mú asi tsú Yerusalem. ⁴⁸ Mlgyí mí adansifɔ́ há asón ánfí ní. ⁴⁹ Nɔ́pu Ɔ́ɛ Wankíhé amúú mí Sí ĺéhíe yáí há mli ámu sísí mli. Mú su mltsia wúlu anfitɔ́ alu yófon ekeá Ɔ́ɛ Wankíhé amu obótsu ɔ́sósú bá beha mli túmi.”

Yesu Ɔ́sósú Yɔ́

(Marko 16:19-20; Gyumagyihé 1:9-11)

⁵⁰ Bréá Yesu lébli asón ánfí tá á, ɔ́lekpa amú dáli, bɔ́yɔ́ Betania wúlutɔ́. Inu olotsu ɔ́b́i f́óá, yúlá amú. ⁵¹ Bréá ɔ́de amú yulá á, muva amónyɔ́ nsíné lówa if́ó wa bi, Bulu lótsu mu ya ɔ́sósú. ⁵² Inu b́éda akpawunu súm mu, bɔ́pu ansigyí kpɔ́nkpɔ́nti yínkí yétsiá Yerusalem. ⁵³ Betsiá yó Bulu ɔ́tswékpa mu brégyíbré, yékanfó Bulu.

Bulu ntam pɔpwɛ; Nkonya
New Testament in Nkonya (GH:nko:Nkonya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Nkonya)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nkonya

nko

Ghana

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nkonya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

2014-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

2c5882f1-9b2d-5f5e-bf4f-7030fc58727b